

EUROPSKA KOMISIJA
OPĆA UPRAVA ZA KLIMATSKU POLITIKU
I AKTIVNOSTI
Uprava A – Međunarodna i klimatska strategija
KLIMA.A.3 – Praćenje, izvješćivanje i verifikacija

Uputa

Uredba o akreditaciji i verifikaciji - Uputa s objašnjenjima

UPI Uputa s objašnjenjima (UPO I), verzija od 19. rujna 2012.

Ovaj je dokument dio niza dokumenata i obrazaca koje sastavljaju službe Europske komisije kao potporu provedbi Uredbe Komisije (EU) br. 600/2012 od 21. lipnja 2012. o verifikaciji izvješća o stakleničkim plinovima i izvješća o tonskim kilometrima te o akreditaciji verifikatora u skladu s Direktivom Europskog parlamenta i Vijeća.

Ova uputa predstavlja stajalište služba Komisije u trenutku objave. Uputa nije pravno obvezujuća.

Ova uputa uzima u obzir rasprave sa sastanaka neformalne Tehničke radne skupine za Uredbu o praćenju i izvješćivanju u okviru Radne skupine III (WGIII) Odbora za klimatske promjene (Climate Change Committee – CCC), kao i pisane primjedbe zaprimljene od dionika i stručnjaka iz država članica.

Komisija je osigurala instrument za provedbu procjena rizika koji mogu koristiti operateri i operateri zrakoplova. Ovaj instrument i sve upute i obrasci mogu se preuzeti s mrežne stranice Komisije na sljedećoj adresi:

Ovu uputu jednoglasno su potvrdili predstavnici država članica na sastanku Odbora za klimatske promjene održanom 19. rujna 2012.

Sve upute i obrasci mogu se preuzeti iz odjeljka s dokumentacijom s mrežne stranice Komisije na sljedećoj adresi: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/monitoring/index_en.htm.

Sadržaj

1. Uvod	4
2. Korisnički priručnik za pojmove iz UAV-a i smjernice	7
3. Verifikacija	14
3.1 OPĆA NAČELA VERIFIKACIJE I OBVEZE	14
3.1.1 Pouzdanost verifikacije.....	14
3.1.2 Neovisnost verifikatora	15
3.1.3 Profesionalni skepticizam	15
3.1.5 Značajnost	16
3.1.6 Opseg verifikacije	17
3.2 Postupak verifikacije.....	17
3.2.1 Predugovorna faza.....	18
3.2.2 Informacije koje dostavlja operater ili operater zrakoplova	19
3.2.3 Strateška analiza.....	20
3.2.4 Analiza rizika.....	23
3.2.5 Plan verifikacije.....	23
3.2.6 Analiza procesa (detaljnija verifikacija).....	23
3.2.7 Terenski obilazak	25
3.2.8 Rješavanje netočnosti i nesukladnosti	25
3.2.9 Procjena značajnosti učinka netočnosti i nesukladnosti	26
3.2.10 Zaključak na temelju nalaza verifikacije	28
3.2.11 Neovisni pregled.....	28
3.2.12 Interna verifikacijska dokumentacija	29
3.2.13 Verifikacijsko izvješće	30
3.3 Rješavanje neriješenih pitanja iz verifikacijskog izvješća	31
4. Verifikacija malih i jednostavnih postrojenja	34
5. Zahtjevi za verifikatore	38

6. Akreditacija.....	44
7. Zahtjevi koji se odnose na NAT	56
8. Istorazinska procjena i korektivne radnje države članice.....	58
9. Uzajamno priznavanje verifikatora	60
10. Razmjena informacija.....	62
Prilog I. Vremenski slijed verifikacije.....	68
Prilog II. Interna verifikacijska dokumentacija	70
Prilog III. Detaljni korisnički priručnik o uputama	72
Prilog IV. Mjerodavno zakonodavstvo i UPI upute.....	73
Prilog V. Akronimi.....	75

1. Uvod

Članak 15. EU ETS Direktive¹ ovlastio je Europsku komisiju da sastavi propis o verifikaciji izvješća o emisijama i izvješća o tonским kilometrima, akreditaciji verifikatora i nadzoru akreditacije. 12. srpnja 2012. u Službenim listu² objavljena je Uredba o akreditaciji i verifikaciji. Zajedno s Uredbom o praćenju i izvješćivanju³ (UPI) koja je objavljena istoga dana, te dvije uredbe zamjenjuju Smjernice o praćenju i izvješćivanju⁴ iz 2007. godine. UPI i UAV primjenjivat će se na praćenje, izvještavanje i verifikaciju zabilježenih podataka o emisijama stakleničkih plinova i tonским kilometrima počevši od 1. siječnja 2013.

Ova uputa s objašnjenjima dio je niza uputa koje su sastavile službe Europske komisije u svrhu pojašnjenja zahtjeva u EU ETS Uredbe o akreditaciji i verifikaciji (UAV). Predmetni niz uputa potkrepljuje usklađeno tumačenje zahtjeva od strane država članica i sastoji se od:

- uputa s objašnjenjima o člancima UAV-a (UPO I), uključujući korisnički priručnik koji daje pregled uputa i njihov međudnos s mjerodavnim zakonodavstvom;
- ključne upute (KUP II) o specifičnim pitanjima verifikacije i akreditacije;
- posebne upute (UP III) o verifikaciji izvješća operatera zrakoplova;
- obrazaca za verifikacijsko izvješće i razmjenu informacija;
- primjera koji uključuju popunjene obrasce, kontrolne liste ili specifične primjere u uputi s objašnjenjem ili ključnim uputama;
- često postavljanih pitanja.

Ova uputa s objašnjenjem (UPO I) članak po članak daje smjernice koje pomažu korisnicima: npr. verifikatorima, nadležnim tijelima, akreditacijskim tijelima, nacionalnim vlastima i ostalim relevantnim stranama u razumijevanju zahtjeva iz uredbe. U slučaju kada su članci iz uredbe međusobno povezani, to je istaknuto u uputi. Uputa predstavlja stajališta služba Komisije u trenutku objave. Uputa nije pravno obvezujuća.

Kada to pomaže u razumijevanju i pojašnjenju pojmova i zahtjeva, u tekstu su sadržani primjeri ili su priloženi u obliku priloga. Za neka se pitanje navodi referenca na specifične ključne upute koje daju detaljnije objašnjenje o predmetnoj temi.

Zasebna uputa sastavljena je za verifikaciju operatera zrakoplova. Osim ako nije naznačeno drukčije, odjeljak 3.2 se primjenjuje na verifikaciju operatera postrojenja i zrakoplovnih operatera. Međutim, u svrhu pojašnjenja različitih koraka u postupku verifikacije i specifičnih pitanja u zrakoplovstvu kao i primjeri koji se odnose na te korake, pojašnjeni su u uputi o verifikaciji u zrakoplovstvu. Verifikatorima koji djeluju u zrakoplovnom sektoru se stoga preporuča da pročitaju poglavlje o verifikacijskom postupku u uputi verifikaciji u zrakoplovstvu. Poglavlje 4. primjenjuje se isključivo na verifikaciju operatera postrojenja, a odjeljci 3.1 i 3.3 u poglavlju 3. i ostalim poglavljima u ovoj uputi primjenjuje se na operatere

¹ Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Zajednice i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2003L0087:20090625:EN:PDF>

² Uredba Komisije br. 600/2012 od 21. lipnja 2012. o verifikaciji izvješća o stakleničkim plinovima i izvješća o tonским kilometrima te o akreditaciji verifikatora u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL EU, 12. srpnja 2012., L181/1.

³ Uredba Komisije (EU) br. 601/2012 od 21. lipnja 2012. o praćenju i izvješćivanju o emisijama stakleničkih plinova u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL EU, 12. srpnja 2012., L181/30.

⁴ Odluka Komisije od 18. srpnja 2007. o donošenju smjernica za praćenje i izvješćivanje o emisijama stakleničkih plinova u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL EU, 31. kolovoza 2007., L229/1.

postrojenja i operatere zrakoplova.

Također napominjemo sljedeće:

- Kada se koristi izraz **izvješće operatera** u poglavljima 1. i 2., poglavlju 3., odjeljcima 3.1 i 3.3 i poglavljima 5. to 10. Upute, on označava izvješća operatera o emisijama i izvješća operatera zrakoplova o emisijama ili izvješća o tonskim kilometrima
- Kada se koristi izraz **operater** u poglavljima 1. i 2., poglavlju 3., odjeljcima 3.1 i 3.3 i poglavljima 5. to 10. Upute, znači da je predmetni izraz također primjenjiv na operatere zrakoplova, osim ako u uputi nije izričito navedeno drukčije.

Na koji način treba čitati ovu Uputu s objašnjenjima?

Ova je uputa strukturirana na sljedeći način:

Poglavlje 2. objašnjava ciljeve i glavne pojmove iz uredbe. Također daje prikaz uloga i odgovornosti različitih strana koje sudjeluju u EU ETS sustavu, i opisuje povezanost između UAV-a i ostalih propisa, usklađenih normi i niza uputa. Također sadrži korisnički priručnik za sve upute, obrasce i primjere koji su izrađeni u svrhu potpore usklađenom tumačenju.

Poglavlje 3. daje pojašnjenje zahtjeva koji se odnose na verifikaciju i glavna načela. Ovo poglavlje detaljnije opisuje različite elemente postupka verifikacije, rizike kojim treba upravljati i različite korake kojih se treba pridržavati u verifikacijskom postupku. Također daje pregled aktivnosti koje se moraju provesti ako se utvrde problemi tijekom verifikacije, a koji se ne mogu riješiti prije objave verifikacijskog izvješća.

Poglavlje 4. daje objašnjenje situacija u kojima je opravdano korištenje manje sveobuhvatne metode verifikacije za mala i jednostavna postrojenja, te što sve treba obuhvaćati jednostavna verifikacija.

Poglavlje 5. pojašnjava zahtjeve koji se odnose na verifikatore. Objašnjava glavne pojmove u kompetencijskom postupku, zahtjeve za kompetencije, zahtjeve o nepristranosti i neovisnosti, i zahtjeve o dokumentaciji i postupcima koje utvrđuju verifikatori.

Poglavlje 6. daje objašnjenje o načelima akreditacije i koracima kojih se tijelo za akreditaciju treba pridržavati prilikom akreditacije a zatim praćenja akreditiranog verifikatora. Također daje općenite informacije o vrstama administrativnih mjera koje akreditacijsko tijelo može nametnuti verifikatoru u slučaju kršenja zahtjeva i postupaka koje propisuje UAV.

Poglavlje 7. daje kratko objašnjenje zahtjeva koji se odnose na akreditacijska tijela.

Poglavlje 8. daje kratak prikaz pojmova istorazinska procjena, mehanizma za procjenu da li akreditacijsko tijelo ispunjava zahtjeve UAV-a.

Poglavlje 9. daje upute o uzajamnom priznavanju verifikatora koji provode verifikaciju u državama članicama u kojima nemaju sjedište.

Poglavlje 10. pojašnjava zahtjeve za razmjenu informacija koji su propisani u Poglavlju VI. UAV-a.

U tekstu ove upute s objašnjenjima i ključnih uputa nalaze se određeni simboli koji ističu nove pojmove ili situacije. Korišteni su sljedeći simboli.

	Ovaj simbol znači da čitatelj treba obratiti osobitu pozornost na zahtjev ili pitanje koje se spominje u tekstu.
	Ovaj simbol znači da se zahtjev ili pitanje odnosi isključivo na operatere zrakoplova.
	Ovaj simbol znači da se tekst uz sličicu odnosi na verifikatore pojedince. Verifikator pojedinac je poduzeće koje se sastoji od jedne osobe (tvrtka s jednim zaposlenim).
	Ovaj simbol znači da se tekst uz sličicu odnosi na operatere postrojenja.

Lanac usklađenosti počinje s operaterom koji nadležnom tijelu (NT) podnosi nacrt plana praćenja (PP) na odobrenje. Za postrojenja je plan praćenja (PP) dio dozvole koju operateri postrojenja moraju posjedovati u skladu s EU ETS Direktivom. Bez takve dozvole operaterima nije dozvoljeno ispuštanje stakleničkih plinova u djelatnostima koje su obuhvaćene EU ETS sustavom (**strelica 1**)⁵. Ako PP ispunjava zahtjeve UPI-ja i NT je siguran da će operater moći obavljati praćenje u skladu s planom praćenja, NT odobrava PP (**strelica 2**). Tijekom kalendarske godine operator mora pratiti svoje emisije u skladu s odobrenim planom praćenja i UPI-jem (**strelica 3**). Na kraju kalendarske godine operator mora sastaviti izvješće o emisijama koje ispunjava zahtjeve iz Priloga X. UPI-ja (**strelica 4**). Ovo izvješće mora se verificirati (**strelica 5**).

Verifikacija uključuje neovisnu procjenu načina na koji se provodi PP i izvora podataka koji su korišteni za prikupljanje i sređivanje podataka u izvješću operatera. Verifikacija je ključni instrument koji NT-u i ostalim relevantnim stranama osigurava pouzdanost da izvješće koje je podneseno NT-u predstavlja vjeran, istinit i točan prikaz podataka o emisijama ili tonskim kilometrima.

Članak 15. i Prilog V. EU ETS Direktive i UAV zahtijevaju da verifikaciju provodi **verifikator**. Verifikator je:

- pravni subjekt ili pravna osoba koju je akreditiralo nacionalno akreditacijsko tijelo (NAT). Verifikator, na primjer, može biti poduzeće s više osoba i/ili odjela ili privatno poduzeće s jednim zaposlenim;⁶
- fizička osoba koju je certificiralo nacionalno certifikacijsko tijelo (NCT) u skladu sa zahtjevima UAV-a ako je država članica odlučila uspostaviti sustav za certifikaciju. Fizička osoba u tom slučaju n smije biti pravni subjekt ili dio pravnog subjekta.

Akreditacija uključuje neovisnu procjenu NAT-a o tome je li verifikator kompetentan za provođenje verifikacije, može li obaviti verifikaciju u skladu s UAV-om i da li ispunjava zahtjeve iz Poglavlja III. UAV-a (**strelica 11**). Postupak akreditacije završava odlukom o tome može li se verifikator akreditirati čime mu se omogućava provođenje verifikacija izvješća operatera. Nakon dodjele akreditacije verifikatora će NAT kontinuirano pratiti kroz godišnji nadzor i ponovnu ocjenu prije isteka akreditacijskog certifikata.

Certifikacija uključuje sličnu neovisnu procjenu verifikatora od strane NCT-a i dozvoljena je samo fizičkim osobama koje namjeravaju provoditi verifikacijske aktivnosti (**strelica 11**).⁷ Pravni subjekti ili pravne osobe ne mogu podnijeti zahtjev za certifikaciju. Isti zahtjevi prema UAV-u koji se primjenjuju na akreditaciju i praćenje verifikatora primjenjuju se na certifikaciju fizičkih osoba verifikatora koji provodi NCT.

Verifikator obavlja različite aktivnosti koje zahtijeva UAV u svrhu provjere provedbe plana praćenja i podataka u izvješću operatera. Jednom kada verifikator zaključi verifikaciju, operateru izdaje verifikacijsko izvješće u kojem navodi je li izvješće operatera podvrgnuto

⁵ Lanac usklađenosti je isti za operatere zrakoplova. No, postoje određena specifična pitanja. Na primjer, operateri zrakoplova nisu obvezni posjedovati dozvolu. Uputa za verifikaciju izvješća operatera zrakoplova (Uputa III) objašnjava lanac usklađenosti iz perspektive ETS zrakoplovstvo.

⁶ Nacionalni propisi države članice u kojoj pravna osoba ili pravni subjekt ima sjedište ili ima trajni poslovni nastan osiguravaju informacije o tome što čini pravu osobu ili pravi subjekt.

⁷ U skladu s člankom 54. stavkom 2. UAV-a, države članice mogu odlučiti i dozvoliti certifikaciju fizičkim osobama koje planiraju poslovati kao verifikatori u EU ETS sustavu. Pravo je država članica odlučiti hoće li ili ne uspostaviti takav sustav certifikacije u svojoj zemlji.

verifikaciji zadovoljavajuće ili nije zadovoljavajuće (**strelica 6**). Prije ili najkasnije do 31. ožujka svake godine operater nadležnom tijelu mora predati izvješće o emisijama i odgovarajuće verifikacijsko izvješće (**strelica 7**).⁸

U usporedbi s Odlukom o praćenju i izvješćivanju (OPI 2007) koja se primjenjuje u drugom trgovinskom razdoblju, pojačana je uloga NT-a kao sveukupno odgovorne strane za dobro funkcioniranje lanca usklađenosti u EU ETS sustavu (**strelica 8**). Ako izvješće operatera nije verificirano kao zadovoljavajuće, NT mora poduzeti radnje (odnosno, davanje konzervativne procjene podataka o emisijama i poduzimanje prisilnih mjera). Zahtjev za konzervativnu procjenu emisija od strane nadležnog tijela također se primjenjuje ako ne postoji verificirano izvješće o emisijama ili provjera na licu mjesta koju provede nadležno tijelo pokaže da izvješće o emisijama nije verificirao propisno akreditiran ili certificiran verifikator, ili ako verifikacija nije provedena u skladu s UAV-om. O državi članici uvelike ovisi način provođenja i trajanje provjera izvješća o emisijama na licu mjesta.⁹

Do 30. travnja svake godine operater mora otkupiti najmanje onaj broj emisijskih jedinica koji je jednak broju emisija u verificiranom izvješću i koji je evidentiran u Registru (**strelica 9**). Otkup emisijskih jedinica ne znači da uloge i odgovornosti različitih strana u tom trenutku prestaju. NT može provoditi inspekcije kod operatera kako bi bio siguran da operater poštuje UPI (**strelica 10**). Nadalje, UPI sadrži izričite zahtjeve za operatere da kontinuirano poboljšavaju metodologiju praćenja i da riješe sva neriješena pitanja koja je utvrdio verifikator (**strelica 14**). Neriješena pitanja obuhvaćena su u izvješću o poboljšanjima koji operater treba predati nadležnom tijelu za odobrenje. Izvješće mora sadržavati planove o načinu na koji će se riješiti neriješena pitanja.

Osim toga, novi zahtjevi za razmjenu informacija u UAVU-u formulirani su tako da pozivaju i omogućavaju NT-u te NAT-u ili NCT-u međusobnu razmjenu informacija te da jedni druge obavijeste o svojim aktivnostima (**strelica 13**). Na primjer, ako NT utvrdi da je verifikator neopravdano propustio uočiti značajne greške u verificiranom izvješću o emisijama, o tome treba obavijestiti NAT. S druge strane, ako NAT suspendira verifikatora, o tome mora obavijestiti nadležno tijelo. Ovi novi zahtjevi za razmjenu informacija između različitih strana u lancu usklađenosti pomoći će svakoj od njih da obavlja svoje zadaće djelotvornije i učinkovitije.

Kako bi se osiguralo da NAT-ovi obavljaju svoje aktivnosti u skladu s UAV-om i odražavaju zahtjeve kvalitete za akreditaciju tako da i verifikacija zadrži visoku kvalitetu, UAV zahtijeva praćenje stručnosti i uspješnosti NAT-a ili NCT-a (**strelica 12**). Ovo praćenje provodi država članica koja je imenovala NAT ili NCT. Osim toga, Europska suradnja na akreditaciji (EA)¹⁰ organizira redovito i neovisno praćenje kompetentnosti i uspješnosti NAT-a. U postupku istorazinske procjene, stručnjaci iz EA, NAT-a i ostalih strana procjenjuju da li vrednovanje ispunjava zahtjeve UAV-a.

Svi gore spomenuti elementi u lancu usklađenosti uređeni su u UPI-ju i UAV-u. obje uredbe su međusobno povezane u nekoliko točaka. Ova uputa s objašnjenjima pojašnjava zahtjeve iz

⁸ Nadležna tijela mogu zahtijevati od operatera ili operatera zrakoplova da podnese verificirano izvješće o emisijama prije 31. ožujka, a najranije do 28. veljače (članak 67. UPI-ja).

⁹ Neke države članice koriste metodologiju rizika za odabir određenog postotka izvješća o emisijama. Druge države članice provjeravaju sva izvješća ili koriste drugu metodu za ispitivanje dijela izvješća o emisijama.

¹⁰ Europska suradnja na akreditaciji (EA) je regionalno tijelo koje je član Međunarodnog akreditacijskog foruma. U skladu s člankom 54. stavkom 4. UAV-a, NAT mora biti član EA.

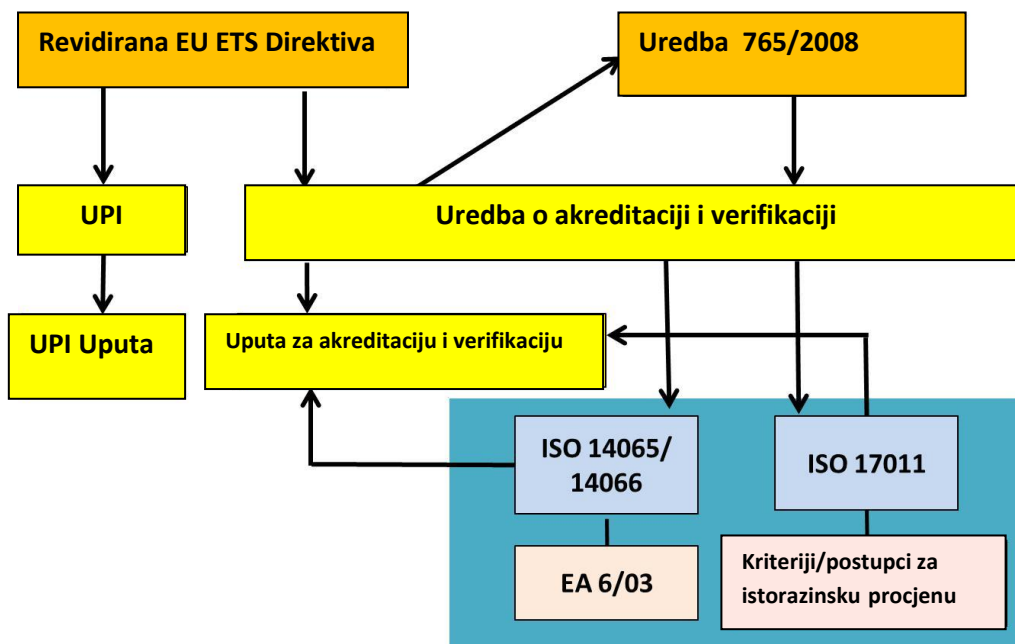
UAV-a i njihovu povezanost s UPI-em u pogledu određenih pitanja.

2.2 Međudnos između propisa, usklađenih normi i uputa

EU ETS Direktiva osigurava zakonski temelj za UPI i UAV. U svrhu osiguranja usklađenog tumačenja i primjene zahtjeva u uredba, službe Europske komisije izradile su dvije zasebne serije uputa: jedna serija uputa potkrepljuje tumačenje UPI-ja, a druga UAV-a. za više informacija o serijama uputa za UPI pogledajte Prilog IV. Upute za UAV ukratko su prikazane u odjeljku 2.3.

UAV je blisko povezan s načelnom okvirnom uredbom koja uređuje akreditaciju aktivnosti za ocjenu sukladnosti. Sinergija između obje uredbe ostvarena je izjavom u UAV-u da se opći zahtjevi iz Uredbi 765/2008 primjenjuju ako nisu uključeni u UAV. Nadalje, neke opće odredbe iz Uredbe 765/2008 su u Uredbi o akreditaciji i verifikaciji postale specifične za EU ETS (npr. zahtjevi za kompetencije NAT-ova osoblja).

Slika ispod daje prikaz međudnosa između različitih vrsta propisa, norma i uputa.

Slika 2: Zakonodavni okvir za EU ETS verifikaciju i akreditaciju

UAV propisuje primjenu usklađenog standarda za akreditaciju verifikatora i procjenu njihove kompetencije, odnosno EN ISO 14065, normu za akreditiranje verifikatora emisija stakleničkih plinova. NAT-ovi ili NCT-i moraju koristiti ovu normu kao i specifične EU ETS zahtjeve za verifikaciju iz Uredbe o akreditaciji i verifikaciji, kompetencije, nepristranost i postupke za ocjenu sposobnosti i uspješnosti verifikatora. Slična usklađena norma propisana je i za NCT-e, odnosno EN ISO/IEC 17011. NCT mora ispuniti zahtjeve ove norme kao i specifične EU ETS zahtjeve iz UAV-a. Ispunjavanje tih zahtjeva redovito prati država članica i kroz istorazinske procjene. Detaljnije informacije o međudnosu između UAV-a i obje norme prikazan je u sljedećim dokumentima:

- Ključna uputa o odnosu između UAV-a i norme EN ISO 14065 (KUP II.8); i
- Ključna uputa o odnosu između UAV-a i norme EN ISO/IEC 17011 (KUP II.9)

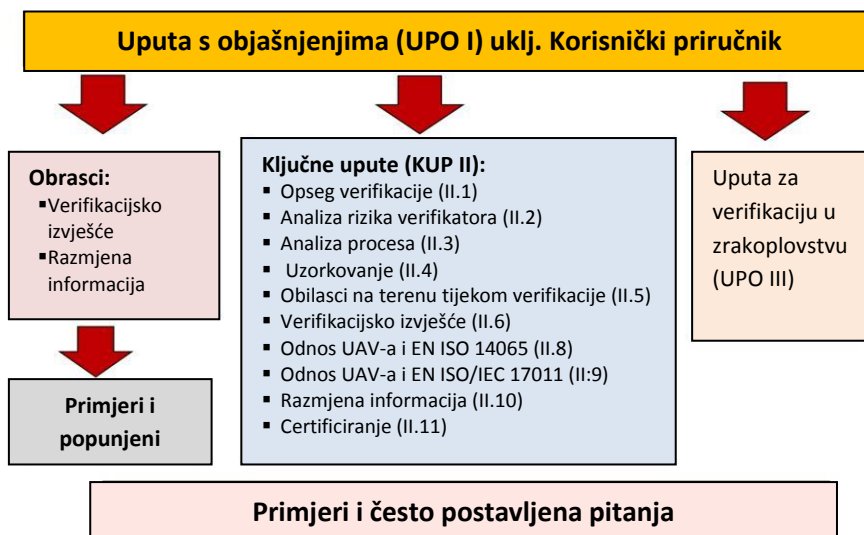
Uz seriju uputa koje su sastavile službe Komisije, važnu ulogu imaju upute koje je sastavila

Europska suradnja na akreditaciji. Budući da nacionalna akreditacijska tijela koja sudjeluju u akreditaciji u EU ETS sustavu moraju biti članovi EA, to podrazumijeva da se NAT-ovi pridržavaju smjernica i postupaka koje uspostavlja EA. Dva su dokumenta od posebnog interesa:

- EA 6/03 (EA Dokument za priznavanje verifikatora temeljem EU ETS Direktive). Ova se uputa već primjenjuje na drugo trgovinsko razdoblje u državama članicama koje koriste EA akreditacijske postupke. Uputa će se ažurirati za treće trgovinsko razdoblje kako bi udovoljila novim zahtjevima UAV-a, norme EN ISO 14065 i kao potpora seriji uputa koje su sastavile službe Komisije za tumačenje UAV-a. Cilj dokumenta EA 6/03 je da pomogne NAT-u da ispuni zahtjeve norme EN ISO 14065 i UAV-a. stoga EA 6/03 i serija uputa koje je sastavila Komisija nadopunjuju jedna drugu;
- Kriteriji i postupci za istorazinsku procjenu koje je izradila EA (vidi poglavlje 8.).

2.3 Korisnički priručnik za upute

Niz uputa koje su sastavile službe Komisije sastoji se od nekoliko vrsta dokumenata. Uputa s objašnjenjima je sveobuhvatna uputa koja daje objašnjenja svakog članka UAV-a. ključne upute izrađene su kako bi se bavile specifičnim pitanjima u postupku verifikacije i akreditacije koja zahtijevaju detaljnije ili specifično objašnjenje za predmetno pitanje. Prikaz ispod ukratko prikazuje različite upute, obrasce i primjere koji su izrađeni i način na koji su povezani.

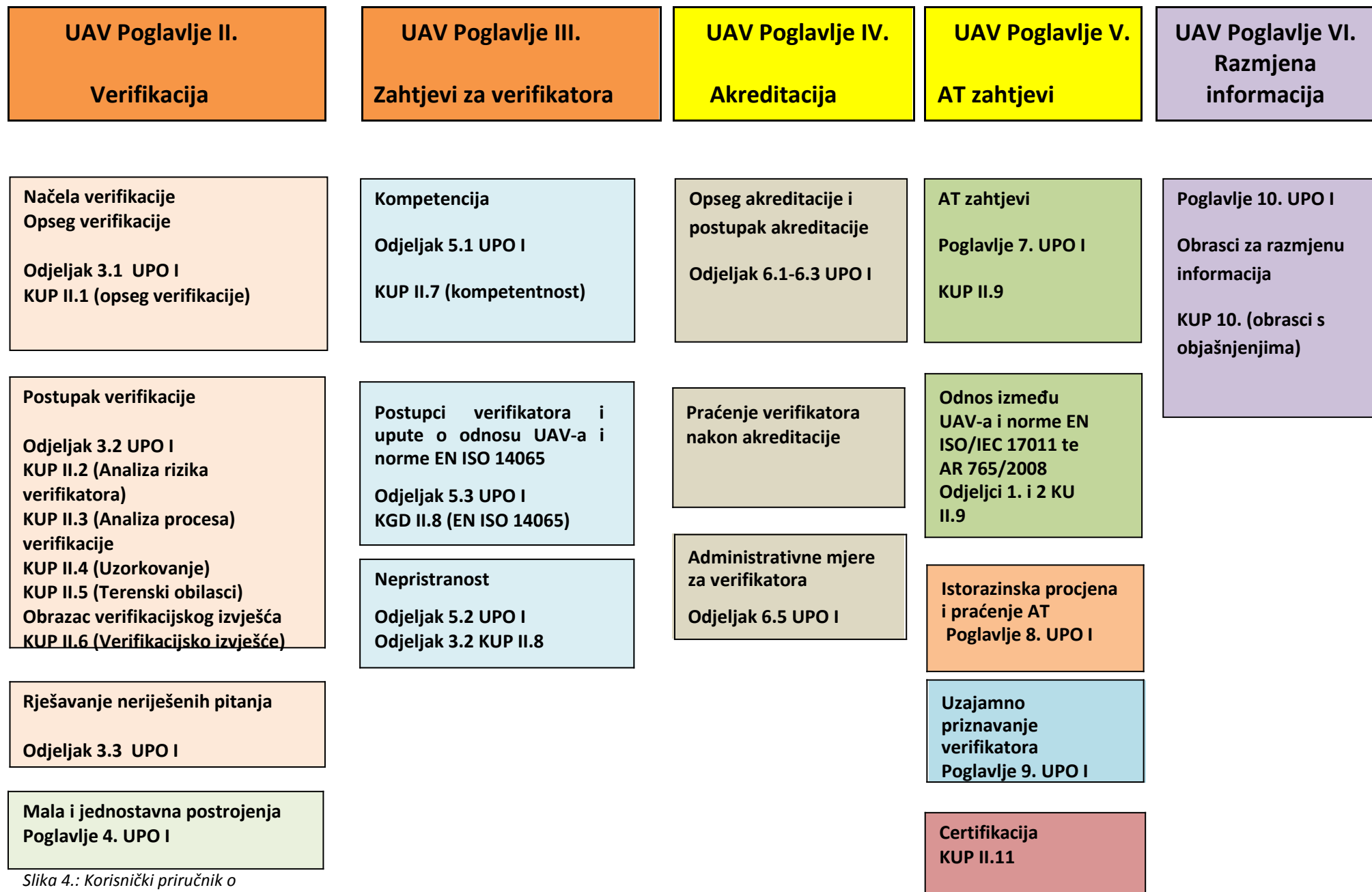
Slika 3: Niz uputa koje potkrepljuju usklađeno tumačenje Uredbe o akreditaciji i verifikaciji

<p>Napomena: Uputa o verifikaciji u zrakoplovstvu (Uputa III) daje pregled pitanja koja su specifična za zrakoplovstvo a odnose se na verifikaciju izvješća operatera zrakoplova i akreditaciju verifikatora koji provode takvu verifikaciju. Ova uputa objašnjava koje su ključne upute i poglavlja upute s objašnjenjima primjenjiva na EU ETS zrakoplovstvo.</p>	
--	---

Slika 4. prikazuje gdje možete naći smjernice ili alate za određenu temu u seriji uputa. Predstavljen je kratak pregled Poglavlja II. do VI. UAV-a i upute koje se odnose na ta poglavlja, te objašnjenja različitih tema koje se obrađuju u pojedinim ključnim uputama. Prilog IV. Daje detaljan pregled koji povezuje svaki članak UAV-a s uputama.

Operaterima koji žele saznati više o zahtjevima koji se na njih odnose preporuča se da pročitaju Poglavlje 3., Poglavlje 4. I odjeljke 5.1 i 5.2 ove upute. Primjeri pitanja koja mogu biti od posebnog interesa za te operatere upute su koje se odnose na:

- predugovorna faza, osobito alokacija vremena i informacije koje treba podijeliti u toj fazi (odjeljak 3.2.1);
- informacije koje treba podastrijeti tijekom verifikacije (odjeljak 3.2.2);
- različiti koraci u postupku verifikacije i povezani zahtjevi, uključujući vremenski slijed verifikacije (odjeljak 3.2 i Prilog I.);
- terenske provjere i uvjeti za odustajanje od terenskih provjera (3.2.7);
- zahtjev za operatere da riješe netočnosti i nesukladnosti i upute o načinu procjene jesu li navedene netočnosti i nesukladnosti imale značajne učinke (odjeljak 3.2.8-3.2.9);
- verifikacijsko izvješće i različite izjave verifikacijskog mišljenja (odjeljak 3.2.13)
- rješavanje postojećih problema nakon verifikacije (odjeljak 3.3);
- verifikacija malih i jednostavnih postrojenja (Poglavlje 4.)
- kompetentnost i nepristranost verifikatora (odjeljci 5.1 i 5.2)

Slika 4.: Korisnički priručnik o uputama i obrascima

3. Verifikacija

Cilj verifikacije je osigurati praćenje podataka o emisijama ili tonskim kilometrima u skladu s UPI-jem, te da izvješća sadrže pouzdane i točne podatke o emisijama ili tonskim kilometrima. Ovaj cilj podupiru opća načela verifikacije i obvezama koje su propisane u člancima 6. i 7. UAV-a.

3.1 OPĆA NAČELA VERIFIKACIJE I OBVEZE

U svrhu postizanja cilja verifikacije i kako bi se osiguralo da je verifikacija dovoljno pouzdana i visoke kvalitete, verifikator mora provjeriti da su ispunjena određena temeljenja načela UPI-ja i UAV-a, odnosno načela pouzdanosti i vjerodostojnosti, potpunosti, dosljednosti, usporedivosti, točnosti, cjelovitosti metodologije i trajnog poboljšavanja.¹¹

3.1.1 Pouzdanost verifikacije

Temeljno je načelo uvjet da verificirano izvješće operatera bude **pouzdanost za njegove korisnike** (odnosno, vjerodostojna slika stvarnog stanja), koje uključuje ili može uključivati nadležna tijela (NT), operatere, verifikatore, akreditacijska tijela, javnost i ostale strane.

Čl. 6
UAV

Važnost ovog načela može se objasniti kroz njegov odnos s izjavom verifikatora da su podaci o emisijama ili tonskim kilometrima točni i da ne sadrže bitne netočnosti. Kako bi bilo vjerodostojno i shodno tomu pouzdano, izvješće operatera ne smije sadržavati bitne netočne izjave. Bitna pitanja određuju se prema rezultatu procjene ostalih načela – je li izvješće ili popratni podaci potpuni, dosljedni, točni, utemeljeni na cjelovitosti i usporedivosti s vremenskim odmakom? Ili postoje bitna pitanja u vezi s bilo kojim ili svim ovim načelima?

Nepridržavanje bilo kojeg od ovih načela vjerojatno će utjecati na podatke u izvješću; to može dovesti do bitnih netočnosti i posljedično nesukladnosti s ključnim načelom pouzdanosti koje je propisano u članku 6. UAV-a.

Budući da su načela ključna za procjenu da li izvješće vjerno predstavlja emisije i tonske kilometre, manje je vjerojatno da će načelo transparentnosti imati izravan utjecaj na podatke. Međutim, to ne znači da je ovo načelo manje važno od ostalih načela praćenja i izvještavanja. U slučaju da operater ne pribavi, zabilježi, sastavi, analizira i dokumentira podatke na transparentan način može utjecati na pouzdanost izvješća operatera, i ako je to slučaj, potrebno je da verifikator obavi značajno veći opseg posla kako bi osigurao dovoljno detaljno i precizno shvaćanje načina na koji funkcionira sustav praćenja i izvještavanja operatera, a kako bi mogao obaviti verifikacijske aktivnosti koje su potrebne za utvrđivanje sukladnosti s ostalim načelima. Slično tomu, trajno poboljšavanje operaterova sustava praćenja i izvještavanja predstavlja važno načelo podrške: ako verifikator i/ili operater utvrdi priliku za jačanje sustava da bi bio pouzdaniji, to se mora provesti kako bi se smanjila mogućnost za netočnosti, nesukladnosti ili neusklađenost s UPI-jem.

¹¹ Načela načela potpunosti, dosljednosti, usporedivosti, točnosti, cjelovitosti metodologije i trajnog poboljšavanja pouzdanosti i vjerodostojnosti, usporedivosti, točnosti, cjelovitosti metodologije i trajnog poboljšavanja propisana su u članku 5. UPI-ja. Ako verifikator utvrdi tijekom verifikacije da jedno od ovih načela nije ispunjeno, npr. da tokovi izvora nisu potpuni, verifikator o tome izvještava u verifikacijskom izvješću (vidi ključnu uputu o verifikacijskom izvješću – KU II.6).

3.1.2 Neovisnost verifikatora

Neovisnost i nepristranost verifikatora je ključni uvjet. Kako bi se NT mogao pouzdati u točnost izvještajnih podataka i verificirane emisije ili tonske kilometre, ključno je da je verifikator neovisan od operatera. To znači da se verifikator mora suzdržati ne samo od toga da se bavi poslom operatera, nego da nema nikakav odnos s operaterom ako to utječe na njegovu nepristranost i neovisnost. Nadalje, verifikator mora biti neovisan od NT-a koji je odgovoran za provedbu i sukladnost EU ETS sustava. Ne smije postojati sukob interesa verifikatora u njegovu odnosu s NT-om. Članak 42. UAV-a sadrže specifične zahtjeve u pogledu nepristranosti i neovisnosti verifikatora i koji detaljnije pojašnjava ključne zahtjeve propisane u članku 7. stavku 3. UAV-a. za više informacija o tim specifičnim zahtjevima pogledajte odjeljak 5.2 ove Upute i odjeljak 3.2 ključne upute o odnosu između UAV-a i norme EN ISO 14065 (KU II.8).

Čl. 7. st. 3
i čl. 42.
UAV

3.1.3 Profesionalni skepticizam

Prilog V. EU ETS Direktive i UAV zahtijevaju od verifikatora da provede svoje aktivnosti na ispravan, objektivno i stručno. Zauzimanje stava profesionalnog skepticizma i postupanje s dužnom pažnjom stručnjaka moraju biti ključne osobine verifikatora. To podrazumijeva, na primjer, da verifikator ne smije automatski prihvatiti dokaze koji su dobiveni u postupku verifikacije, nego verifikator mora temeljito analizirati te dokaze u skladu s potrebnom razinom jamstva. U svakom trenutku verifikator mora biti svjestan okolnosti koje uzrokuju bitne netočnosti informacija navedenih u izvješću o emisijama ili tonskim kilometrima.

Čl. 7. st. 2
UAV

3.1.4 Razumna razina jamstva

Uloga verifikacije je ključna za sigurnost u pogledu točnosti podataka u izvješću operatera. Razina jamstva koju verifikator daje u svojem mišljenju o točnosti podataka odnosi se na dubinu i točnost verifikacije. Moguće su dvije razine jamstva u pogledu angažmana s izražavanjem jamstva¹²:

- razumna razina jamstva koja znači visoku, ali ne apsolutnu razinu uvjerenja o sukladnosti s potrebnim mjerilima predmeta izvješća u svim njegovim bitnim aspektima,
- ograničena razina jamstva znači umjerenu razinu uvjerenja da je predmet izvješća vjerojatan u danim okolnostima.

Svaka razina različito utječe na prirodu, vrijeme, dubinu i opseg verifikacijskih aktivnosti. Razina jamstva dobivena u ograničenoj razini jamstva značajno je niža nego u angažmanu s razumnom razinom jamstva. Opseg verifikacijskih aktivnosti provedenih da udovoljavaju zahtjevima angažmana s ograničenim jamstvom je, dakle, manje detaljan nego ako se angažman provodi na način da ispunjava zahtjeve za razumnu razinu sigurnosti. U slučaju ograničenog jamstva opseg i dubina revizijskih aktivnosti su ograničenije, što znači da je rizik od netočnosti veći. Na primjer, u angažmanu s razumnom razinom jamstva verifikator će provjeriti tok podataka i kontrolne aktivnosti koje provodi operater, a kako bi procijenio rizik od netočnosti; ograničena razina jamstva ne uključuje nužno ispitivanje kontrolnih aktivnosti.

¹² Međunarodni standard za angažmane s izražavanjem uvjerenja ISAE 3410, angažmani s izražavanjem uvjerenja o izjavama o stakleničkim plinovima, prosinac 2011.

Razlika između razina jamstva jednako se odražava na način na koji se formulira verifikacijsko mišljenje. Mišljenje koje izražava razumnu razinu jamstva formulirana je koristeći pozitivne pozitivnim izraze¹³, a mišljenje koje izražava ograničenu razinu jamstva koristi negativne izraze¹⁴.

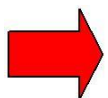
UAV zahtijeva da razumnu razinu jamstva za EU ETS verifikacije. To znači da verifikator mora planirati i provesti verifikaciju na takav način da s razumnim jamstvom može tvrditi da izvješće o emisijama ili izvješće o tonskim kilometrima ne sadrži bitne netočnosti. Verifikator mora uložiti značajan napor da bi s razumnim jamstvom mogao tvrditi da su emisije utvrđene s visokim stupnjem sigurnosti. Kako bi mogao dati takvu izjavu, verifikator mora pribaviti dovoljno dokaza u verifikacijskom postupku¹⁵. Takvi se dokazi mogu prikupiti kroz:

- potrebno shvaćanje informacija navedenih u članku 10. UAV-a;
- stalno procjenjivanje rizika od bitnih netočnosti te prilagođavanje verifikacijskih aktivnosti i postupaka s tim u skladu;
- određivanje prirode, vremena i opsega daljnjih verifikacijskih aktivnosti, kao što su ispitivanje, uzorkovanje, provjera podataka i ostali verifikacijski postupci;
- provođenje aktivnosti analize procesa kao što su provjera podataka i analitički postupci.

Ključna napomena o uzorkovanju i ispitivanju kontrolnih aktivnosti (KU II.4) objašnjava način na koji razumna razina jamstva određuje opseg podataka o uzorkovanju i ispitivanje kontrolnih aktivnosti.

3.1.5 Značajnost

Važnost je ključni element verifikacije: bitna je s dva stajališta. Sam pojam je bitan kada verifikator određuje prirodu, vrijeme i opseg verifikacijskih aktivnosti: planiranje i osmišljavanje tih aktivnosti temelji se na procjeni rizika od netočnosti i nesukladnosti, te vjerojatnom bitnom učinku koji mogu imati na izvještajne podatke. Kao drugo, važnost je presudna prilikom donošenja zaključka o tome može li se izvješće o emisijama verificirati kao zadovoljavajuće. Samo izvješća koja ne sadrže bitne netočnosti mogu se smatrati zadovoljavajućima.

Bitno je napomenuti da važnost nije područje tolerancije: operater mora ispraviti svaku utvrđenu netočnost. Važnost je tek instrument koji verifikatoru pomaže u prosudbi, donošenju odluka i zaključivanju u verifikacijskom mišljenju.

Čl. 7. st. 1
UAV

Odjeljak
3.2.8
UPO I

Odjeljak 3.2.9 osigurava dodatne upute za situacije u kojima netočnosti treba smatrati bitnima. Ključna uputa za uzorkovanje (KU II.4) daje objašnjenje uloge važnosti u uzorkovanju podataka i ispitivanju kontrolnih aktivnosti, kao i plan ostalih verifikacijskih aktivnosti.

Odjeljak
3.2.9
UPO I

¹³ Izjava o stakleničkim plinovima ne sadrži bitne netočnosti i sastavljena je, u svim bitnim aspektima, u skladu s primjenjivim kriterijima.

¹⁴ Ništa nije izazvalo pozornost verifikatora zbog čega bi smatrao, na temelju provedenih postupaka, da u svim bitnim aspektima izjava o stakleničkim plinovima nije sastavljena u skladu s primjenjivim kriterijima.

¹⁵ Razumno jamstvo nije apsolutno jamstvo. Svođenje verifikacijskog rizika na nulu nije ostvarivo ili isplativo zbog, na primjer, selektivnog korištenja ispitivanja, inherentnih ograničenja kontrolnih aktivnosti, činjenice da je velik broj dokaza koji su dostupni verifikatoru uvjeravajući a ne dokazni, i činjenice da se prosudba koristi u prikupljanju i ocjenjivanju dokaza te oblikovanju zaključaka na temelju dokaza.

3.1.6 Opseg verifikacije

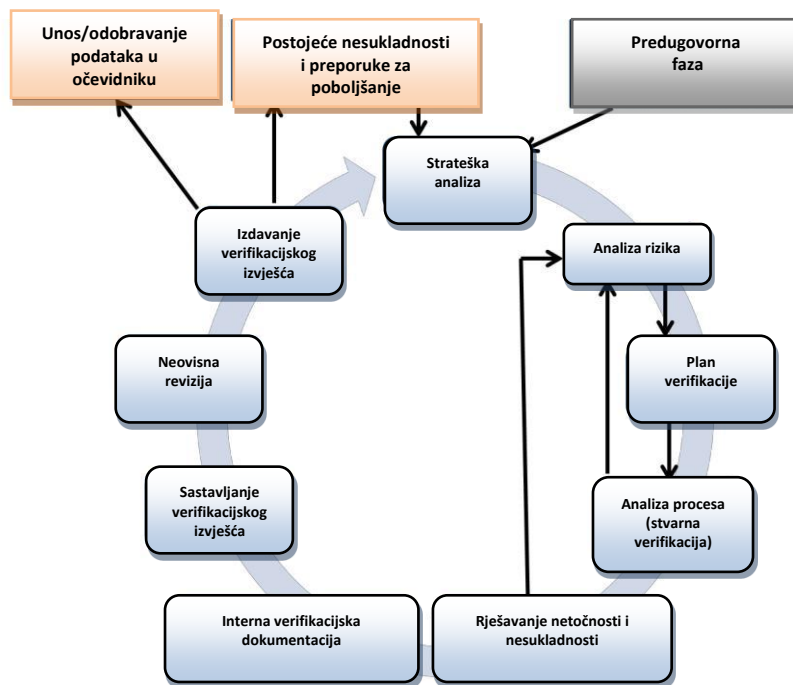
Opseg verifikacije definiran je zadaćama koje verifikator mora obaviti da bi postigao cilj verifikacije: tj. da osigura da su podaci o emisijama ili tonskim kilometrima praćeni u skladu s UPI-jem i da su u izvješću prijavljeni točni podaci o emisijama ili tonskim kilometrima. Ključna uputa o opsegu verifikacije (KUP II.1) daje detaljne upute o sljedećem:

Čl. 7. st.
4., 5., 6.
UAV

- koji elemente verifikator treba procijeniti tijekom verifikacije;
- u kojem opsegu verifikator treba provjeriti sukladnost s UPI-jem;
- što verifikator mora učiniti ako ne postoji odobreni plan praćenja (PP), ako PP nije ažuriran, ili ako PP ne odražava stvarno stanje operatera, i
- što verifikator mora učiniti ako je utvrdio nesukladnost s UPI-jem.

3.2 Postupak verifikacije

Postupak verifikacije sastoji se od brojnih međusobno povezanih i međuovisnih obveznih koraka. To znači da nalazi tijekom verifikacijskog postupka za posljedicu mogu imati potrebu za preispitivanjem jednog ili više koraka poduzetih ranije u postupku verifikacije i naknadno prilagođavanje tih koraka. Koraci u postupku verifikacije koji su navedeni u UPI-ju prikazani su na sljedećem dijagramu:

Slika 5: Koraci u verifikacijskom procesu

Prije tog datuma ili najkasnije 31. ožujka¹⁶ svake godine, operater nadležnom tijelu mora podnijeti verificirano izvješće s odgovarajućim verificacijskim izvješćem. Kako bi se ispunio ovaj rok, važno je da operater počne s postupkom izvještavanja i da verifikator počne s verifikacijom ranije da bi se izbjegle promjene u posljednjem trenutku i pisanje verificacijskog izvješća krajem veljače i tijekom ožujka kada bi veliki zahtjevi koji se postavljaju operateru, verifikatori NT-u mogli odgoditi sastavljanje konačnog izvješća operatora i verificacijskog izvješća.

Nadalje, preporuča se da postupak verifikacije počne tijekom izvještajne godine, a ne nakon završetka godine, budući da to olakšava provjeru sukladnosti i poštivanja, pravovremeno upravljanje pitanjima i rješavanje eventualnih nedostajućih podataka, netočnosti ili nesukladnosti koje su utvrđene tijekom verifikacije. Međutim, za pokretanje tog postupka potrebni su dostatni podaci, a sve naknadne promjene u sustavima operatora moraju se uzeti u obzir dovoljno unaprijed da bi se verificirano izvješće moglo podnijeti do 31. ožujka¹⁷. Do kraja postupka verifikacije trebaju biti potvrđeni podaci za cijelu izvještajnu godinu. U Prilogu I. nalazi se dijagram koraka i radnji koje obuhvaća postupak verifikacije prema predloženom vremenskom rasporedu.

3.2.1 Predugovorna faza

Predugovorna faza je najvažnija početna faza koja prethodi postupku verifikacije. Prije prihvaćanja angažmana za verifikaciju, verifikator mora procijeniti da li može provesti verifikaciju za predmetnog operatora. To uključuje poduzimanje sljedećih radnji od strane verifikatora:

UAV zahtjev	Pojašnjenje
Članak 8. stavak 1. točka (a)	<p>Procijenite rizike koji se javljaju u postupku verifikacije. Verifikator osobito treba uzeti u obzir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • PP operatora i izvješće operatora kako bi uvidio koji su rizici uključeni u provođenje verifikacije • potencijalne rizike za nepristranost i neovisnost verifikatora • rizike u smislu raspoređivanja vremena u okviru verifikacije <p>Ova procjena mora biti u potpunosti dokumentirana u internoj dokumentaciji o verifikaciji i treba prikazivati način na koji je verifikator pristupio ovim poslovnim rizicima u ugovoru s operatorom, kao i način na koji su ovi rizici ublaženi: npr. dodjelom više vremena, ako he potrebno, određenom verificacijskom angažmanu, formuliranjem jasnih i transparentnih uvjeta ugovora.</p>
Članak 8. stavak 1. točka (b)	<p>Preispitivanje informacija koje je dostavio operater. UAV zahtijeva od operatora da osigura verifikatoru relevantne informacije koje će mu omogućiti obavljanje radnji iz predugovorne faze. Relevantne informacije obuhvaćaju, na primjer, prošlogodišnje izvješća operatora, PP operatora i dozvolu.</p>

¹⁶ NT-i mogu zahtijevati od operatora ili operatora zrakoplova da podnese verificirano izvješće o emisijama ranije od 31. Ožujka, ali ne prije do 28. Veljače (članak 67. UPI-ja).

¹⁷ Vidi prethodnu napomenu.

UAV odredba	Pojašnjenje
Članak 8. stavak 1. točka (c)	Procjena da li verifikacija izvješća tog operatera spada u opseg akreditacije verifikatora. Verifikator smije izdati verifikacijsko izvješće operateru samo ako je akreditiran za sektor u kojem djeluje operater (vidi odjeljak 6.1)
Članak 8. stavak 1. točke (d) i (e)	Procjena ima li kompetencije, osoblje i resurse potrebne za sastavljanje verifikacijskog tima za predmetni angažman verifikacije i da uspješno dovrši verifikacijske aktivnosti u određenom vremenskom okviru. Ova procjena uvelike ovisi o vrsti operatera i vrsti djelatnosti operatera. Na primjer, verifikacija izvješća rafinerije zahtijeva uključivanje u verifikacijski tim ETS revizora koji imaju znanje i stručnost za taj sektor. Dakle, verifikator mora raspolagati dovoljnim brojem osoblja u svojoj organizaciji ili kroz sklapanje ugovora da može pokriti zahtjeve s obzirom na kompetenciju za različite sektore za koje je akreditiran. Za svaki pojedini verifikacijski angažman verifikator odabire verifikacijski tim i povjerava da li članovi tima imaju sve potrebne kompetencije koje zahtijeva uredba. Takva procjena može rezultirati uključivanjem tehničkih stručnjaka ili EU ETS revizora u tim, kao i dodavanjem pomoćnog osoblja. Više informacija o kompetencijama i zahtjevima za verifikacijski tim navedeno je u odjeljku 5.1 i ključnoj uputi o kompetencijama (KU II.7).
Članak 8. stavak 1. točke (d) i (f)	Odrediti vrijeme potrebno za pravilno provođenje verifikacije. Verifikator treba osigurati da je opseg verifikacije i vrijeme određeno u ugovoru u skladu s utvrđenim rizicima. Prekratko ugovoreno vrijeme ne smije se upotrijebiti za smanjenje opsega posla koji je potreban da bi se na zadovoljavajući način dovršila verifikacija u skladu s rizicima.

Određivanje vremena

Članak 9. Stavak 1. UAV-a ukratko prikazuje koji čimbenike treba uzeti u obzir prilikom određivanja potrebnog vremena. Ovisno o vrsti i veličini postrojenja operatera ili eksploatacije zrakoplova, verifikator će se fokusirati na posebnosti i karakteristike elemenata koji su navedeni u članku 9. UAV-a. prilikom procjene PP-a verifikator će se, na primjer, usmjeriti na specifičnosti metodologije praćenja da bi stekao potreban uvid u računovodstvene procese operatera. Raspodijeljeno vrijeme nije fiksno. Ako tijekom detaljne verifikacije verifikator utvrdi da je potrebno dodatno vrijeme za pravilno provođenje verifikacijskih aktivnosti, raspodjela vremena u ugovoru mora se prilagoditi sukladno tomu. Ugovor mora sadržavati odredbu za takvo prilagođavanje.

Čl. 9. st. 1.
UAV

Čl. 9. st. 2.
UAV

3.2.2 Informacije koje dostavlja operater ili operater zrakoplova

Operateri moraju osigurati verifikatoru dovoljno informacija da on može planirati i izvršiti verifikaciju. UAV navodi koje informacije treba dostaviti prije nego verifikator može početi sa strateškom analizom u drugom trenutku tijekom verifikacije. Potrebno je napomenuti sljedeće:

Čl. 10. st.
1. UAV

UAV odredba	Pojašnjenje
Članak 10. stavak 1. točka (b)	Odnosi se na sve verzije odobrenog PP-a koje su relevantne za izvještajno razdoblje i za procjenu podataka u tom razdoblju.
Članak 10. stavak 1. točka (e)	Obuhvaća sve postupke koji su navedeni za predmetnog operatera u njegovu odobrenom PP-u. napominjemo da odobreni plan sadrži samo pregled tih postupaka. Dokumente o konkretnim postupcima treba pribaviti od operatera.
Članak 10. stavak 1. točka (i)	Ovo uključuje prošlogodišnje izvješće o poboljšanjima koje je operater morao dostaviti do 30. lipnja prošle godine ako je verifikacijsko izvješće sadržavalo neriješene nesukladnosti i preporuke za poboljšanja (članak 69. stavak 4. UPI-ja).
Članak 10. stavak 1. točka (l)	Odnosi se ne samo na informacije o internim izvorima podataka kao što su fakture za gorivo i potvrde o baždarenju, nego i vanjske izvore podataka i baze podataka kao što su podaci o gorivu od dobavljača goriva, podaci Eurocontrola, laboratorijska izvješća i rezultati analiza te baždarenje brojila.
Članak 10. stavak 1. točka (o)	Primjer za ovu točku mogu biti dokazi koje je operater dostavio NT-u koji dokazuju da operater ispunjava pragove nesigurnosti za podatke o djelatnostima i faktorima proračuna.

Budući da se strateška analiza obično provodi tijekom samog izvještajnog razdoblja (rujan/listopad), konačno izvješće o emisijama još neće biti dostupno. Međutim, verifikacija se ne može dovršiti ni izdati verifikacijsko izvješće sve dok verifikator ne primi i usuglasi se s konačno odobrenim i interno potvrđenim izvješćem na osnovu kojega se sastavlja mišljenje.

Čl. 10. st. 2.
UAV

3.2.3 Strateška analiza

Na početku postupka verifikacije verifikator provodi stratešku analizu svih relevantnih djelatnosti operatera. Ova analiza omogućava verifikatoru uvid u aktivnosti operatera i da procjeni vjerojatnu prirodu, opseg i složenost verifikacijskih aktivnosti koje treba provesti. Također osigurava ulazne podatke za sljedeći korak verifikacije, odnosno analizu rizika. Cilj strateške analize je dobiti uvid u poslovne i računovodstvene aktivnosti operatera: u obzir se moraju uzeti najmanje elementi iz članka 11. stavka 3. UAV-a. Primjeri u tablici ispod upućuju na moguće čimbenike koji su bitni prilikom razmatranja tih elemenata.

Čl. 11.
UAV

Čl. 11. st. 3.
UAV

UAV odredba	Primjer pitanja koja mogu biti bitna za stratešku analizu
Kategorija postrojenja (točka a.) Kategorija postrojenja daje verifikatoru općenitu naznaku djelokruga operatera te o vrsti i veličini potrebnog napora koji će vjerojatno biti potreban za provedbu verifikacije. Verifikator provjerava je li postrojenje malo postrojenje s niskim emisijama, kategorija postrojenja A, B ili C.	Ako, na primjer, postrojenje ispušta manje od 25 ktona CO ₂ (e) godišnje, može se primijeniti pojednostavljena metodologija praćenja: potrebna je drukčija vrsta verifikacije nego ako se radi o složenom postrojenju i/ili postrojenju koje ima složenu metodologiju praćenja ili računovodstvene procese. Napominjemo da nisu sva postrojenja koja emitiraju manje od 25 ktona CO ₂ (e) godišnje jednostavna postrojenja.

UAV odredba	Primjer pitanja koja mogu biti bitna za stratešku analizu
<p><i>Plan praćenja (točka b.)</i> Uvid upućuje na složenost kako postrojenja tako i računovodstvenih procesa tomu te o vrsti i veličini verifikacijskih zadaća koje su potrebne za provedbu verifikacije.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sveukupna organizacija postrojenja i lokacija na kojima se čuva dokumentacija i na kojoj se provode aktivnosti praćenja i izvješćivanja • granice postrojenja, uključujući izvore emisija i tokove izvora • vrsta postupaka koji su opisani u odobrenom PP-u koji daje analizu njihove pouzdanosti u smislu kontrole računovodstvenih procesa i rizika
<p><i>Detalji metodologije praćenja i korištene opreme za praćenje (točka d.)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • da li operater primjenjuje metodologiju izračuna ili metodologiju mjerenja • da li operater primjenjuje rezervnu metodologiju u skladu s člankom 22. UPI-ja • jesu li podaci o aktivnostima utvrđeni izravnim očitavanjem mjernih sustava (automatskih ili ručnih), da li se podaci o aktivnostima temelje na podacima iz faktura za gorivo i jesu i to podaci utvrđeni mjernim sustavom koji nadzire operater • Jesu li primijenjeni zadani emisijski faktori ili faktori koji su utvrđeni u laboratorijskoj ili <i>online</i> analizi • Ima li prenesenog CO₂ • koriste li se mjerni instrumenti za utvrđivanje podataka o aktivnostima i jesu li ti mjerni instrumenti obuhvaćeni nacionalnim zakonodavstvom o zakonskom mjeriteljskom nadzoru
<p><i>Tok podataka, njegov kontrolni sustav i kontrolno okruženje (točka e.)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • pravac kojim podaci iz primarnog izvora dolaze u izvješće o emisijama (npr. uključujući manipulaciju, prikupljanje, uspoređivanje itd.) • način na koji je uspostavljen i funkcionira sustav za upravljanje podacima • način na koji se izvješće o emisijama izvlači iz sustava za upravljanje podacima • učestalost i vrsta baždarenja mjernih instrumenata i njihova primjerenost za uporabu na temelju izvornog nacrtu i postrojenju • vrsta kontrola kvalitete koje se koriste za ublažavanje rizika u pogledu podataka, npr. dvostruke provjere koje obavlja druga osoba, provjere vjerodostojnosti koje obavlja operater, ili korištenje automatskih provjera • je li dio aktivnosti praćenja u postrojenju izdvojen u jesu li uspostavljene kontrolne aktivnosti koje osiguravaju kvalitetu izdvojenih poslova • vrsta i kvaliteta kontrola bilježenja i prijenosa podataka u IT sustave i kontrola baza podataka crne kutije, arhiva i izvornih podataka iz drugih informacijskih sustava

Da bi se shvatilo elemente koji se navode u članku 11. stavku 3. UAV-a, verifikator mora prikupiti i preispitati informacije iz članka 10. stavka 1. i uzeti u obzir razinu značajnosti.

Čl. 11. st. 2.
UAV

Ako je verifikator proveo prošlogodišnju(e) verifikaciju(e) istog postrojenja ili operatera zrakoplova, verifikator mora uzeti u obzir informacije iz prijašnje(ih) verifikacije(a). Verifikator posebnu pozornost treba usmjeriti na veća odstupanja u usporedbi s prethodnim verifikacijama. Iako strateška analiza zahtijeva manje vremena u situaciji u kojoj je zbog prethodne verifikacije verifikator već upoznat s postrojenjem, to ne sprečava verifikatora da provede analizu u okviru aktualnog verifikacijskog angažmana.

Kao dio strateške analize verifikator provjerava:

- je li PP odobren;
- je li PP-a mijenjan i je li NT odobrio li te promjene (ako su promjene PP-a značajne sukladno članku 15. UPI-ja);
- ako te promjene nisu značajne ili su privremene, je li o njima obaviješten NT.

Čl. 11. st. 4.
UAV

Odjeljak 5.6.1 UPI upute br. 1 (UP 1) i odjeljak 6.5.1 UPI upute br. 2 (UP 2) objašnjava što predstavlja značajnu promjenu PP-a. Tijekom provjera verifikator procjenjuje je li PP ažuran i potpun. Ako (dio) PP nije odobren ili NT nije odobrio značajne promjene PP-a, verifikator upućuje operatera na NT da ispravi stanje. U načelu, verifikator ne bi smio nastaviti s postupkom verifikacije sve dok nije izdano odobrenje. Na primjer, to može biti slučaj ako je uveden novi veći izvor ili ako u slučaju promjene između metodologije izračuna i metodologije mjerenja.

Međutim, u nekim slučajevima verifikator može nastaviti s provođenjem verifikacijskih aktivnosti sve dok je operater u potpunosti svjestan da je neke radnje potrebno ponoviti na temelju konačnog odgovora NT-a te da bi taj odgovor mogao utjecati na mišljenje verifikatora kako verifikacija odmiče. UAV zahtijeva da nakon odobrenja NT-a verifikator nastavi, ponovi ili prilagodi verifikacijske aktivnosti. Ključna uputa o opsegu verifikacije (KU II.1) daje naputke o postupcima kojih se treba pridržavati kada nije moguće dobiti odobrenje NT-a.

Čl. 7. st. 6.
UAV

Neke promjene PP-a mogu imati utjecaj na način na koji se praćenje provodilo u prošlosti: npr. uvođenje novih goriva, promjena u postrojenju koja nije planirana i propisno prijavljena. U tim slučajevima se promjena PP-a već primjenjuje u praksi, a sam PP još nije ažuriran ili, u slučaju značajne promjene PP-a, nema odobrenje NT-a. Verifikator u obzir mora uzeti promijenjenu situaciju i povezane podatke iz praćenja od trenutka kada je promjena PP-a ili u postrojenju primijenjena u praksi, npr. kada su po prvi puta korištena nova goriva. Podrazumijeva se da će verifikator u postupku verifikacije podataka u obzir uzeti korespondenciju i naknadne odluke NT-a. U slučaju značajne promjene PP-a potrebno je pribaviti odobrenje NT-a. U nekim se slučajevima o podacima ili dijelu podataka ne mogu donijeti zaključci na temelju nove metodologije praćenja koju je odobrio NT ili o kojoj je NT obaviješten zbog, na primjer, podataka koji su rezultat izostanka mjerenja novog goriva kojemu nije moguće dokazati porijeklo. Članak 18. UAV-a primjenjuje se na te situacije. Verifikator provjerava ako metoda koja je korištena za određivanje nedostajućih podataka osigurava dostatno jamstvo da emisije nisu podcijenjene te da metodologija ne dovodi do bitnih netočnosti.

3.2.4 Analiza rizika

Verifikator mora procijeniti rizike netočnosti i nesukladnosti te njihov bitan učinak na prijavljene podatke. Rezultat analize rizika i nesukladnosti određuje na koji način i u kojem opsegu treba osmisliti, planirati i provesti verifikacijske aktivnosti, analiza rizika usmjerena je na identifikaciju, procjenu i kvantificiranje dvije vrste rizika, tj. inherentne rizike i kontrolne rizike. Zajedno s rizikom neotkrivanja ovi rizici tvore cjelokupni verifikacijski rizik: odnosno, rizik da verifikator izda neprimjeren verifikacijsko mišljenje. Za više informacija vidi ključnu uputu za analizu rizika (KUP II.2).

Čl. 12.
UAV

Analiza rizika je iterativni proces koji se mora izmijeniti ako detaljna verifikacija analize procesa pokaže da su rizici veći ili manji od onih početno procijenjenih. U tom slučaju također je potrebno ažurirati plan verifikacije.

3.2.5 Plan verifikacije

Čl. 13.
UAV

Analiza rizika određuje na koji način verifikator organizira plan verifikacije koji se sastoji od tri elementa:

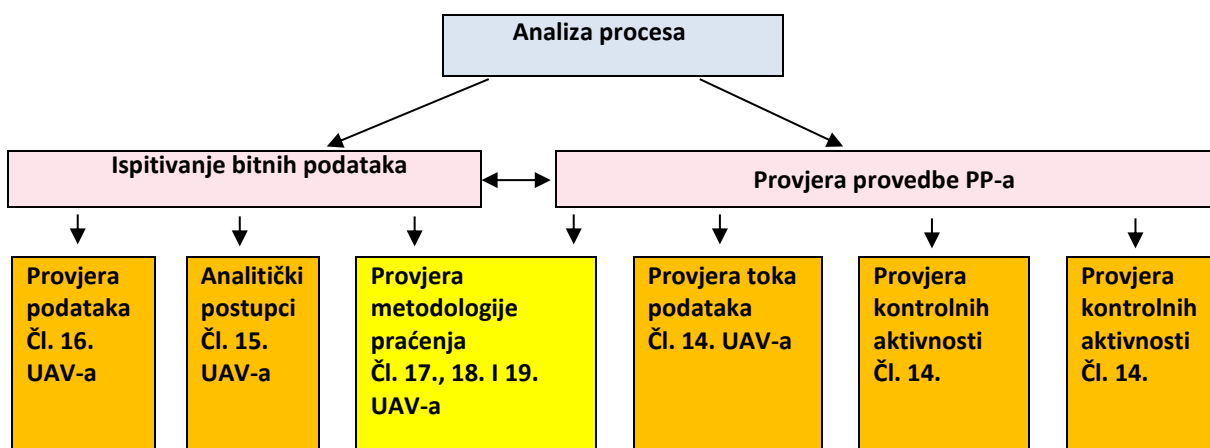
- program verifikacije¹⁸ opisuje prirodu i opseg verifikacijskih aktivnosti kao i vrijeme i način provođenja tih aktivnosti. Također obuhvaća planiranje svih aktivnosti;
- plan ispitivanja koji utvrđuje opseg i metode ispitivanja kontrolnih aktivnosti i postupaka za kontrolne aktivnosti;
- plan uzorkovanja podataka koji utvrđuje opseg i metode uzorkovanja podataka na kojima se temelje se odnose na ukupne emisije.

O načini na koji analiza rizika utječe na oblikovanje plana verifikacije vidi ključnu uputu za analizu rizika (KUP II.2).

3.2.6 Analiza procesa (detaljnija verifikacija)

Cilj ove faze verifikacije je prikupljanje i dokumentiranje detaljnih dokaza na temelju kojih verifikator može temeljiti verifikacijsko mišljenje. Tijekom analize procesa verifikator mora provesti plan verifikacije i aktivnosti navedene u članku 14. UAV-a.

Čl. 14.
UAV

Slika 6.: Shematski dijagram aktivnosti u analizi procesa

¹⁸ Program verifikacije nije samo lista poslova za trenerski obilazak, nego treba osigurati dovoljno detalja o planiranim ispitivanjima i aktivnostima da članovima tima daje dovoljno informacija o tome koje aktivnosti treba provesti.

Dio analize procesa je ispitivanje bitnih podataka. Ovo je detaljno ispitivanje podataka koje uključuje:

- verifikaciju podataka kroz primjenu nekoliko metoda ispitivanja kao što je praćenje podataka do primarnog izvora podataka, unakrsna provjera s internim i vanjskim izvorima podataka, ponovni izračuni dijelova sveukupnih proračuna emisija u svrhu provjere određenih podskupova i elemenata (npr. da su faktori točno izračunati iz izvornih podataka); Čl. 16.
UAV
- analitički postupci koji obuhvaćaju analizu kolebanja i kretanja podatka, uključujući analizu odnosa koji nisu dosljedni s ostalim bitnim informacijama ili koji odstupaju od predviđenih iznosa. To, na primjer, može uključivati usporedbu emisija iz istog izvora tijekom razdoblja od nekoliko godina, analizu podataka o očekivanoj proizvodnji i emisijama¹⁹, istraživanje mogućnosti potvrde prijavljenih iznosa putem drugih sredstava analize, npr. unakrsnom provjerom podataka o emisijama s podacima o proizvodnji i drugim operativnim podacima; Čl. 15.
UAV
- provjera pravilne primjene metodologije praćenja korištenjem tabličnih metoda jamstva, preračunavanjem prijavljenih podataka, ili unosom različitih ulaznih podataka u metodi praćenja u svrhu provjere njezine pravilne primjene (ponovno izvođenje združivanja podataka). Čl. 17.
UAV

Provjera provedbe PP-a obuhvaća:

- provjeru toka podataka operatera praćenjem prijavljenih podataka do njihova primarnog izvora; Čl. 14.
UAV
- provjera jesu li kontrolne aktivnosti pravilno dokumentirane, provedene, vođene i učinkovite za ublažavanje inherentnih rizika;
- provjera jesu li postupci navedeni u PP-u učinkoviti u ublažavanju inherentnih i kontrolnih rizika, i jesu li postupci provedeni, dovoljno dokumentirani i pravilno vođeni;
- provjera pravilne provedbe metodologije praćenja kroz procjenu jesu li elementi iz PP-a pravilno primijenjeni i da je PP ažuriran. Ovo također uključuje provjeru prateće dokumentacije kao što su informacije korištene za izračun procjene nesigurnosti, plan uzorkovanja itd.

Slika iznad prikazuje da su ispitivanje bitnih podataka i provjera provedbe PP-a povezani (npr. provjera metodologije praćenja dio je obiju aktivnosti). Više naputaka o različitim ispitivanjima, njihovu utjecaju i pojašnjenja u obliku primjera nalaze se u ključnoj uputi za analizu procesa (KUP br. 3).

Za različite provjere u okviru verifikacije podataka i analitičkih postupaka, kao i za provjere kontrolnih aktivnosti i postupaka koji su navedeni u PP-u, može se primijeniti uzorkovanje koje je specifično za postrojenje. Korištenje tehnike ili metode uzorkovanja ili može biti opravdano na temelju analize rizika. Ključna uputa za uzorkovanje objašnjava:

- načela uzorkovanja;
- na koji način utvrđivanje netočne tvrdnje, greške ili nesukladnosti može utjecati na uzorkovanje (npr. prilagodba veličine uzorka ili podataka iz kojih se uzima uzorak);
- koji čimbenici imaju ulogu u tehnici uzorkovanja i veličini uzorka (objašnjenje članka 13. stavaka 2. i 3. UAV-a);
- primjeri različitih metoda uzorkovanja.

Čl. 20.
UAV

¹⁹ Kada postoji odnos između skupova podataka. Ne postoji kod svih postrojenja jasan odnos između potrošnje energije, ispuštanja emisija i proizvodnje.

Kao dio provjere metodologije praćenja verifikator provjerava opravdanost metoda koje su korištene za tumačenje/popunjavanje nedostajućih podataka, kao i za valjanost informacija koje su korištene za izračunavanje razina nesigurnosti koje su utvrđene u odobrenom PP-u. Vidi odjeljke 4.1 i 4.2 Ključne upute za analizu procesa (KUP II.3).

Čl. 18.,
19.
UAV

3.2.7 Terenski obilazak

Verifikator mora obaviti terenski obilazak operatera u jednom ili više puta u odgovarajućem trenutku tijekom verifikacije. Terenski obilasci ključni su za utvrđivanje, na primjer, pravilnog rada i smještaja mjerenih instrumenata, adekvatnosti kontrolnih aktivnosti i procjene potpunosti tokova izvora i izvora emisija. Samo u posebnim uvjetima i izvanrednim okolnostima može se odustati od terenskog obilaska. Za odustajanje za postrojenja koja emitiraju više od 25 ktona CO_{2(e)} godišnje potrebno je odobrenje NT-a. Ključna uputa o terenskim obilascima (KUP II.5) daje više informacija, uključujući o uvjetima za odustajanje od terenskog obilaska. Za informacije o terenskim obilascima operatera zrakoplova i uvjetima koji mogu opravdati odustajanje od terenskog obilaska operatera zrakoplova, pogledajte uputu o EU ETS verifikaciji u zrakoplovstvu (GD III).

Čl. 21.
UAV

Čl. 31.
UAV

3.2.8 Rješavanje netočnosti i nesukladnosti

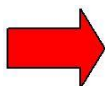
Verifikator mora pravovremeno obavijestiti operatera o ako je utvrdio netočnosti i nesukladnosti.

Čl. 22.
st. 1.
UAV

Poimanje i primjeri netočnosti i nesukladnosti	UAV odredba
<p>Netočnost (netočna tvrdnja) znači propuste, krivo prikazivanje ili grešku u prijavljenim podacima operatera. To ne uključuje nesigurnost koju dozvoljava UPI (tj. nesigurnost koje se odnosi na razine). Nesigurnost predstavlja netočnost ako:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mjerna oprema ne ispunjava potrebnu razinu nesigurnosti kako je opisano u odobrenom PP-u ili UPI-ju • mjerni instrumenti nisu pravilno ugrađeni ili ne funkcioniraju ispravno • mjerni instrumenti i sustavi nisu (pravilno) održavani ili baždareni <p>U tim slučajevima verifikator nesigurnost treba smatrati elementom netočne tvrdnje, ako to utječe na podatke: na primjer, ako je cjelokupna nesigurnost izvan zahtijevanog raspona razine, dodatna nesigurnost smatra se greškom.²⁰</p>	Članak 3. stavak 27.
<p>Nesukladnost znači:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Za postrojenja: svaka radnja ili propuštanje poduzimanja radnje koja je u suprotnosti s dozvolom za emisije stakleničkih plinova i zahtjevima u PP-u koji je odobrio NT • Za operatere zrakoplova: svaka radnja ili propuštanje poduzimanja radnje koja je suprotna zahtjevima u PP-u koji je odobrio NT 	Članak 3. stavak 12. točke (a) i (b)

²⁰ U nekim slučajevima može biti teško kvantificirati tu dodatnu nesigurnost. Ako, na primjer, nije provedeno baždarenje mjerne opreme, odstupanje se može utvrditi samo nakon što su poznati novi rezultati baždarenja. U nekim slučajevima nije moguće obaviti novo baždarenje prije objave verifikacijskog izvješća. To će vjerojatno dovesti do nesigurnosti verifikatora u to da li podaci sadrže bitne netočnosti i imati utjecaj na verifikacijsko mišljenje.

Poimanje i primjeri netočnosti i nesukladnosti	UAV odredba
<p>Primjerna nesukladnost: Brojila nisu baždarena u skladu sa zahtjevima u PP-u; tokovi izvora postrojenja nisu obuhvaćeni PP-om; ne primjenjuje se razina koja je navedena u PP-u; promjena PP-a. Ako nesukladnost za posljedicu ima grešku, netočnost ili izostavljanje u prijavljenim podacima, to se također smatra netočnom tvrdnjom.</p>	

Operater mora **ispraviti sve utvrđene** netočnosti i nesukladnosti.

Ako je operater ispravio netočnosti i nesukladnosti, verifikator to mora navesti u internoj verifikacijskoj dokumentaciji i označiti ih kao riješene.

Ako operater nije ispravio netočnosti i/ili nesukladnosti prije objave verifikacijskog izvješća, verifikator mora procijeniti utjecaj netočnosti i/ili nesukladnosti i njihov značajni učinak na podatke u izvješću.

3.2.9 Procjena značajnosti učinka netočnosti i nesukladnosti

Procjena značajnosti učinka netočnosti i nesukladnosti ima kvantitativan i kvalitativan aspekt, i oba se moraju uzeti u obzir. Kvantitativan aspekt ovisi o veličini i prirodi utjecaja na korisnika, odnosno NT, dok je kvalitativni aspekt uvelike određen čimbenicima koji mogu utjecati na korisnika (npr. posebne okolnosti, odnosi li se na nesukladnost).

Čl. 22.
st. 3.
UAV

Za kvantitativni aspekt razina značajnosti ima bitnu ulogu. UAV propisuje sljedeće razine značajnosti:

Čl. 23.
UAV

Vrsta operatera ili operatera zrakoplova	Razina značajnosti (materijalnosti)
Kategorija postrojenja A i B Operateri zrakoplova s godišnjim emisijama koje su jednake ili manje od 500 ktona fosilnog CO ₂	5% ukupno prijavljenih emisija u izvještajnom razdoblju koje podliježe verifikaciji
Kategorija postrojenja C Operateri zrakoplova s godišnjim emisijama koje su jednake ili manje od 500 ktona fosilnog CO ₂	2% ukupno prijavljenih emisija u izvještajnom razdoblju koje podliježe verifikaciji
Izvješća o tonskim kilometrima operatera zrakoplova	5% ukupno prijavljenih podataka o tonskim kilometrima u izvještajnom razdoblju koje podliježe verifikaciji

Greške, propusti i netočnosti u prijavljenim podacima uspoređeni sa stvarnim podacima

koje je utvrdio verifikator moraju se uzeti u obzir prilikom procjene značajnog utjecaja netočnost i nesukladnosti na prijavljene podatke. To uključuje odstupanja od potrebne razine nesigurnosti koja odobreni PP ili UPI ne mogu objasniti. Sljedeća metoda pokazuje na koji način verifikator može izračunati je li prekoračena razina značajnosti.

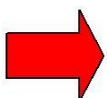
Stavka	Prijavljena vrijednost	Vrijednost prema verifikatoru	razlika	Bitno?
Stavka 1	A	B	$A - B = C$	$C/Z \%$
Stavka 2	F	G	$F - G = H$	$H/Z \%$
Ukupno stavki	Z	X	$Z - X = Y$	$Y/Z \%$

Kada je razlika u vrijednosti između stvarne vrijednosti i vrijednosti prema verifikatoru negativna, to upućuje da je izvorno prijavljena vrijednost **umanjena**; ako je razlika pozitivna, to upućuje da je izvorno prijavljena vrijednost **uvećana**. Ukupna razlika u vrijednostima svih stavki utvrđuje se zbrajanjem pojedinih stavki, odnosno uzimanjem u obzir pozitivnih i negativnih vrijednosti. Dobivene pozitivne/negativne vrijednosti zatim zajednički treba uzeti u izračunu postotka (%) kako bi se osiguralo da je ukupni zbroj razlika pravilno izračunat, a dobiveni iznos verifikatoru služi za procjenu jesu li ukupne greške i razlike bitno uvećane ili umanjene.

Bitno uvećane emisije rezultiraju u situaciji da operater otkupljuje više emisijskih jedinica nego je potrebno. No još je važnije bitno umanje emisija koje rezultira u situaciji da operater otkupljuje manje emisijskih jedinica nego je potrebno što za posljedicu ima nesukladnost i sukladno tome kaznu koja se odnosi na pravila o otkupu emisijskih jedinica.

Gornji primjer pokazuje da se različite pojedinačne vrijednosti razlika, koje utvrdi verifikator, prvo se zbrajaju, pri čemu se pozitivne vrijednosti prebijaju s negativnim vrijednostima: ukupna vrijednost razlike zatim se uspoređuje s pragom materijalnosti koji je bitan za postrojenja ili operatere zrakoplova. Dakle, može se desiti da u apsolutnom smislu za pojedinačni tok izvora vrijednost razlike prelazi relevantni prag materijalnosti, ali zajednički, tj. vrijednost pozitivne razlike koja se prebija s vrijednošću negativne razlike, bilanca može biti niža od vrijednosti praga. To, međutim, nije ovlaštenje za popustljivost. Verifikator nastavlja s promatranjem svake pojedine stavke i procjenom važnosti vrijednosti razlike za tu stavku u odnosu na prag materijalnosti predmetnog izvora emisije, toka izvora ili postrojenja.

Kvantitativni aspekt i sukladno tomu sama razina značajnosti nije jedini čimbenik u procjeni ima li ili ne netočnost ili nesukladnost značajni učinak. U obzir se također treba uzeti i kvalitativni aspekt. Ključno pitanje za procjenu kvalitativnog aspekta je da li netočnost ili nesukladnost (pojedinačno ili zajedno) može utjecati na odluku NT-a, to ovisi o veličini i prirodi netočnosti ili nesukladnosti kao i o posebnim okolnostima njihove pojave.

Bitno je istaknuti da netočnosti i nesukladnosti također mogu imati značajan učinak na prijavljene podatke čak i ako nije prijeđena razina značajnosti.

Čimbenici koji mogu biti važni u određivanju da li ili ne netočnost ili nesukladnost ima značajni učinak mogu biti sljedeći:

- može li se netočnost ili nesukladnost ispraviti;
- da li operater odbija ispraviti utvrđenu netočnost ili nesukladnost;
- koja je vjerojatnost od ponovne pojave netočnosti ili nesukladnosti;
- koliko dugo traje netočnost ili nesukladnost;
- jesu li netočnosti ili nesukladnosti posljedica namjerne ili nehote radnje;
- da li se pitanje odnosi na nesukladnost s UPI-jem?

3.2.10 Zaključak na temelju nalaza verifikacije

Prilikom dovršetka verifikacije i uzimajući u obzir sve dokaze prikupljene tijekom verifikacije, verifikator mora provesti aktivnosti koje su navedene u članku 24. UAV-a. ključni aspekt ovog korak je da verifikator mora osigurati da je prikupio dovoljno dokaza koji potkrepljuju verifikacijsko mišljenje.

Čl. 24.
UAV

Na dostatnost dokaza utječe rizik da je izvješće operatera sadrži bitne netočnosti: čim je veći rizik od bitnih netočnosti, tim je veća vjerojatnost da će biti potrebne detaljnije verifikacijske aktivnosti i više dokaza. Nadalje, kvaliteta dokaza također ima ulogu (bolja kvaliteta dokaza, vjerojatnije je da će količina dokaza biti manje važna). Međutim, puko prikupljanje više dokaza ne mora uvijek kompenzirati njihovu nekvalitetnu.²¹

Na pouzdanost dokaza utječe njihov izvor i priroda, a ovisi o pojedinačnim okolnostima u kojima su pribavljeni. Na primjer:

- ako su dokazi pribavljeni iz vanjskog, neovisnog i obaviještenog izvora (npr. vanjska laboratorijska analiza), to može biti pouzdanije od unutarnjeg izvora u poduzeću.
- Dokazi koji su dobiveni interno pouzdaniji su kada su postoje učinkovite povezane kontrolne aktivnosti ili ako je verifikacijski tim dobio dokaze izravnim putem (npr. promatranjem načina na koji je operater obavio unakrsnu provjeru podataka umjesto ispitivanja je li operater proveo takvu kontrolu).

Verifikator u načelu dobiva bolje jamstvo kroz dosljedne dokaze dobivene iz različitih izvora ili dokaza različite vrste nego iz pojedinačno razmatranih dokaza. Kada dokaz pribavljen iz jednog izvora odstupa od dokaza iz drugog izvora, verifikator određuje koje su dodatne verifikacijske aktivnosti koje su navedene u analizi procesa potrebne da bi riješile nedosljednost.

3.2.11 Neovisni pregled

Prije objave verifikacijskog izvješća, interna verifikacijska dokumentacija i verifikacijsko izvješće moraju biti podvrgnuti neovisnom pregledu. Cilj ovog pregleda je osigurati sljedeće:

Čl. 25.
UAV

- pregled kvalitete i traženje tehničkih grešaka ili propusta;
- završnu provjeru da je postupak verifikacije proveden s dužnom pažnjom stručnjaka i prosudbom, tj. da je opseg posla u skladu s djelatnostima operatera i postizanjem razumne razine jamstva;
- završnu provjeru u svrhu potvrđivanja da je verifikacijski tim proveo verifikaciju u skladu s UAV-om te i pravilne promjene postupaka verifikacijskih aktivnosti;

²¹ ISO 14066:2009: Staklenički plinovi: Potrebne kompetencije za timove za provjeru i verifikaciju emisija stakleničkih plinova

- procjenu jesu li prikupljeni dokazi dovoljni da potkrijepe mišljenje izneseno u verifikacijskom izvješću;
- lekturu, npr. ispravljanje jednostavnih grešaka, tiskarskih pogrešaka i propusta.

Ako je neovisni pregledatelj utvrdio greške ili zaključi da nije prikupljeno dovoljno dokaza, glavni revizor to mora ispraviti i pribaviti nedostajuće dokaze ili potkrepljujuće dokaze. Promjene koje verifikator napravi u verifikacijskom izvješću kao posljedicu neovisnog pregleda mora preispitati neovisni pregledatelj, zajedno s temeljnim dokazima. Neovisni pregled pokriva sve korake u verifikacijskom procesu i posebno se na sljedeće elemente:

Čl. 25.
st. 4.
UAV

Nepotpuni popis pitanja koja treba preispitati u neovisnom pregledu

- odabir verifikacijskog tima (npr. provjera da li verifikacijski tim ima potrebne kompetencije)
- kako je verifikator ocijenio svoje rizike za provođenje određenog verifikacijskog angažmana (npr. koliko je vremena određeno za verifikaciju, koji su uvjeti uneseni u ugovor s operaterom)
- strateška analiza, analiza rizika i plan verifikacije, uključujući preglede analize rizika i plana
- aktivnosti provedene tijekom analize procesa, prikupljeni dokazi kao i promjene u planiranim i provedenim verifikacijskim aktivnostima
- kako je verifikacijski tim dovršio internu verifikacijsku dokumentaciju, i dosljednost između interne verifikacijske dokumentacije i verifikacijskog izvješća
- bilo koja pitanja koja postavi verifikator, osobito ona koja se odnose na verifikacijsko mišljenje
- netočnosti i nesukladnosti o kojima je obaviješten operater, je li operater ispravio i na koji su način poništene i prijavljene u internoj verifikacijskoj dokumentaciji
- pregled svih neispravljenih netočnosti i nesukladnosti; i kako je verifikator utvrdio značajan utjecaj istih na prijavljene podatke
- opravdanje mišljenja u verifikacijskom izvješću

Bitan zahtjev je da neovisni pregledatelj ne smije obavljati verifikacijske aktivnosti koje podliježu njegovom pregledu. To znači da neovisni pregledatelj ne smije biti dio verifikacijskog tima niti uključen u bilo koje verifikacijske aktivnosti u određenom postrojenju ili operateru zrakoplova. Poglavlje 5. Ove upute i odjeljak 7. Ključne upute o kompetencijama (KUP II.7) daju informacije o potrebnim kompetencijama neovisnog pregledatelja.

Čl. 25.
st. 2.
UAV

3.2.12 Interna verifikacijska dokumentacija

Verifikator mora prikupiti internu verifikacijsku dokumentaciju kako bi osigurano potpuni trag procjena i odluka koje su verifikatoru omogućile da donese verifikacijsko mišljenje s razumnim jamstvom. Prilog II. sadrži popis minimalnih elemenata koje treba obuhvaćati interna verifikacijska dokumentacija.

Čl. 26.
UAV

Interna verifikacijska dokumentacija mora biti transparentna i sastavljena na takav način da neovisni pregledatelj i nacionalno akreditacijsko tijelo (NAT) mogu procijeniti je li verifikacija provedena u skladu s UAV-om. Mora im biti omogućeno potpuno praćenje dokumentacije i podataka do izvora i ocjena ključnih odluka i pitanja koja su se pojavila u procesu verifikacije.

NAT je odgovoran za procjenu interne verifikacijske dokumentacije verifikatora prilikom procjene verifikatora.

Osim toga, NT može zahtijevati da verifikator osigura pristup svojoj internoj verifikacijskoj dokumentaciji. Napominjemo da članak 26. stavak UAV-a nije uvjet za NT. Glavnu odgovornost za provjeru interne verifikacijske dokumentacije ima NAT.

3.2.13 Verifikacijsko izvješće

Verifikator izdaje operateru za prosljeđivanje NT-u verifikacijsko izvješće koje se odnosi na svako izvješće operatera koje je verificirao. Člana k27. UAV-a sadrži zahtjeve u sadržaju verifikacijskog izvješća koji su objašnjeni u ključnoj uputi o verifikacijskom izvješću (KUP II.6) u vezi s obrascem koji je sastavila Komisija.

Čl. 27.
UAV

Moguće su dvije vrste verifikacijskog mišljenja (verificirano kao zadovoljavajuće ili nezadovoljavajuće), s različitim opravdanjima. Svaka od ovih izjava i opravdanja ima vlastiti utjecaj i karakteristike.

Čl. 27.
st.1.
UAV

UAV zahtjev	Pojašnjenje
Izvješće ne sadrži značajne netočnosti i verificirano je kao zadovoljavajuće	Izvješće ipak može sadržavati: <ul style="list-style-type: none"> • neznačajne netočne tvrdnje • nesukladnosti koje nemaju značajni učinak na prijavljene podatke • preporuke za poboljšanja Ovo je potrebno (vidi odjeljak 3.3)
Izvješće sadrži značajne netočnosti koje nisu ispravljene prije objave verifikacijskog izvješća Izvješće operatera verificirano je kao nezadovoljavajuće	Vidi odjeljak 3.2.9 i odjeljak 3.3
Opseg verifikacije je previše ograničen Izvješće operatera verificirano je kao nezadovoljavajuće	Ograničenje opsega verifikacije može se javiti zbog sljedećih situacija (Članak 28. UAV-a): <ul style="list-style-type: none"> • nedostaju podaci zbog kojih verifikator ne može prikupiti dokaze neophodne za smanjivanje verifikacijskog rizika do razine potrebne za postizanje razumne razine jamstva, npr. neki ili svi primarni izvori podataka nedostaju i raspoloživi su samo u kombinaciji • NT nije odobrio PP te ne postoji odgovarajući referentni dokument prema kojemu bi verifikator mogao provjeriti izvješće • plan praćenja nije dovoljno opsežan ili jasan za donošenje zaključaka o verifikaciji, npr. dijelovi metodologije praćenja nisu pravilno opisani u PP-u • operator nije stavio na raspolaganje dovoljno informacija na temelju kojih bi verifikator mogao obaviti verifikaciju, npr. operater nije osigurao verifikatoru sljedeće: <ul style="list-style-type: none"> - najnoviju verziju PP-a - primarni izvor podataka koji potreban za provjeru točnosti prijavljenih podataka, kao što su fakture za gorivo ili rezultati <i>online</i> (mrežnog) mjerenja - informacije o mjernoj opremi i osiguranju kvalitete te opreme (informacije proizvođača, evidencija o baždarenju, informacije o održavanju)

Čl. 27.
st. 1.(a)
UAV

Čl. 27.
st. 1.(b)
UAV

Čl. 27.
st. 1.(c)
UAV

Čl. 27.
st. 1.(d)
UAV

UAV zahtjev	Pojašnjenje
<p>Nesukladnosti pojedinačno ili u kombinaciji s ostalim nesukladnostima ne osiguravaju dovoljno pojašnjenja i sprečavaju verifikatora da s razumnim jamstvom može tvrditi da izvješće ne sadrži značajne netočnosti</p> <p>Izvješće operatera verificirano je kao nezadovoljavajuće</p>	<p>Obično, kada se tijekom postupka verifikacije uoče nesukladnosti, to će utjecati na analizu rizika i planirane verifikacijske aktivnosti. Osobito, ako te nesukladnosti povećavaju rizik od netočnosti i izazivaju nesigurnost u pogledu točnosti podataka, verifikacijske aktivnosti moraju biti detaljnije, a potrebne su provjere u svrhu postizanja veće razine jamstva i pouzdanosti podataka.</p> <p>Ako, na primjer, nisu provedene adekvatne kontrolne aktivnosti (npr. nije provedeno baždarenje, nema postupka kojim se osigurava potpunost tokova izvora, ne postoji odgovarajuće IT sučelje koje se koristi za objedinjavanje podataka), verifikator će provesti temeljitije ispitivanje u svrhu procjene točnosti podataka. Međutim, dodatno ispitivanje neće uvijek osigurati verifikatoru dovoljno pouzdanosti u podatke.</p> <p>U nekim slučajevima ove nesukladnosti (pojedinačno ili u kombinaciji s ostalim nesukladnostima) daju previše nesigurnosti da bi verifikator mogao pozitivno tvrditi razumnim jamstvom da izvješće operatera ne sadrži značajne netočnosti. To bi se, na primjer, moglo desiti ako operater ne baždari mjernu opremu, nesukladnost se opetovano ne ispravlja, a rezultati mjerenje baždarenom opremom nisu dostavljeni, što dovodi do nesigurnosti verifikatora u to da prijavljeni podaci ne sadrže značajne netočnosti.</p>

3.3 Rješavanje neriješenih pitanja iz verifikacijskog izvješća

Operater mora riješiti neriješene netočnosti, nesukladnosti i odstupanja od UPI-ja i preporuka za poboljšanje koje su navedene u verifikacijskom izvješću.

Postoji nekoliko situacija:

Vrsta neriješenog pitanja	Način rješavanja
Verifikacijsko izvješće ne sadrži netočnosti, nesukladnosti i odstupanja od UPI-ja ili preporuka za poboljšanje	Nije potrebno djelovati
Verifikacijsko izvješće sadrži značajne netočnosti	NT ocjenjuje navedene netočnosti i daje konzervativnu procjenu Emisija operatera kada smatra da he takva procjena primjerena ²² . NT obavještava operatera kada i koji su ispravci potrebni u izvješću operatera. Operater informacije stavlja na raspolaganje verifikatoru.

²² Ovo ne znači da izvješće o emisijama nije zadovoljavajuće. Zadovoljavajuće izvješće može sadržavati značajne netočnosti pod uvjetom da su one prijavljene u verifikacijskom izvješću (vidi ključnu uputu o verifikacijskom izvješću (KUP II.6)). U tom slučaju su prijavljene emisije verificirani podaci o emisijama, a neriješene neispravljene neznčajne netočnosti prijavljuju se zasebno u verifikacijskom izvješću. Međutim, u takvoj situaciji NT ima pravo na konzervativnu procjenu u skladu s člankom 70. stavkom 2. UPI-ja.

Vrsta neriješenog pitanja	Način rješavanja	
Verifikacijsko izvješće sadrži nesukladnosti koje dovode do nezadovoljavajućeg izvješća	<p>Operator mora podnijeti izvješće do 30. Lipnja u kojemu mora opisati na koji način i kada je operater ispravio ili planira ispraviti nesukladnosti koje je utvrdio verifikator. NT mora odobriti takvo izvješće o poboljšanjima.</p> <p>Verifikator tijekom sljedeće verifikacije mora procijeniti jesu li nesukladnosti ispravljene. Ako nisu ispravljene, verifikator mora razmotriti da li to povećava ili može povećati rizik od netočnosti. To će utjecati na planiranje verifikacije i detaljnost verifikacijskih aktivnosti (npr. dodatno ispitivanje). Tijekom postupka verifikacije verifikator daje uputu operateru da ispravi navedene nesukladnosti. Ako operater i dalje ne ispravi nesukladnosti, to predstavlja jedan od čimbenika koji se uzima u obzir prilikom procjene značaja netočnosti i nesukladnosti koje su utvrđene tijekom verifikacije. Trajno neispravljanje može dovesti do toga da manji problemi postanu značajni u sljedećim verifikacijskim ciklusima.</p> <p>Postrojenja s niskim emisijama ne tre trebaju podnositi izvješće o poboljšanjima ako verifikacijsko izvješće sadrži samo verifikatorove preporuke za poboljšanje. No takva postrojenja moraju podnijeti izvješće ako se u verifikacijskom izvješću navode neriješene nesukladnosti.</p>	<p>Čl. 69. st. 4. UPI</p> <p>Čl. 29. UAV</p> <p>Čl. 47. st. 3. UPI</p>
Verifikacijsko izvješće sadrži odstupanja od UPI-ja	<ul style="list-style-type: none"> • Ako je odstupanje dovelo do neznačajne netočnosti, NT ocjenjuje netočnost i, prema potrebi, daje konzervativnu procjenu podataka o emisijama. NT unosi podatke u očevidnik sukladno članku 23. stavku 6. Uredbe o vođenju registra • Ako je odstupanje dovelo do značajne netočnosti, NT daje konzervativnu procjenu podataka o emisijama u skladu s člankom 70. stavkom 1. UPI-ja, i unosi ispravljene podatke u očevidnik u skladu s člankom 32. stavkom 6. Uredbe o vođenju registra • Ako odstupanje ne uzrokuje netočnosti, NT može zatražiti da operater promijeni PP, ili uzme u obzir mogućnost prisilnih mjera 	<p>Čl. 70. st. 2. UPI</p> <p>Čl. 70. st. 1. UPI</p>
Verifikacijsko izvješće navodi da se izvješće operatera ne može verificirati kao zadovoljavajuće	<ul style="list-style-type: none"> • NT daje konzervativnu procjenu podataka o emisijama i unosi procijenjene podatke u očevidnik u skladu s člankom 32. stavkom 6. Uredbe o vođenju registra • Verifikator ne unosi i ne odobrava iznos emisija u očevidniku 	<p>Čl. 70. st. 1. UPI</p>
Verifikacijsko izvješće uključuje preporuke za poboljšanja	<p>Osim ako se ne radi o postrojenju s niskim emisijama²³, operater mora podnijeti izvješće do 30. Lipnja, u kojemu mora biti opisano na koji način i kada je operater ispravio ili planira ispraviti preporuke za poboljšanje koje je utvrdio verifikator²⁴.</p> <p>Preporuke za poboljšanje mogu obuhvaćati čitav niz tema. Ne samo da uključuju predložena poboljšanja za procjenu rizika operatera, tok podataka, kontrolne aktivnosti i postupke, nego također mogu uključivati preporuke koje se odnose na praćenje i izvještavanje o emisijama kao što su:</p>	<p>Čl. 69. st. 4. UPI</p>

²³ Postrojenja s niskim emisijama su postrojenja u kojima su prosječne godišnje verificirane emisije prijavljene u trgovinskom razdoblju koje neposredno prethodi aktualnom trgovinskom razdoblju manje od 25 000 tona CO_{2(e)} godišnje. Takva postrojenja ne moraju podnijeti izvješće o poboljšanjima koje se bavi preporukama za poboljšanje koje je dao verifikator u verifikacijskom izvješću.

²⁴ Međutim, iako verifikator treba utvrditi slabosti u kontrolnim aktivnostima kao dio preporuka i obavijestiti operatera zašto se to smatra slabošću, verifikator ni na koji način ne smije naznačiti na koji bi način operater trebao riješiti slabost, budući da bi to verifikatoru dalo ulogu konzultanta i ugrozilo njegovu neovisnost.

Vrsta neriješenog pitanja	Način rješavanja
	<ul style="list-style-type: none"> • preporuke za postizanje više razine • kada verifikator smatra da je za postrojenje tehnički izvedivo korištenje točnijih emisijskih faktora, kaloričnih vrijednosti , podataka o sastavu, konverzijskih faktora i oksidacijskih faktora, što će postrojenju omogućiti prelazak u višu razinu • preporuke za poboljšanje metode baždarenja • preporuke za poboljšanje metode uzorkovanja <p>U sljedećoj verifikacijskoj godini verifikator će provjeriti je li operater proveo preporuke za poboljšanja i način na koji je to obavio. Ako preporuke nisu provedbe, verifikator mora razmotriti da li to povećava ili može povećati rizik od netočnih tvrdnji i nesukladnosti. To će utjecati na planiranje verifikacije i detaljnost verifikacijskih aktivnosti (npr. dodatno ispitivanje).</p>

4. Verifikacija malih i jednostavnih postrojenja

Načela verifikacije i koraci koje treba provesti u postupku verifikacije kako je opisano u Poglavlju 3. ove upute također se primjenjuju na verifikaciju malih i jednostavnih postrojenja. Za ta se postrojenja mogu razlikovati samo dubina i detaljnost verifikacijskih aktivnosti. Ovo poglavlje pojasnit će na koji se način provodi verifikacija za mala i jednostavna postrojenja. Ono ne obuhvaća verifikaciju izvješća operatera zrakoplova ili izvješća o tonskim kilometrima. Za verifikaciju operatera zrakoplova s niskim emisijama pogledajte EU ETS Uputu za verifikaciju zrakoplovstvu (UP III).

4.1 Mala i jednostavna postrojenja

Postrojenja s niskim emisijama kako je definirano u članku 47. Stavku 2. UPI-ja su „mala postrojenja“. UPI omogućava takvim postrojenjima korištenje pojednostavljene metodologije praćenja. Nadalje, takva mala postrojenja izuzeta su od primjene nekih zahtjeva sukladno UPI-ju.

UPI odredba	UPI uputa (UP I) ²⁵	
Postrojenja s niskim emisijama su postrojenja u kojima su prosječne godišnje verificirane emisije ²⁶ prijavljene u trgovinskom razdoblju koje neposredno prethodi aktualnom trgovinskom razdoblju manje od 25 000 tona CO _{2(e)} godišnje ²⁷ .	Odjeljak 4.4.2	Čl. 47. st. 2. UPI
Ako prosječne godišnje emisije nisu dostupne ili više nisu primjenjive zbog promjena u granicama postrojenja, tada se prosječne godišnje emisije temelje na konzervativnoj procjeni emisija tijekom petogodišnjeg razdoblja.		Čl. 47. st. 2.(b) UPI
Posebni zahtjevi primjenjuju se na mala postrojenja: <ul style="list-style-type: none">• mogućnost da se u PP-u koriste pojednostavljeni planovi praćenja• mogu se koristiti pojednostavljene metodologije praćenja (npr. mogućnost korištenja niže razine ili određivanja količine goriva putem evidencije o nabavi)• od operatera se ne zahtijeva podnošenje prateće dokumentacije o procjeni nesigurnosti i procjene rizika operatera• operateri su izuzeti od podnošenja izvješća o poboljšanjima o načinu na koji se trebaju riješiti preporuke za poboljšanja koje je u verifikacijskom izvješću naveo verifikator. Međutim, oni moraju podnijeti izvješće ako verifikacijsko izvješće sadrži neriješene nesukladnosti.• Za jednostavno postrojenje NT mora razviti pojednostavljenu procjenu rizika ako država članica dozvoljava operateru tog postrojenja da podnese pojednostavljeni PP	Odjeljak 7.1	Čl. 47. st. 3. - 8. UPI Čl. 13. st. 2. UPI

Nisu sva „mala postrojenja“ nužno i jednostavna postrojenja. Neka postrojenja će odabrati i odrediti svoj faktor proračuna i na taj način primjenjivati višu razinu umjesto mogućnosti korištenja niže razine i primjene zadanih faktora budući da prednost daju točnijoj metodologiji praćenja. Metodologija praćenja u tom slučaju može biti dosta složena i zahtijevati da se analiza obavi u laboratoriju.

²⁵ UPI Uputa br. 1. (UP I).

²⁶ Isključujući CO₂ koji potječe iz biomase i prije oduzimanja prenesenog CO₂.

²⁷ Za treće trgovinsko razdoblje 2013. – 2020. ovo obuhvaća prosjek iz drugog trgovinskog razdoblja: 2008. – 2012.

Nadalje, mala postrojenja katkada imaju slabije sustave kontrole, koji se sastoje od nedovoljno pouzdanih kontrolnih aktivnosti i stoga potencijalno mogu uzrokovati probleme u primjeni metodologije praćenja i greške u prijavljenim podacima. To može utjecati na opseg verifikacijskog posla.

S druge strane, neka postrojenja koja ispuštaju više od 25 ktona CO₂(e) mogu se smatrati jednostavnim postrojenjima. Primjeri takvih postrojenja navedeni su u odjeljku 7.2.2.2 UPI upute br. 1 (UPO I): npr. postrojenja kategorije A i B koja imaju samo prirodni plin kao tok izvora, ili postrojenja koja koriste samo komercijalna standardna goriva bez procesnih emisija. Ova postrojenja mogu koristiti jednostavne metodologije praćenja (npr. fiskalno mjerenje ili količina goriva koja se temelji na podacima u fakturama i zadanim faktorima proračuna).

4.2 Uloga analize rizika u donosu na mala i jednostavna postrojenja

Analiza rizika koju provodi verifikator utvrđuje dubinu i detaljnost verifikacijskih aktivnosti²⁸. Ako su inherentni i kontrolni rizici visoki, u analizi rizika verifikatora bit će naznačeno da je potrebna detaljna verifikacija podataka i opsežno ispitivanje toka podataka i kontrolnih aktivnosti.

Međutim, mala i jednostavna postrojenja obično imaju prilično jednostavnu metodologiju praćenja i jednostavan tok podataka koji ne podliježe velikim promjenama, u tim slučajevima inherentni rizici mogu biti nisku, a kontrolne aktivnosti potrebne za ublažavanje tih inherentnih rizika obično nisu složene, što znači da ih će verifikator može lakše ispitati.

Kada su inherentni i kontrolni rizici nisku, analiza rizika verifikatora pokazat će da verifikacijski napor može biti usredotočen i da su potrebne manje opsežne verifikacijske aktivnosti. Kao rezultat plana verifikacije, interna verifikacijska dokumentacija i neovisni pregled mogu biti jednostavniji kako je prikazano u tablici ispod.

<p>Napominjemo da katkada mala postrojenja imaju visoke inherentne rizike i također visoke kontrolne rizike. Katkada ta postrojenja nemaju ispravnu dokumentaciju i/ili postupke što uzrokuje veću vjerojatnost za značajne netočnosti u prijavljenim podacima. U takvim će slučajevima verifikacijski napor biti detaljniji .</p>	
---	---

Pojednostavljene metodologije	Pojašnjenje i primjeri
<p>Manje opsežna verifikacija na temelju analize rizika</p>	<p>Verifikator i dalje mora obaviti aktivnosti koje zahtijeva analiza procesa kako bi s razumnim jamstvom mogao tvrditi da prijavljeni podaci ne sadrže značajne netočnosti. Elementi koje zahtijeva analiza procesa mogu uključivati manje opsežno ispitivanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Provjera toka podataka</u>: u malim i jednostavnim postrojenjima tok podatka i sustav za upravljanje podacima obično nisu složeni što verifikatoru olakšava praćenje podataka od prijavljenih podataka do njihova primarnog izvora • <u>Provjera kontrolnih aktivnosti</u>: kontrolne aktivnosti obično nisu složene, broj stavki koje se kontroliraju u okviru kontrolne aktivnosti nije velik ili neke kontrolne aktivnosti nisu ključne zbog vrlo male vjerojatnosti da će se javiti netočnost. To u načelu znači da je moguće lakše ispitati kontrolne aktivnosti.

Čl. 14. –
20.
UAV

²⁸ Vidi Ključnu uputu za analizu rizika verifikatora (KUP II.2).

Pojednostavljene metodologije	Pojašnjenja i primjeri	
	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Provjera uspostave, provedbe i dokumentacije postupaka</u>: Za jednostavna postrojenja postupci mogu biti jednostavni zbog čega je i njihova provjera prilično jednostavna²⁹ • <u>Analitički postupci</u>: provjere vjerodostojnosti i unakrsna provjera prijavljenih podataka s ostalim podacima zahtijevat će manje vremena ako baza podataka nije toliko velika, a vanjski izvori podatka prema kojima se radi unakrsna provjera su ograničeni (npr. podaci iz plinare) • <u>Verifikacija podataka</u>: jednostavna provjera potpunosti tokova izvora i izvora emisija ili provjere vjerodostojnosti u pogledu točnosti podatka ako postoji tek nekoliko tokova izvora • <u>Provjera metodologije praćenja</u>: ako je metodologija praćenja jednostavna (npr. korištenje fiskalnog mjerenja i zadanih faktora), lakše je provjeriti metodologiju praćenja • <u>Verifikacija metoda koje se primjenjuju na nedostajuće podatke</u>: odredba se primjenjuje na mala i jednostavna postrojenja • <u>Procjena nesigurnosti</u>: u nekim slučajevima od operatera se ne zahtijeva da provede procjenu nesigurnosti ili da dostavi prateću dokumentaciju o procjeni nesigurnosti. Ako je uključeno mjerenje, verifikator će obično provjeriti potvrde o baždarenju ili druge dokaze kako bi se uvjerio da je mjerna oprema ispravna i da su ispunjeni zahtjevi za nesigurnost • <u>Uzorkovanje</u>: budući da su podaci i broj kontrolnih aktivnosti ograničeni, verifikator može htjeti provjeriti sve podatke i pravilno provođenje kontrolnih aktivnosti i postupaka. Provjera znači da je moguće lakše ispitati kontrolne aktivnosti. 	
Jednostavan plan verifikacije na temelju analize rizika	<p>Budući da su verifikacijske aktivnosti manje opsežne, plan verifikacije može biti jednostavniji. Plan i dalje sadrži iste elemente, ali je manje detaljan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Program verifikacije koji opsuje prirodu, opseg verifikacijskih aktivnosti te vrijeme i način provođenja aktivnosti • Plan ispitivanja koji utvrđuje opseg i metode za ispitivanje kontrolnih aktivnosti • Plan uzorkovanja podataka ako se koristi uzorkovanje. U većini slučajeva verifikator će odabrati potpunu provjeru podataka budući da to zahtijeva manje vremena od uzorkovanja <p>Ako se koristi pojednostavljeni plan verifikacije, verifikator mora uključiti opravdanje za korištenje takvog plana u internu verifikacijsku dokumentaciju (članak 33. UAV-a).</p>	<p>Čl. 13. i 33. UAV</p>
Jednostavna interna verifikacijska dokumentacija na temelju analize rizika	<p>Manje opsežne verifikacijske aktivnosti znače da su dokumentacija za te aktivnosti i prikupljeni dokazi jasniji i ne sadržavaju opširnu dokumentaciju.</p> <p>Međutim, potrebno je obratiti pozornost da interna verifikacijska dokumentacija sadrži dovoljno informacija za ocjenu procesa verifikacije i za potkrepljivanje zaključaka koji su izraženi u verifikacijskom mišljenju.</p>	<p>Čl. 26. UAV</p>

²⁹ Napominjemo da ako postupcima upravlja samo jedna osoba, ata je osoba na bolovanju i ne postoji njezina zamjena, provjera postupaka može biti otežana.

Pojednostavljene metodologije	Pojašnjenja i primjeri	
Jednostavan neovisni pregled na temelju analize rizika	Neovisni pregled mora se obaviti za cijeli proces verifikacije. Budući da verifikacija jednostavnog postrojenja uključuje manje posla, neovisnom pregledatelju bit će lakše potvrditi je li verifikator ispunio zahtjeve UAV-a.	Čl. 25. UAV
Odustajanje od terenskih obilazaka	Moguće je odustati od terenskih obilazaka u posebnim uvjetima i za neke vrste postrojenja. Pogledajte ključnu uputu o terenskim obilascima (KUP II.5).	Čl. 31. UAV

4.3 Zahtjevi za verifikaciju malih i jednostavnih postrojenja

Iako neke verifikacijske aktivnosti mogu biti manje opsežne, ta činjenica na isključuje provedbu istih koraka u verifikacijskom postupku. Verifikator i dalje mora:

- obaviti stratešku analizu i analizu rizika;
- uspostaviti i provesti plan verifikacije;
- obaviti različite aktivnosti u analizi procesa;
- utvrditi netočnosti i nesukladnosti te naložiti operateru da ih riješi;
- procijeniti značajnost utjecaja netočnosti i nesukladnosti na konačno podatke prijavljene podatke;
- utvrditi internu verifikacijsku dokumentaciju i obaviti neovisni pregled;
- dovršiti verifikaciju i donijeti zaključak o verifikaciji;
- objaviti verifikacijsko izvješće. Verifikator mora ispuniti ista podatkovna polja u obrascu verifikacijskog izvješća i izvijestiti o svim detaljima koje zahtijeva članak 27. UAV-a;
- u verifikacijskom izvješću verifikator također mora izvijestiti o preporukama za poboljšanje ako utvrdi područja za poboljšanje. Međutim, postrojenja s niskim emisijama izuzeta su od podnošenja izvješća o poboljšanjima NT-u ako su u verifikacijskom izvješću navedene samo preporuke za poboljšanja, a nema nesukladnosti ili netočnosti. NT odlučuje hoće li ili ne zahtijevati da se na temelju preporuka verifikatora poduzmu radnje³⁰.

Čl. 47.
st. 3.
UPI

Verifikatori koji verificiraju mala i jednostavna postrojenja moraju ispunjavati jednake zahtjeve iz Poglavlja III. UAV-a kao i verifikatori koji verificiraju složena postrojenja.

³⁰ Mala postrojenja moraju podnijeti izvješće o poboljšanjima ako se u verifikacijskom izvješću navode nesukladnosti. U tom slučaju izvješće o poboljšanjima sadrži plan o načinu na koji će se riješiti i ispraviti nesukladnosti. Ovo izvješće o poboljšanjima mora odobriti NT.

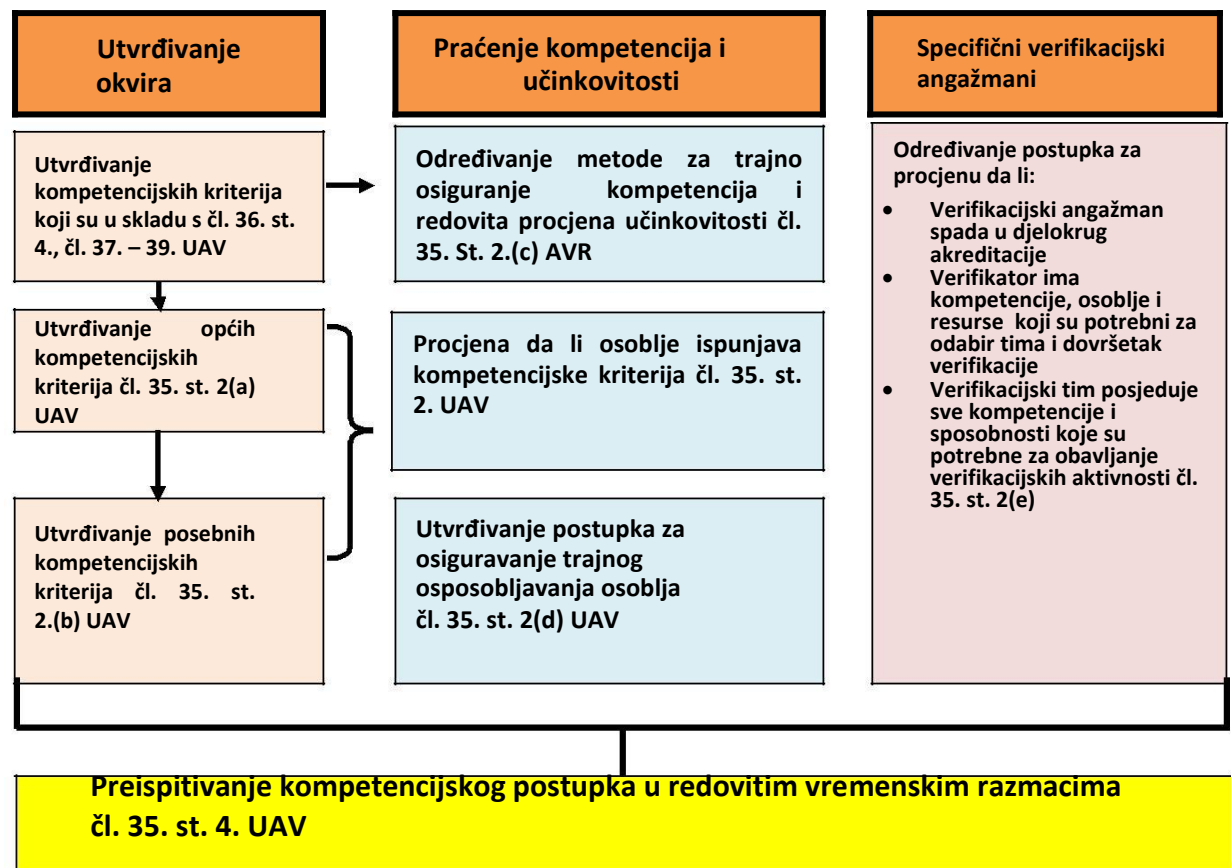
5. Zahtjevi za verifikatore

Poglavlje III. UAV-a postavlja specifične EU ETS zahtjeve za verifikatore, a u određenim se točkama također se poziva na zahtjeve norme EN ISO 14065. Ključna uputa II.8 objašnjava na koji je način EN ISO 14065 povezana s UAV-om.

5.1 Kompetencijski postupak

Verifikator utvrđuje, dokumentira, provodi i održava kompetencijski postupak kako bi osigurao da je sve verifikacijsko osoblje kompetentno za dodijeljene im zadaće. Osoblje se odnosi ne samo na EU ETS revizora ili glavnog revizora, nego i na tehničke stručnjake, neovisne pregledatelje, pomoćno osoblje koje pomaže u pripremi verifikacije: jednostavno rečeno, svatko tko je uključen u verifikacijske aktivnosti.

Kompetencijski postupak sastoji se od nekoliko elemenata:

Slika 7.: Shematski dijagram kompetencijskog postupka

Verifikator mora imati sustav za evidentiranje aktivnosti koje su obavljene u kompetencijskom postupku, kao i rezultata procjena u kompetencijskom postupku za sve zaposlenike koji provode verifikacijske aktivnosti.

Utvrđivanje okvira

Verifikator utvrđuje okvir za kompetencije kroz razvoj:

- opće kompetencije za sve osoblje koje provodi verifikacijske aktivnosti (npr. osoblje koje sastavlja ponude, planeri, EU ETS revizori, glavni revizori, neovisni pregledatelji, tehnički stručnjaci itd.)
- na temelju ovih općih kompetencijskih kriterija, posebnih kompetencijskih kriterija za svaku funkciju u okviru verifikatora koji je uključen u verifikacijske aktivnosti, osobito EU ETS revizore, glavne revizore, neovisne pregledatelje i tehničke stručnjake. Prilikom razvoja tih posebnih kompetencijskih kriterija verifikator uzima u obzir posebna tehnička i organizacijska pitanja, uključujući zemlje i opseg akreditacije u okviru koje posluje verifikator.

Ovi kompetencijski kriteriji moraju ispunjavati zahtjeve iz članka 36. st. 4., 5. i čl. 37. – 39. UAV-a. vidi ključnu uputu o kompetencijama (KUP II.7) za upute o zahtjevima za kompetencije koje propisuju navedeni članci.

Ocjena i praćenje kompetencija i učinkovitosti

Kao prvo, verifikator imati metodu za osiguravanje stalne kompetencije i redovito ocjenjivanje osoblja koje je uključeno u verifikaciju, kao i postupak koji osigurava trajno usavršavanje. Kao dio ove metode verifikator procjenjuje kompetenciju svakog zaposlenika koji provodi verifikacijske aktivnosti u odnosu na opće i posebne kompetencijske kriterije. Verifikator koristi kombinaciju metoda za procjenu kompetencije (npr. usavršavanje, iskustvo, ispiti, mentorstvo, promatranje i ocjenjivanje).

Napominjemo da iskustvo i usavršavanje ne dokazuju kompetentnost pojedinca, nego osiguravaju but provide strukturu za stjecanje kompetencija. Uspješno položen ispit ili kvalifikacije mogu biti pokazatelji znanja, ali to samo po sebi nije dovoljno da dokaže punu kompetentnost osoblja.

Sve osoblje koje provodi verifikacijske aktivnosti mora biti podvrgnuto redovitom praćenju njihove kompetencije i učinka. Verifikator će utvrditi prikladna sredstva za praćenje. Za EU ETS revizora i EU ETS glavnog revizora to mora provoditi dovoljno kompetentan ocjenjivač koji prati kompetencije i učinkovitost revizora tijekom verifikacije i procjenjuje jesu li ispunjeni kompetencijski kriteriji koji su utvrđeni u kompetencijskom postupku. To uključuje obilazak postrojenja ili operatera zrakoplova s njima. Kompetentan ocjenjivač može biti osoba koja radi u verifikatoru. Ta osoba mora biti dovoljno kompetentna da može provesti takvo ocjenjivanje.

Čl. 35.
st. 6.
UAV

Čl. 35.
st. 6.
UAV

Ako član osoblja ne uspije dokazati da su u potpunosti ispunjeni kompetencijski kriteriji za određenu zadaću koja mu je dodijeljena, verifikator to mora utvrditi i organizirati dodatno usavršavanje ili rad uz nadzor. Osobu se mora pratiti sve dok na način prihvatljiv verifikatoru ne dokaže da ispunjava kompetencijske kriterije.

Čl. 35.
st. 7
UAV

Procjena kompetencija za posebni verifikacijski angažman

Za posebne verifikacijske angažmane verifikator mora provjeriti kompetencije osoblja i raspoložive resurse. Verifikator odabire tim koji ispunjava sve kompetencijske zahtjeve. Za ovu procjenu i odabir verifikator mora utvrditi, dokumentirati, provesti i voditi postupak.

5.2 Nepristranost i neovisnost

Rizici za nepristranosti predstavljaju izvore mogućih rizika ili se opravdano može očekivati da ugroze sposobnost verifikatora da donosi nepristrane odluke. Može uključivati sljedeće rizike:

- izvor prihoda: rizici da operater plati verifikaciju izvješća operatera;
- rizik od koristoljubivosti: rizici da osoba ili tijelo postupaju u vlastitu interesu, na primjer financijskom interesu;
- samo-pregled: rizik da osoba ili tijelo pregledava vlastito poslovanje; procjena aktivnosti klijenta kojemu je verifikator pružio konzultantske usluge predstavlja takav rizik od samo-pregleda;
- prisnost (ili povjerenje): rizik da je osoba ili tijelo previše prisna s operaterom ili vjeruje prosudbi ili mišljenju druge osobe umjesto da traže potvrdu dokaza predstavlja rizik prisnosti;
- zastrašivanje: rizik da osoba ili tijelo podvrgnuta prisili, otvoreno ili tajno, ili percepcija da dolazi do takve situacije, podrazumijeva rizik koji treba riješiti ili prijaviti nadređenoj osobi.

UAV sadrži specifične EU ETS odredbe o nepristranosti i neovisnosti verifikatora i njegova osoblja koje provodi verifikacijske aktivnosti. Ove odredbe obuhvaćaju ograničenja i zabrane za verifikatora ili osoblje.

Verifikator mora biti neovisan od operatera i tijela koja trguju emisijskim jedinicama.

UAV zahtjev	Pojašnjenje i primjeri	
Verifikator i svaki dio istog pravnog subjekta ne smije biti operater ili vlasnik operatera.	Ovo znači da matična kompanije verifikatora ili odjel u istoj kompaniji kojoj pripada verifikator ne smije biti operater ili biti vlasnik postrojenja ili operatera zrakoplova. Ovo je također slučaj ako odjel istog pravnog subjekta kojemu pripada verifikator nije stvarno povezan s verifikatorom. Svaki dio istog pravnog subjekta kao verifikator u svim slučajevima ne smije biti operater ili vlasnik postrojenja ili operatera zrakoplova.	
Verifikator i svaki dio istog pravnog subjekta ne smije biti u vlasništvu operatera.	Gore opisani odjeli i subjekti također ne smiju biti u vlasništvu operatera. Ako operater, na primjer, ima 30% udjela u verifikatoru, zakonski verifikator nije u vlasništvu operatera. To je, međutim, povezanost s operaterom koja predstavlja neprihvatljiv rizik za nepristranost verifikatora i nije dozvoljen (vidi polje ispod).	Čl. 42. st. 4. UAV
Verifikator ne smije biti povezan s operaterom što bi moglo utjecati na neovisnost i nepristranost.	Ono što predstavlja sukob interesa u odnosima između verifikatora i operatera uređeno je u članku 42. stavku 4. UAV-a. Sukob interesa nastao je ako: <ul style="list-style-type: none"> • se odnos između verifikatora i operatera temelji na zajedničkom vlasništvu, zajedničkom upravljanju³¹, zajedničkoj upravi ili osoblju, zajedničkim resursima, zajedničkim financijama i zajedničkim ugovorima ili zajedničkom stavljanju na tržište; • je operater koristio konzultantske usluge ili tehničku pomoć za praćenje i izvještavanje iz članka 42. stavka 3. UAV-a od organizacije koja je povezana s verifikatorom i to ugrožava ne njegovu nepristranost ili tehničku pomoć. Nepristranost verifikatora ugrožena je ako se povezanost između organizacije i verifikatora temelji na zajedničkom vlasništvu, zajedničkoj upravi, zajedničkom osoblju, 	Čl. 42. st. 4. UAV

³¹ Ovo je, na primjer, slučaj ako se osoblje operatera nalazi u upravnom odboru ili na dnevnoj bazi upravlja verifikatorom.

UAV zahtjev	Pojašnjenje i primjeri
	zajedničkim resursima, zajedničkim financijama i zajedničkim ugovorima ili zajedničkom stavljanju na tržište i zajedničkom plaćanju prodajne provizije ili drugih poticaja ³² za osiguravanje novih klijenata.
Verifikator i svaki dio istog pravnog subjekta ne smije biti operater ili vlasnik operatera.	Ovo znači da verifikator ne smije biti subjekt koji se bavi trgovanjem emisijskim jedinicama ili vlasnik takvog subjekta ili biti u vlasništvu takvog subjekta. Verifikator također ne smije biti povezan s tijekom koje trguje emisijskim jedinicama budući da bi to ugrozilo nepristranost verifikatora: npr. ne smije pružati konzultantske savjete koje se odnose na trgovanje emisijskim jedinicama i i pitanja koja utječu na operatera.

Čl. 42.
st. 1.
UAV

Verifikator ne smije provoditi verifikacijske aktivnosti za operatera koji predstavlja neprihvatljivi rizik za njegovu nepristranost ili stvara sukob interesa. Takav sukob interesa javlja se ako:

Čl. 42.
st. 3.
UAV

- ako verifikator ili bilo koji dio istog pravnog subjekta pruža konzultantske usluge za razvijanje dijela postupka praćenja i izvješćivanja opisanog u planu praćenja, uključujući razvijanje metodologije praćenja te izradu nacrtu izvješća operatera ili i nacrtu plana praćenja. Ovo se odnosi na savjet u vezi bilo kojeg elementa PP-a, uključujući konzultacije o uspostavi kontrolnih aktivnosti i postupaka koji su navedeni u PP-u;
- verifikator ili bilo koji dio istog pravnog subjekta osigurava tehničku pomoć pri razvijanju ili održavanju sustava koji se primjenjuje za praćenje podataka o emisijama ili tonskim kilometrima i izvješćivanje o njima

Gore spomenuti elementi nisu iscrpni. To znači da ostali rizici također mogu dovesti do neprihvatljivog rizika za nepristranost. Na primjer, to mogu biti sljedeće situacije: član verifikacijskog tima ima udjele u poduzeću u kojem predmetni tim obavlja verifikaciju, ili je član tima radio u poduzeću operatera u prethodnoj godini, ili je glavni revizor radio za konzultantsku tvrtku koja je uvela sustav praćenja u postrojenje koje je podvrgnuto verifikaciji.

Verifikator ne smije uključiti osoblje ili vanjske suradnike kao što su tehnički stručnjaci u verifikaciju izvješća operatera koji bi doveli stvarnog ili mogućeg sukoba interesa. Norma EN ISO 14065 zahtijeva od verifikatora da uputi osoblje i vanjske suradnike na obvezu prijave verifikatoru svake situacije koja može predstavljati rizik za nepristranost verifikatora. Verifikator koristi te informacije da bi procijenio rizik za nepristranost i primjerene radnje koje treba poduzeti (npr. isključivanje članova tima iz određenog verifikacijskog angažmana).

Čl. 42.
st. 3.
UAV

Nadalje, verifikator mora osigurati da aktivnosti osoblja ili organizacija (npr. organizacija vanjskih suradnika s kojima su ugovorene verifikacijske aktivnosti, organizacija koje su povezane s verifikatorom u smislu zajedničkog vlasništva ili zajedničkih resursa) ne utječu na povjerljivost, objektivnost, neovisnost i nepristranost verifikatora. Verifikator mora uvesti određene zaštitne mjere koje ublažavaju rizike za nepristranost. One mogu uključivati sljedeće:

Čl. 42.
st. 3.
UAV

- izmjenjivanje osoblja u verifikacijskim angažmanima;
- internu reviziju i interne zahtjeve da konzultantske usluge i druge aktivnosti koje obavlja verifikator ne krše zahtjeve UAV-a;
- isticanje važnosti nepristranosti tijekom usavršavanja osoblja, posebni programi izobrazbe za novozaposlene;

³² Na primjer, isplata nagrade za dovođenje novih klijenata.

- osigurati da novozaposleno osoblje koje je ima radno iskustvo u konzultantskim uslugama u pogledu praćenja i izvještavanja ne sudjeluje u verifikacijskom angažmanu do isteka odgovarajućeg vremenskog roka od najmanje dvije godine;
- procjenu nepristranosti nadležnog osoblja (uključujući vanjske suradnike) koje će biti izabrano u verifikacijski tim, utvrđivanje njihove prijašnje povezanosti i kontakta s operaterom i osigurati da njegovo osoblje ili vanjski suradnici ne sudjeluju ako su pružili bilo kakve savjetodavne usluge operateru u jasno definiranom vremenskom razdoblju (najmanje dvije godine);
- jasno razdvajanje odgovornosti između onih dijelova poslovanja koje nudi savjetodavne usluge i onoga koje nudi jamstvene usluge;
- jasne procese i politike za osiguranje da nije uključen nitko od osoblja tko predstavlja neprihvatljivi rizik za nepristranost.

Verifikator mora utvrditi, dokumentirati, provesti i dokumentirati proces u svrhu osiguranja trajne nepristranosti i neovisnosti:

- verifikatora;
- dijelova istog pravnog subjekta kao i verifikator;
- organizacija koje su povezane s verifikatorom putem zajedničkog vlasništva, zajedničke uprave ili osoblja, zajedničkih resursa, zajedničkih financija, zajedničkih ugovora ili zajedničkom stavljanju na tržište, zajedničkom plaćanju prodajne provizije ili drugih poticaja za osiguravanje novih klijenata;
- organizacija vanjskih suradnika s kojima su sklopljeni ugovori o verifikacijskim aktivnostima;
- sveg osoblja i vanjskih suradnika koji sudjeluju u verifikacijskim aktivnostima.

Postupak mora uključivati mehanizam za zaštitu nepristranosti i neovisnosti verifikatora. To može uključivati uspostavu neovisnog povjerenstva, funkciju za praćenje nepristranosti od strane neovisne osobe, ili dodjela funkcije čuvanja neovisnosti neizvršnim direktorima.

5.3 Ostala pitanja

Poglavlje III. UAV-a verifikatoru postavlja dodatne zahtjeve:

UAV zahtjev	Ključna uputa
Članak 36.: Kompetencije verifikacijskog tima	Odjeljci 2. i 3. Ključne upute o kompetencijama (KUP II.7)
Članak 37.: Kompetencija EU ETS glavnog revizora	Odjeljci 4. i 5. Ključne upute o kompetencijama (KUP II.7)
Članak 38.: Neovisni pregledatelj	Odjeljak 7. Ključne upute o kompetencijama (KUP II.7)
Članak 39.: Tehnički stručnjak	Odjeljak 6. Ključne upute o kompetencijama (KUP II.7)
Članak 40. stavak 1.: Postupci	Odjeljak 3.9 Ključne upute o odnosu između norme ISO 14065 i UAV-a (KUP II. 8)
Članak 40. stavak 2.: Sustav upravljanja	Odjeljak 3.8 Ključne upute o odnosu između norme ISO 14065 i UAV-a (KUP II.8)

UAV zahtjev	Ključna uputa
Članak 41.: Evidencija/komunikacija i povjerljivost	Odjeljak 3.5 Ključne upute o odnosu između norme ISO 14065 i UAV-a (KUP II.8)
Članak 42. stavak 5.: Ugovaranje i povjeravanje poslova vanjskim suradnicima	Odjeljak 3.4 Ključne upute o odnosu između norme ISO 14065 i UAV-a (KUP II.8)

6. Akreditacija

Poglavlje IV. UAV-a sadrži zahtjeve za akreditaciju verifikatora od strane NAT-a i njihovo praćenje nakon akreditacije. Verifikatori koji su pravne osobe ili pravni subjekti moraju dobiti akreditaciju prije nego objave verifikacijsko izvješće.

Čl. 43
UAV

6.1 Opseg akreditacije

Opseg akreditacije određuje za koju skupinu aktivnosti operatera verifikator smije obavljati verifikaciju i izdavati verifikacijska izvješća.

Opseg akreditacije	UAV zahtjev
<i>Opseg akreditacije“ znači aktivnosti iz Priloga I. za koje se akreditacija traži ili je već dodijeljena</i>	Članak 3. stavak 7.
<i>Verifikator koji operatoru ili operatoru zrakoplova izdaje verifikacijsko izvješće akreditiran je za opseg aktivnosti iz Priloga I. za koje provodi verifikaciju izvješća operatora ili operatora zrakoplova</i>	Članak 43.

Aktivnosti koje su navedene u Prilogu I. UAV-a uglavnom se odnose na aktivnosti koje su propisane u Prilogu I. EU ETS Direktive. Ove su aktivnosti kategorizirane u različite skupine. Svaka skupina tvori specifičan opseg akreditacije. Kategorizacija skupina aktivnosti u opsegu akreditacije temelji se na sličnostima i složenosti, vrsti industrije, procesima i tehničkim karakteristikama sektora. Svaki opseg zahtijeva različite tehničke kompetencije i stručnost uključenog verifikacijskog tima.

Verifikator akreditiran za opseg 4 može, na primjer, verificirati izvješća o emisijama operatera koji proizvode ili obrađuju metale koji sadrže željezo, proizvode sekundarni aluminij te proizvode ili obrađuju obojene metale, uključujući legure. Verifikacijski tim koji sudjeluje u verifikaciji izvješća o emisijama iz takvih industrijskih postrojenja mora posjedovati dovoljnu tehničko znanje o procesima u tom industrijskom sektoru da može procijeniti tehničke aspekte praćenja postrojenja koja proizvode takve metale i tvari.

Verifikator može biti akreditiran za više od jedne skupine opsega aktivnosti.

6.2 Ciljevi akreditacije

Članak 44. UAV-a navodi ciljeve akreditacije. NAT procjenjuje da li verifikator i njegovo osoblje koje provodi verifikacijske aktivnosti:

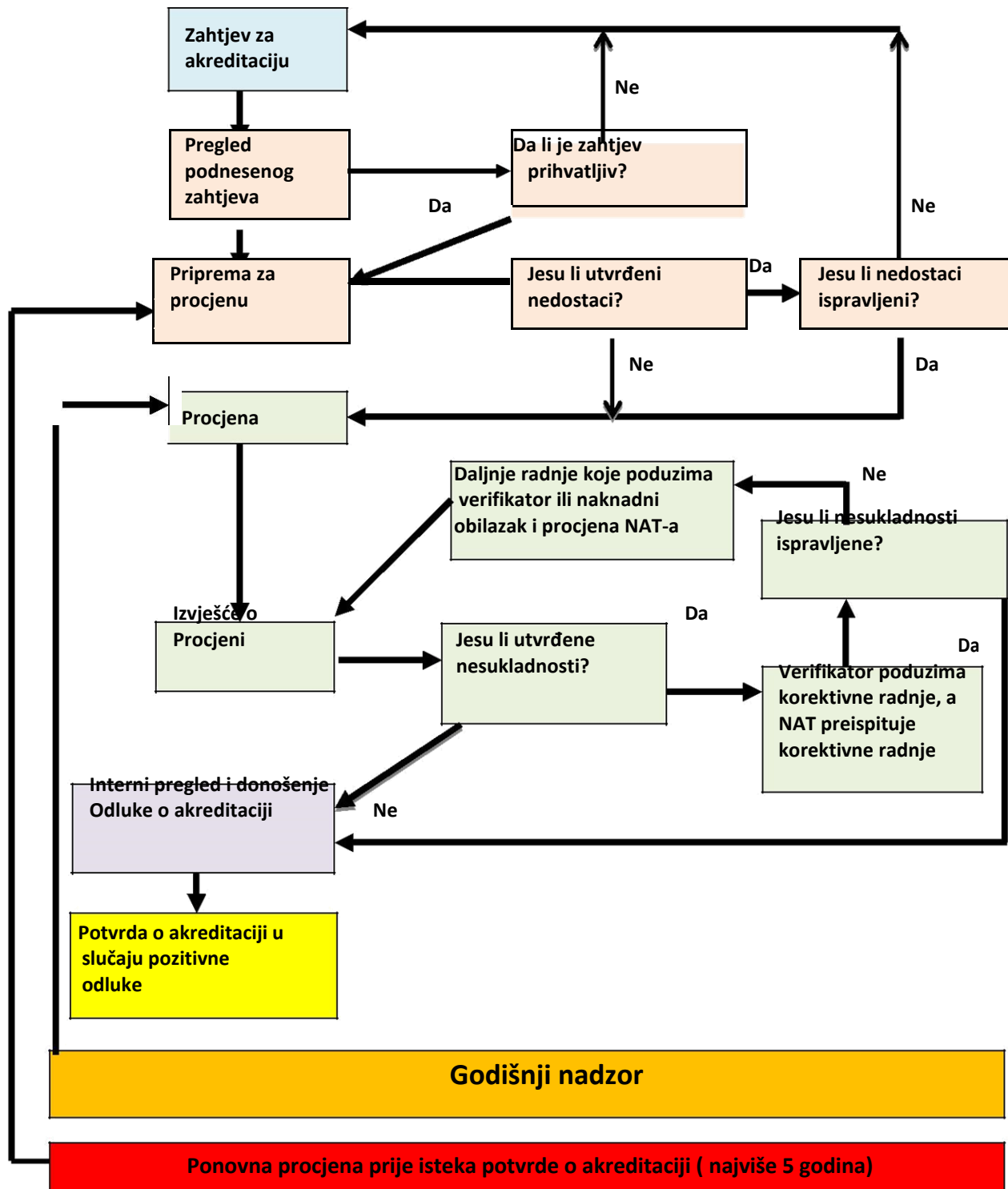
- posjeduje kompetencije za provođenje verifikacije;
- provode verifikaciju u skladu s UAV-om;
- ispunjavaju zahtjeve iz Poglavlja III. UAV-a koji se odnose na kompetenciju, nepristranost, postupke, dokumentaciju i dodatne zahtjeve iz norme EN ISO 14065.

NAT mora procijeniti te elemente ne samo tijekom početnog akreditacijskog postupka, nego i tijekom nadzora, ponovne procjene, izvanredne procjene i prilikom podnošenja zahtjeva za proširenje opsega akreditacije.

Čl. 44.
UAV

6.3 Postupak akreditacije

Postupak akreditacije sastoji se od nekoliko koraka koji su međusobno povezani i međuovisni. Slika ispod prikazuje slijed i odnose između tih koraka.

Slika 8.: Postupak akreditacije i praćenje akreditacije

Nakon dovršetka postupka akreditacije i izdavanja potvrde o akreditaciji, kompetencije i stvarni učinak verifikatora prati se putem godišnjeg nadzora. Prije isteka potvrde o akreditaciji provodi se ponovna procjena verifikatora. Strelice u slici iznad prikazuju gdje u postupku počinje nadzor i ponovna procjena.

Kako bi se osiguralo da su verifikatori akreditirani do vremena objave verifikacijskog izvješća, verifikatori trebaju podnijeti zahtjev za akreditaciju dovoljno rano da omoguće NAT-u da pravovremeno dovrši postupak. To znači da verifikator može sklopiti ugovor o verifikaciji s operaterom prije izdavanja potvrde o akreditaciji, pod uvjetom da je zahtjev za akreditaciju podnesen i da će akreditacija biti uspješno dovršena do izdavanja verifikacijskog izvješća. Postupak akreditacije za nove verifikatore obično traje 6 do 12 mjeseci, i uvelike ovisi o stupnju verifikatorove spremnosti za procjenu i na sljedećem:

- složenost opsega akreditacije koju zahtijeva verifikator i kvaliteta verifikatorovih postupaka i sustava upravljanja;
- opseg u kojemu verifikator već ima ispravnu dokumentaciju i uspostavljene postupke;
- radno opterećenje NAT-a i njegovo iskustvo: novo uspostavljeni NAT ili NAT koji je nov u postupku pružanja usluga EU ETS akreditacije može trebati dodatno vrijeme za akreditaciju verifikatora.

Preporuča se verifikatorima da zahtjev za akreditaciju podnesu NAT-u najkasnije u rujnu. Napominjemo da za treće trgovinsko razdoblje verifikatori koji su već akreditirani moraju biti procijenjeni i akreditirani prema novim zahtjevima UAV-a. Ovo se također može odnositi na proširenje trenutnog opsega akreditacije budući da treće trgovinsko razdoblje obuhvaća više aktivnosti i sektora. Ako je verifikator već akreditiran i posjeduje ispravnu dokumentaciju i ima uspostavljene postupke, to može ubrzati postupak.

6.3.1 Zahtjev za akreditaciju

Zahtjev za akreditaciju mora sadržavati barem sljedeće informacije³³:

- opće karakteristike verifikatora, poslovni subjekt, uključujući naziv, adresu(e), pravni oblik te ljudske i tehničke resurse;
- opće informacije koje se odnose na verifikatora, uključujući njegove djelatnosti, povezanost s većim poslovnim subjektom, ako je bitno, i adrese svih njegovih fizičkih lokacija koje trebaju biti obuhvaćene opsegom akreditacije;
- jasno definiran zahtjeva za opsegom akreditacije;
- pisano preuzimanje obveze o ispunjavanju zahtjeva UAV-a, uključujući normu EN ISO 14065 i ostale zahtjeve, koje NAT postavlja verifikatorima³⁴.

Čl. 45.
st.1 .
UAV

Nadalje, verifikator koji podnosi zahtjeva za akreditaciju mora NAT-u staviti na raspolaganje barem informacije iz članka 45. Stavka 2. UAV-a. Neki od ovih zahtjeva pojašnjeni su u tablici ispod.

Čl. 45.
st.2.
UAV

³³ EN ISO/IEC 17011

³⁴ EN ISO/IEC 17011 zahtijeva od NAT-a da provjeri da verifikator ispunjava posebne zahtjeve. To uključuje, na primjer, zahtjeve koji se postavljaju verifikatoru:

- da osigura smještaj i suradnju kako bi omogućio NAT-u da procijeni sukladnost s UAV-om;
- da osigura NAT-u pristup relevantnim informacijama, dokumentima i evidencijama;
- da uredi prisustvovanje verifikaciji kada NAT to zatraži ;
- da se predstavlja kao akreditirani verifikator za svoj opseg akreditacije tek nakon što mu akreditacija bude izdana.

UAV zahtjev	Pojašnjenje
Članak 45. stavak 2. točka (b)	<p>Postupci i procesi koji se navode u toj točki su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postupci za verifikacijske aktivnosti (odnosno, koraci u verifikacijskom postupku) • postupci i procesi koje navodi norma EN ISO 14065 za prigovore, žalbe i korektivne radnje <p>Verifikator mora NAT-u staviti na raspolaganje sve postupke i povezanu dokumentaciju (vidi odjeljak 3.9 Ključne upute o odnosu između UAV-a i norme ISO 14065 (KUP II.8))</p> <p>Od verifikatora se zahtijeva da uspostavi, dokumentira, provede i održava sustav upravljanja koji je uspostavljena na takav način da je sposoban potkrijepiti i dokazati ispunjavanje zahtjeva iz UAV-a i norme EN ISO 14065. Dokumentacija koja se odnosi na sustav upravljanja kvalitetom uključuje, na primjer, priručnik za sustav upravljanja (vidi odjeljak 3.8 Ključne upute o odnosu između UAV-a i norme ISO 14065 (KUP II.8)).</p>
Članak 45. stavak 2. točka (c)	<p>Ovo se odnosi na dokumentaciju o općim i posebnim kompetencijskim kriterijima, rezultatima kompetencijskog postupka i ostale bitne dokumentacije koja se odnosi na kompetencije osoblja koja sudjeluje u verifikaciji (npr. dokumentacija o usavršavanju, ispitima, certifikatima, životopisima).</p>
Članak 45. stavak 2. točka (d)	<p>Ovo uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • informacije o postupcima koji su utvrđeni i provedeni u svrhu stalne nepristranosti i neovisnosti verifikatora, dijelova istog pravnog subjekta kao verifikator, organizacija koje su povezane s verifikatorom i spomenute su u odjeljku 5.2, osoblje verifikatora i vanjske suradnike; • informacije o mehanizmu koji je uspostavljen za očuvanje nepristranosti i neovisnosti; • evidencija o nepristranosti i neovisnosti verifikatora i njegova osoblja koje sudjeluje u verifikaciji.
Članak 45. stavak 2. točka (g)	<p>Ostala relevantna evidencija može biti evidencija o procjeni plovnih rizika u postupku verifikacije i na koji se način izvještava o tome; evidencija o promjenama u postupcima i sustavu upravljanja; ili evidencija o kompetencijama vanjskih suradnika, itd.</p>

NAT pregledava verifikatorov zahtjev za akreditaciju i podnesene dokumente. Ako informacije u dokumentima nisu potpune ili nisu dostavljene, zahtjev se proglašava neprihvatljivim. U svakom slučaju, NAT može zahtijevati od verifikatora da dostavi dodatne informacije.

6.3.2 Priprema za procjenu

Nakon pregleda zahtjeva, NAT počinje s pripremom za procjenu i organizira potrebne dogovore. Faza pripreme, među ostalim, uključuje sljedeće: čl. 46.
UAV

- Izradu plana procjene koji opisuje aktivnosti koje treba provesti tijekom procjene, uključujući planiranje tih aktivnosti;
- odabir procjeniteljskog tima koji ispunjava kompetencijske zahtjeve UAV-a i može djelovati na nepristran i nediskriminacijski način u određenom angažmanu;

- utvrđivanje postupaka za uzorkovanje kada zatraženi opseg akreditacije obuhvaća niz posebnih verifikacijskih usluga. Ovi postupci moraju biti uspostavljeni na takav način da procjeniteljski tim procjenjuje reprezentativni broj primjera koji omogućava pravilno ocjenjivanje kompetentnosti i učinka verifikatora.

Faza pripreme može uključivati obilazak prostorija verifikatora u svrhu pregleda dokumentiranog sustava upravljanja i kompetencijski aranžmani (npr. usavršavanje, kompetencijski kriteriji i postupci). Ako su u fazi pripreme uočeni ozbiljni nedostaci u tim sustavima i kompetencijama, oni moraju biti ispravljani prije NAT može nastaviti s procjenom.

Prilikom izrade nacrt plana procjene i pripreme procjene, NAT mora uzeti u obzir čimbenike koji se navode u članku 46. stavku 1. UAV-a. ovi čimbenici također imaju ulogu u uzorkovanju tijekom procjene osiguravajući procjenu reprezentativnog dijela verifikacijskih aktivnosti, dokumenata i osoblja verifikatora.

Čimbenici koje treba uzeti u obzir	Pojašnjenje
Složenost opsega akreditacije	Kompleksniji opseg akreditacije zahtijeva, na primjer, procjeniteljski tim koji uključuje osoblje s tehničkim znanjem i razumije verifikacijske aktivnosti koje treba obaviti verifikator za postrojenje ili operatera zrakoplova koji je obuhvaćen tim opsegom akreditacije. Složenost tih elemenata također može utjecati na planiranje aktivnosti koje treba provesti.
Složenost sustava za upravljanje kvalitetom	
Složenost postupaka i procesa	
Geografska područja	Ako verifikator posluje u različitim državama članicama ili provodi verifikaciju za operatere zrakoplova koji su imaju sjedište u drugim zemljama, to će utjecati na pripremu procjene i sam postupak procjene.

EN ISO/IEC 17011 zahtijeva od NAT-a da organizira praktične dogovore za procjenu, npr. da se procjeniteljskom timu osigura relevantna dokumentacija i ostale informacije, i da se omoguće terenski obilasci naručitelja.

6.3.3 Procjena

Procjeniteljski tim mora provesti sljedeće aktivnosti:

Čl. 47.
UAV

Ključne aktivnosti	Pojašnjenje
I. <u>Pregled dokumenata</u>	<p>Procjeniteljski tim pregledava sve dokumente i informacije koje su dostavljene.</p> <p>Ako se tijekom pregleda dokumenata utvrde nesukladnosti, NAT može odlučiti da ne obavi terenski obilazak. O tim se nesukladnostima sastavlja izvješće.</p>
II. <u>Obilazak prostorija verifikatora</u>	<p>Procjeniteljski tim obilazi prostorije verifikatora u svrhu provjere reprezentativnog uzorka interne verifikacijske dokumentacije, provedba sustava za upravljanje kvalitetom te postupaka i procesa koje verifikator mora uspostaviti i provesti.</p> <p>Prilikom uzorkovanja reprezentativnog dijela interne verifikacijske dokumentacije, procjena u obzir uzima broj i prirodu verifikacijskih aktivnosti (npr. broj verificiranih izvješća operatera).</p> <p>Npr. procjeniteljski tim provjerava:</p> <ul style="list-style-type: none"> • da li verifikator vodi odgovarajuće evidencije • jesu li uspostavljeni, provedeni, dokumentirani i da li se vode postupci, i jesu li oni dovoljno učinkoviti da ograniče rizike verifikatora te da li postupci pravilno funkcioniraju • da li postupci i procesi i povezane aktivnosti ispunjavaju zahtjeve UAV-a • je li osoblju osigurano odgovarajuće stručno usavršavanje; kakva je kvaliteta i kompetencije angažiranih trenera • da li je sustav upravljanja dokumentiran, uspostavljen, da li se vodi i provodi; i da li ispunjava zahtjeve iz norme EN ISO 14065 • da li interna verifikacijska dokumentacija osigurava ispravno praćenje podataka o verifikacijskim aktivnostima koje je obavio verifikator u određenom postupku verifikacije te da li se vodi odgovarajuća evidencija
III. <u>Terenski pregled</u>	<p>Terenski pregled je pregled u kojemu procjeniteljski tim promatra kako osoblje verifikatora provodi verifikacijske aktivnosti na terenu. To znači pridruživanje verifikacijskom timu u terenskom obilasku operatera pri čemu će NAT-ov procjeniteljski tim ocijeniti način na koji verifikacijski tim provodi verifikaciju, da li je verifikacijski tim kompetentan i da li se tim pridržava zahtjeva UAV-a .</p> <p>NAT-ov procjeniteljski tim provjerava :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kako EU ETS glavni revizor i EU ETS revizori uzrokuju podatke; • Kako provjeravaju metodologiju praćenja; • Kako ispituju kontrolne aktivnosti i tok podataka; • Kako razgovaraju s osobljem operatera i jesu li u stanju raditi s operaterom.

Čl. 47.
st. 1.(a)
UAV

Čl. 47.
st. 1.(b)
UAV

Čl. 47.
st. 1.(c)
UAV

Obilazak prostorija verifikatora (Ključna aktivnosti II.)

Obilazak prostorija verifikatora znači obilazak sjedišta gdje se vodi evidencija postupaka i dokumenata, kao i svih drugih lokacija gdje se provode ključne aktivnosti. Ključne aktivnosti uključuju:

- formuliranje politika i izradu procesa i postupaka;
- odabir verifikacijskog tima;
- procjenu je li verifikator sposoban za provođenje verifikacije u određenom operateru;
- kompetencijski postupak: npr. usavršavanje, stalno praćenje osoblja verifikatora;
- mehanizmi za čuvanje nepristranosti i neovisnosti verifikatora i njegova osoblja;
- planiranje verifikacijskih aktivnosti;
- neovisni pregled.

Prilikom razmatranja da li se ključne aktivnosti provode u prostorijama ili na lokaciji, NAT u obzir treba uzeti utjecaj koji te aktivnosti imaju na ishod verifikacije³⁵. Obvezan je obilazak lokacija koje imaju utjecaj.

Terenski pregled (Ključna aktivnost III.)

UAV zahtijeva od procjeniteljskog tima da svjedoči:

- reprezentativnom dijelu zahtijevanog opsega akreditacije; i
- učinku i kompetencijama reprezentativnog broja osoblja podnositelja zahtjeva koji sudjeluju u postupku verifikacije.

Svjedočenje reprezentativnom dijelu zahtijevanog opsega akreditacije znači da procjeniteljski tim ocjenjuje verifikacijske aktivnosti verifikatora koje se odnose na složenost zahtijevanog opsega akreditacije, uzimajući u obzir broj i složenost verificiranih operatera. Uzorkovanje verificiranih aktivnosti treba provesti na takav način da se prikupi dovoljno dokaza da NAT-u omoguće donošenje odluke o akreditaciji.

Svjedočenje reprezentativnom broju osoblja ne znači nužno da je potrebno pratiti svakog EU ETS glavnog revizora i svakog EU ETS revizora. Potrebno je napraviti odabir reprezentativnog broja osoblja verifikatora odabir reprezentativnog broja osoblja ovisi os sljedećim čimbenicima:

- kvalifikacijama i iskustvu EU ETS revizora i da li ima novih zaposlenika;
- rizicima i složenosti verifikacijskih aktivnosti (npr. broj verificiranih operatera); složenosti opsega akreditacije i tehničkom znanju koje je potrebno za takav opseg;
- ukupnom broju EU ETS revizora, EU ETS glavnih revizora i ostalog osoblja koje sudjeluje u verifikaciji;
- broju lokacija na kojima verifikator provodi ključne aktivnosti koje se odnose na verifikaciju;
- primjerenost kompetencijskog postupka i sustava usavršavanja;
- adekvatnost postupka za osiguranje stalne nepristranosti i neovisnosti verifikatora, njegova osoblja i vanjskih suradnika;
- učinkovitost unutarnjeg praćenja osoblja koje sudjeluje u verifikaciji;
- organizacijskoj stabilnosti i svjesnosti rizika verifikatora.

Nat može zahtijevati od verifikatora da dogovori terenski pregled na lokaciji operatera; također mora osigurati procjeniteljskom timu NAT-a pristup svim bitnim dokumentima i osigura svoju potpunu suradnju tijekom procjene i terenskog pregleda (svjedočenja).

Prije terenskog pregleda NAT može zatražiti od verifikatora uvid u bitne dokumente kao što su strateška analiza i analiza rizika, plan verifikacije, ugovor s operaterom, dozvola za emisije

³⁵ IAF/ILAC Multilateralno uzajamno priznavanje dogovora u okviru norme EN ISO/IEC 17011:2004.

stakleničkih plinova ako je potrebno, plan praćenja, izvješće o emisijama i ostale relevantne dokumente koji su potrebni procjeniteljskom timu za ocjenu kompetentnosti i učinka verifikacijskog tima³⁶.

Analiziranje nalaza i ispravljanje nesukladnosti

Procjeniteljski tim analizira sve dokaze i nalaze koji su prikupljeni tijekom tri faze procjene. Verifikator se obavještava o tim nalazima na zaključnom sastanku procjene, a također se uvrštavaju u izvješće o procjeni; izvješće također sadrži sve utvrđene nesukladnosti.

Nesukladnosti	UAV zahtjev
<i>Nesukladnost je svako djelovanje ili propuštanje djelovanja od strane verifikatora koje je u suprotnosti sa zahtjevima UAV-a.</i>	Članak 3. stavak 12.

Članak 47. stavci 2., 3. i 4. UAV-a i norma EN ISO/IEC 17011 zahtijevaju od verifikatora da poduzme korektivne radnje i u odgovoru NAT-u naznači koje su korektivne radnje poduzete ili se planiraju poduzeti u vremenskom okviru koji je odredio NAT. Slika 8. u odjeljku 6.3 pokazuje posljedice u slučaju da NAT utvrdi da je odgovor podnositelja zahtjeva nedostatan ili neučinkovit i/ili korektivne radnje koje je poduzeo verifikator nisu riješile sve nesukladnosti.

6.3.4 Odluka o akreditaciji

Odluku o akreditaciji donose osobe koje nisu članovi procjeniteljskog tima. Kako bi te osobe mogle donijeti odluku o tome hoće li ili ne odobriti akreditaciju, norma EN ISO/IEC 17011 zahtijeva da im procjeniteljski tim osigura dovoljno dokaza. To uključuje sljedeće:

- identifikaciju verifikatora, ka i datum obilaska prostorija verifikatora i terenski pregled (uključujući jedinstvenu identifikaciju svih procijenjenih prostorija);
- imena osoba u procjeniteljskom timu;
- predložen opseg akreditacije koji je procijenjen i izvješće o procjeni;
- izjavu o primjerenosti unutarnjeg ustroja, sustavu upravljanja kvalitetom³⁷, te postupaka i procesa verifikatora³⁸;
- informacije o ispravljanju svih nesukladnosti;
- sve ostale informacije koje mogu pomoći NAT-u da utvrdi je li verifikator kompetentan, da li ispunjava zahtjeve UAV-a i da li provodi verifikaciju u skladu s UAV-om;
- prema potrebi, preporuku za davanje akreditacije u predloženom opsegu.

Prije donošenja odluke, NAT mora biti siguran da su informacije adekvatne za donošenje odluke o ispunjavanju zahtjeva UAV-a. Na temelju svih primljenih informacija i prikupljenih dokaza, NAT će donijeti odluku o tome hoće li ili ne izdati akreditaciju.

6.3.5 Potvrda o akreditaciji

Ako je odluka o davanju akreditacije verifikatoru pozitivna, NAT izdaje potvrdu o akreditaciji koja mora sadržavati sljedeće informacije:

- identitet, akreditacijski simbol i logo NAT-a;
- jedinstveni identifikacijski i jedinstveni akreditacijski broj akreditiranog verifikatora;

³⁶ Članak 63. UAV-a i norma EN ISO 17011 zahtijevaju od NAT-a da poduzme odgovarajuće korake za čuvanje povjerljivosti informacija koje su prikupljene tijekom akreditacije.

³⁷ Članak 40. stavak 2. UAV-a.

³⁸ Članak 40. stavak 1. UAV-a.

- sve prostore u kojima verifikator obavlja jednu ili više ključnih aktivnosti i koje su obuhvaćene akreditacijom;
- datum stupanja na snagu dodijeljene akreditacije i datum isteka potvrde;
- kratku naznaku ili upućivanje na opseg akreditacije;
- izjavu o sukladnosti s UAV-om i referencu na EN ISO 14065m i ostale mjerodavne standarde ili normativne dokumente, uključujući izdanja ili revidiranja koja su korištena u procjeni verifikatora.

Potvrda o akreditaciji valjana je najviše pet godina, a zatim treba provesti ponovnu procjenu i obnoviti potvrdu.

6.4 Praćenje verifikatora nakon akreditacije

NAT mora pratiti svoje akreditirane verifikatore kako bi bio siguran da je verifikator i dalje kompetentan te da ispunjava zahtjeve iz UAV-a. Praćenje verifikatora uključuje godišnji nadzor i ponovnu procjenu, a prema potrebi izvanrednu procjenu ili procjenu proširenja opsega.

6.4.1 Nadzor

NAT mora provesti godišnji nadzor akreditiranih verifikatora. Tijekom nadzora se provode ključne aktivnosti II. i III. Iz procjene, koje su ranije navedene:

Čl. 49.
UAV

- obilazak prostorija verifikatora u svrhu provjere reprezentativnog uzorka interne verifikacijske dokumentacije, provedbe sustava za upravljanje kvalitetom te postupaka i proces koje verifikator mora uspostaviti i provoditi (ključna aktivnost II.);
- terenski pregled u svrhu procjene kompetentnosti i stvarnog učinka reprezentativnog broja osoblja koje sudjeluje u verifikaciji (ključna aktivnost III.).

Ostale aktivnosti nadzora koje se provode tijekom tih obilazaka mogu biti upiti NAT-a o aspektima verifikatora koji se odnose na verifikaciju, zahtijevanje od verifikatora uvid u dokumentaciju i evidenciju (npr. verifikacijska izvješća, evidencija o prigovorima, evidencija o reviziji upravljanja). To uključuje ažuriranja i promjene u sustavu upravljanja iz članka 40. Stavka 2. UAV-a, kompetencijski postupak te ostale postupke i procese

Primjenjuju se isti postupci kao oni navedeni u slici 8., odjeljak 6.3.3 ovog Poglavlja. Obično je procjena u sklopu nadzora manje opsežna od procjene tijekom prve akreditacije, budući da je NAT već provjerio postupke, procese i sustav upravljanja.

Opseg u kojemu se procjenjuju navedeni elementi ovisi o različitim čimbenicima kao što su nalazi iz prethodnih obilazaka, neprovedene korektivne radnje, promjene zaposlenika, te promjene sustava i postupaka. Plan nadzora sukladno članku 45. Stavku 5. UAV-a treba biti ustrojen na način da se procjenjuju reprezentativni uzorci opsega akreditacije.

Međutim, u razdoblju između prve akreditacije i prve ponovne procjene (a zatim između prve i druge ponovne procjene) moraju se barem jednom procijeniti svi elementi sustava upravljanja, postupaka, procesa, kompetencija i opsega akreditacije.

Kao i kod prve procjene, odabir osoblja i aktivnosti kojima se svjedoči tijekom nadzora ovisi o čimbenicima poput onih koji su spomenuti u odjeljku 6.3.3; imajući na umu da se utjecaj tih čimbenika s vremenom može promijeniti budući da je verifikator poznat, a utvrđeni su i kompetentnost i učinkovitost verifikatora. U nadzoru NAT također uzima u obzir povijest prijašnjih procjena kompetentnosti ili učinkovitosti verifikatora.

Čl. 49.
st. 4.
UAV

Ako je ishod nadzora pozitivan, NAT potvrđuje nastavak akreditacije.

U načelu nadzor provodi NAT koji je izdao akreditaciju verifikatoru. Međutim, ako verifikator obavlja verifikaciju u drugoj državi članici, NAT koji je akreditirao verifikatora može zatražiti NAT u drugoj državi članici da obavi nadzor u njegovo ime i pod njegovom odgovornošću. Nadzor će provesti predmetni NAT u skladu sa zahtjevima UAV-a, a izvješće o procjeni koje sadrži nalaze i utvrđene nesukladnosti podnosi se NAT-u koji je akreditirao verifikatora. Samo NAT koji je akreditirao verifikatora može donijeti odluku o tome hoće li ili ne potvrditi produljenje akreditacije. U odjeljku 10.5 objašnjeno je koje informacije u takvim slučajevima razmjenjuju oba NAT-a.

Čl. 49.
st. 5.
UAV

6.4.2 Ponovna procjena

Za ponovnu procjenu verifikatora, NAT slijedi iste korake kao u prvom postupku akreditacije, a u svrhu provjere je li moguće obnoviti akreditaciju. Koraci prikazani na slici 8. (odjeljak 6.3) i aktivnosti u odjeljcima 6.3.2 do 6.3.5 primjenjuje se, dakle, u ponovnoj procjeni, što znači da je ovo ocjenjivanje opsežnije od nadzora. Verifikator mora podnijeti iste dokumente i informacije. Ponovna procjena mora se provesti prije isteka potvrde o akreditaciji.

Čl. 50.
UAV

Plan ponovne procjene mora biti ustrojen tako da omogući procjenu reprezentativnog uzorak opsega akreditacije. Čimbenici koji su navedeni u odjeljku 6.3.3 bitni su za ponovnu procjenu uzimajući u obzir činjenicu da se utjecaj tih čimbenika s vremenom može promijeniti budući da je verifikator poznat, a utvrđeni su i kompetentnost i učinkovitost verifikatora. Stoga NAT uzima u obzir povijest prijašnjih procjena kompetentnosti ili učinkovitosti verifikatora.

Čl. 50.
st. 2.
UAV

6.4.3 Izvanredna procjena

NAT može provesti izvanrednu procjenu verifikatora u svakom trenutku kako bi bio siguran da verifikator stalno ispunjava zahtjeve UAV-a. Fokus takvih procjena je primarno na rješavanju posebnih pitanja u vezi s kojima je pokrenuta izvanredna procjena.

Čl. 51.
UAV

Primjeri razloga za provođenje izvanredne procjene

- Istraživanje prigovora na verifikatora
- Istraživanje žalbi koje se odnose na verifikatora
- Značajne promjene u ustroju ili sustavu upravljanja verifikatora
- Provjera poduzetih korektivnih radnji
- Provjera aktivnosti koje su korištene za ukidanje suspenzije
- Informacije dobivene iz javnih medija, npr. novina, televizije
- Ostali razlozi

To znači da izvanredna procjena nužno ne uključuje potpuni terenski pregled i procjenu u prostorijama verifikatora. To ovisi o razlozima zbog kojih je pokrenuta izvanredna procjena, potrebnim radnjama i o kakvoj se nesukladnosti ili drugom pitanju radi.

6.4.4 Proširenje opsega

Ako verifikator želi provesti verifikaciju operatera čija djelatnost spada u drugi opseg koji je naveden u Prilogu I. UAV-a, verifikator NAT-u može predati zahtjev za proširenje opsega; u načelu se provode isti koraci kao oni u slici 8., odjeljak 6.3. Međutim, u nekim slučajevima obavlja samo pregled dokumenata ako to dozvoljava priroda proširenja. Neke aspekte ustroja, sustava upravljanja, postupaka i procesa NAT je već prije procijenio u prvom postupku akreditacije i prethodnim aktivnostima praćenja koje je NAT proveo (npr. nadzor). NAT se stoga usmjerava na one elemente koji se odnose na zatraženo proširenje opsega i stvarnu učinkovitost verifikacijskih aktivnosti u zatraženom opsegu.

Čl. 52.
UAV

Čimbenici koji su spomenuti u odjeljku 6.3.3 bitni su za procjenu proširenja opsega, odabir procjeniteljskog tima i uzorkovanje reprezentativnog dijela dokumentacije, osoblja verifikatora i zatraženog proširenja opsega. Jedan od čimbenika može uključivati učinkovitost i kompetentnost verifikatora u postojećem opsegu akreditacije. Ako verifikator s naporom ispunjava zahtjeve UAV-a u postojećem opsegu akreditacije, to može utjecati na procjenu verifikatorova zahtjeva za proširenje opsega. Posebna se pozornost daje sličnostima zatraženog opsega akreditacije s postojećim opsegom akreditacije koji je već odobren. Ako postoje sličnosti između izvornog opsega i proširenja, vjerojatno će biti potrebna manje opsežna procjena, ali to neposredno ovisi o uključenim rizicima.

6.5 Administrativne mjere

Članak 53. UAV-a navodi tri vrste administrativnih mjera koje se mogu/moraju nametnuti verifikatoru ako ne ispunji zahtjeve UAV-a.

Čl. 53.
UAV

Administrativna mjera	Pojašnjenje
Suspenzija	Akreditacija je privremeno nevažeća, u potpunosti ili za dio opsega akreditacije. To znači da verifikator zadržava svoju akreditaciju, ali nije mu dozvoljeno provođenje verifikacije za vrijeme suspenzije. Nakon isteka suspenzije, u potpunosti smije nastaviti s verifikacijama. Članak 53. stavak 2. UAV-a propisuje pravila o tome kada NAT mora suspendirati akreditaciju.
Povlačenje potvrde o akreditaciji	Akreditacija se u potpunosti ukida što znači da verifikator gubi svoju akreditaciju i ne smije provoditi bilo kakve akreditacijske aktivnosti. Članak 53. stavak 3. UAV-a propisuje pravila o tome kada NAT mora povući potvrdu o akreditaciji.
Smanjenje opsega akreditacije	Akreditacija se ukida za dio opseg što znači da verifikator zadržava akreditaciju za ostale opsege, ali gubi akreditaciju za poseban opseg koji je ukinut. Članak 53. stavak 2. UAV-a propisuje pravila o tome kada NAT mora smanjiti opseg akreditacije.

U slučajevima koji nisu spomenuti u članku 52. stavcima 2. i 3. UAV-a, NAT može nametnuti jednu od tri gore navedene mjere kada verifikator ne ispunjava zahtjeve uredbe. To će vjerojatno ovisiti o vrsti, veličini i prirodi kršenja, ponavljanju određenog kršenja i je li utvrđeno više od jednog kršenja. Nadalje, verifikator može zahtijevati da NAT suspendira, povuče ili smanji opseg izdane akreditacije.

Čl. 53.
st.1.
UAV

Sve tri administrativne mjere stupaju na snagu kada verifikator bude obaviješten o odluci o uvođenju mjere. To se također primjenjuje kada se podnese žalba na odluku. Učinci administrativnih mjera prestaju samo ako je žalba ukinula odluku o uvođenju administrativne mjere

Čl. 53.
st. 5.
UAV

U svrhu osiguranja pravilne i poštene primjene administrativnih mjera, NAT mora uspostaviti, dokumentirati, provesti i održavati postupke za primjenu administrativnih mjera. Postupke za rješavanje žalbi uređuju države članice. To se obično regulira u nacionalnim

Čl. 53.
st. 4.
UAV

zakonima prilikom utvrđivanja ustroja i strukture NAT-a.

7. Zahtjevi koji se odnose na NAT

Poglavlje V. UAV-a propisuje zahtjeve koji se odnose na NAT-ove. Ti zahtjevi usko su povezani sa zahtjevima Uredbe o akreditaciji 765/2008. Odredbe o akreditaciji iz predmetne uredbe koje nisu obuhvaćene UAV-om primjenjuju se na EU ETS akreditaciju. Više informacija o odnosu između obje uredbe navedeno je u odjeljku 2.2 i ključnoj uputi o odnosu između UAV-a i norme EN ISO/IEC 17011 (KGD II.9).

7.1 Nacionalna akreditacijska tijela (NAT)

Akreditaciju verifikatora provodi jedan NAT kojega je država članica odredila sukladno Uredbi 765/2008. Navedeni NAT mora:

- biti član Europske suradnje na akreditaciji (EA). To znači da NAT mora potpisati Multilateralni sporazum EA-e i poštivati zahtjeve postupanja;
- imati javne ovlasti u pogledu pružanja akreditacijskih usluga i biti službeno priznat od strane države članice u kojoj akreditaciju ne pružaju izravno javna tijela. To znači da bi se određeni nacionalni zakoni mogli početi primjenjivati na NAT: npr. propisi o pristupu javnosti informacijama, zakonodavstvo koje se odnosi na pohranjivanje dokumenata.

Čl. 54.
UAV

NAT-ovi moraju ispunjavati sljedeće zahtjeve prilikom obavljanja svojih aktivnosti:

- zahtjeve koje propisuje UAV;
- zahtjeve za akreditaciju Uredbe o akreditaciji 765/2008 u onom opsegu u kojem nisu regulirani UAV-om;
- zahtjeve koje propisuje norma EN ISO/IEC 17011.

Pogledajte ključnu uputu o odnosu između UAV-a i norme EN ISO/IEC 17011 (KUP II.9).

7.2 Prekogranična akreditacija

NAT-ovima iz određene države članice nije dozvoljena međusobna konkurencija i samo pod određenim uvjetima smiju poslovati izvan nacionalnih granica. Zbog toga verifikatore treba akreditirati NAT u državi članici u kojoj verifikator ima sjedište. Postoje iznimke od ovog pravila:

- ako država članica smatra da nije ekonomski značajno ili održivo imenovati NAT ili imati NAT koji pruža akreditacijske usluge u EU ETS sustavu, predmetna država članica mora imati mogućnost da se za usluge obrati NAT-u druge države članice. U tim slučajevima verifikator će zatražiti akreditaciju pri NAT-u države članice u kojoj je zatražena mogućnost korištenja usluga;
- ako država članica nema NAT ili NAT ne pruža usluge akreditacije, a predmetna država članica ne zatraži mogućnost korištenja usluga u drugoj državi članici, verifikator može zatražiti akreditaciju izravno od NAT-a druge države članice;
- ako NAT nije uspješno prošao istorazinsku procjenu koju organizira EA, taj NAT ne smije pružati akreditacijske usluge sve dok uspješno ne prođe istorazinsku procjenu i ne riješi nesukladnosti. Do tog trenutka verifikator može zatražiti akreditaciju pri NAT-u u drugoj državi članici.

Čl. 55.
UAV i
čl. 7. UA
756/2008

7.3 Zahtjevi koje propisuju UAV i norma EN ISO/IEC 17011

Poglavlje V. UAV-a postavlja posebne EU ETS zahtjeve o nepristranosti, neovisnosti i kompetentnosti glavnih procjenitelja, procjenitelja i tehničkih stručnjaka, i sastavljanju procjeniteljskog tima. Ostali zahtjevi odnose se na postupke koje NAT mora uspostaviti i provoditi, odredaba o načinu rješavanja prigovora koje podnesu različite strane, te pristupa informacijama i povjerljivosti informacija koje posjeduje NAT. Za većinu ovih zahtjeva referira se na normu EN ISO/IEC 17011. Za više informacija pogledajte ključnu uputu o odnosu između UAV-a i norme EN ISO/IEC 17011 (KGD II.9).

8. Istorazinska procjena i korektivne radnje države članice

Istorazinska procjena i korektivne radnje su mehanizmi koji osiguravaju da NAT-ovi nastave ispunjavati zahtjeve UAV-a i da su osposobljeni za procjenu kompetentnosti i učinka verifikatora. Ti mehanizmi jamče kvalitetu akreditacije koju daje NAT i imaju koristan utjecaj na kvalitetu verifikacije i verifikatora koji posluju u EU.

8.1 Istorazinska procjena koju provodi Europska suradnje na akreditaciji (EA)

Istorazinska procjena je mehanizam kojim istorazinski procjeniteljski tim ocjenjuje da li NAT koji je podvrgnut istorazinskoj procjeni:

- Provodi svoje akreditacijske aktivnosti u skladu s UAV-om, uključujući zahtjeve utvrđene u normi EN ISO/IEC 17011;
- Ispunjava zahtjeve propisane u UAV-u i normi EN ISO/IEC 17011.

Cilj je osigurati da NAT-ovi diljem Europe posluju na isti način te da su potvrde o akreditaciji i odluke koje donose NAT-ovi pouzdane i da im mogu vjerovati dionici u okviru EU ETS sustava.

UAV zahtijeva od NAT-ova redovito podvrgavanje istorazinskoj procjeni koju organizira EA. Kako bi se osiguralo pravilno funkcioniranje istorazinske procjene, EU mora utvrditi kriterije za istorazinsku procjenu kao i učinkovit i neovisan postupak istorazinske procjene. Ti kriteriji pojašnjavaju:

- zahtjeve za nepristranost i kompetentnost timova za istorazinsku procjenu;
- radnje koje treba provesti tijekom istorazinske procjene: npr. pregled dokumenata, obilazaka NAT-a i razgovor s osobljem NAT-a u svrhu procjene kompetentnosti NAT-a, uvažavanje nalaza istorazinske procjene, izvještavanje o istorazinskoj procjeni;
- sadržaj izvješća o istorazinskoj procjeni;
- posljedice neuspješne istorazinske procjene.

O ishodu istorazinske procjene (bio on uspješan ili ne), mora se obavijestiti Komisija, nacionalna tijela koja su odgovorna za predmetni NAT i koja izriču korektivne radnje NAT-u, kao i središnja nadležnih tijela u svim državama članicama. Ako istorazinska procjena nije uspješna, NAT ne smije akreditirati verifikatore. U tim situacijama verifikatori trebaju zatražiti akreditaciju upri NAT-u druge države članice.

Za početak novog trgovinskog razdoblja u 2013. Godini UAV predviđa jednu iznimku od zahtijevane istorazinske procjene. Ako je NAT već bio podvrgnut istorazinskoj procjeni prije stupanja na snagu UAV-a, NAT je izuzet od nove istorazinske procjene ako EA-i može dokazati da pruža usluge akreditacije u okviru EU ETS sustava koje su u skladu s UAV-om i ispunjava sve zahtjeve. NAT mora predati EA-i zahtjev i prateću dokumentaciju koja dokazuje da ispunjava uvjete UAV-a. EA mora procijeniti o odlučiti o dojeli izuzeća.

Čl. 64.
st. 1. i 2.
UAV

Čl. 64.
st. 3.
UAV

Čl. 64.
st. 4.
UAV

Napominjemo da u slučaju da je odobreno izuzeće od istorazinske procjene, ono se ne može primjenjivati razdoblje koje prelazi tri godine od datuma dostave obavijesti NAT-u o odluci EA-e.

8.2 Korektivne radnje izrečene NAT-u

UAV zahtijeva od država članica redovito praćenje NAT-a kako bi osigurale da NAT i dalje ispunjava zahtjeve UAV-a. država članica u obzir mora uzeti rezultate istorazinske procjene. Kada istorazinska procjena nije uspješna ili pokazuje da treba riješiti odstupanja od UAV-a, država članica mora osigurati poduzimanje korektivnih radnji. Nesukladnosti s UAV-om treba ispraviti.

Čl. 65.
UAV

Ovo se primjenjuje i ako država članica izvan okvira istorazinske procjene utvrdi tijekom vlastitog praćenja da NAT ne ispunjava zahtjeve UAV-a. U tom slučaju predmetna država članica mora poduzeti korektivne radnje i osigurati da se te korektivne radnje provode. Osim toga, država članica o tome mora obavijestiti Komisiju.

9. Uzajamno priznavanje verifikatora

Verifikatorima je dozvoljeno poslovanje izvan nacionalnih granica i obavljanje verifikacije u drugim državama članicama. To proizlazi iz članka 49. Ugovora o Europskoj uniji i Direktive o uslugama³⁹ koji zabranjuju ograničenja slobode pružanja usluga u Europskoj uniji, ali također proizlazi iz samog UAV-a. to znači da država članica ne može nametnuti ograničenja ili dodatne zahtjeve koji bi diskriminirali protiv inozemnih verifikatora u odnosu na domaće verifikatore.

9.1 Uzajamno priznavanje verifikatora

Ako je NAT uspješno prošao istorazinsku procjenu, država članica mora prihvatiti potvrdu o akreditaciji verifikatora koje je akreditirao taj NAT i priznati istovrijednost akreditacije koju je izdao predmetni NAT. Tim verifikatorima mora biti omogućeno obavljanje verifikacije s ostalim državama članicama za opseg aktivnosti za koji su akreditirani.

Državi članici nije dozvoljeno nametanje dodatnih zahtjeva u nacionalnom zakonodavstvu koji bi ograničavali inozemne verifikatore od poslovanja u njihovoj državi članici i koji bi diskriminirali te verifikatore u odnosu na domaće zahtijevajući, na primjer, od verifikatora da se registriiraju, od svih članova tima da se služe jezikom države članice u kojoj posluju, a da pritom nije dozvoljeno korištenje usluga prevoditelja.

UAV uređuje prijelazno razdoblje za NAT-ove koji nisu bili podvrgnuti potpunoj istorazinskoj procjeni prije 31. prosinca 2014. U tim slučajevima državama članicama nije dozvoljeno odbiti verifikatore koje je akreditirao NAT ako je EA počela istorazinsku procjenu za taj NAT i nije utvrdila odstupanja od UAV-a. Odnosi se, dakle, na NAT-ove koji su u zadnjim fazama postupka istorazinske procjene.

9.2 Praćenje isporučenih usluga

UAV ne zahtijeva od države članice da provede inspekciju inozemnih verifikatora. Naprotiv, to ne bi bilo u skladu s UAV-om ili Direktivom o uslugama. Međutim, ako NT ili NAT države članice u kojoj se provodi verifikacija, provodi provjere, inspekcije ili istrage na terenu sukladno članku 31. Stavak 5. Direktive o uslugama, UAV zahtijeva da NT ili NAT o tome obavijeste NAT koji je akreditirao verifikatora.

Napominjemo da ako NT ili NAT provode provjere, inspekcije i istrage sukladno članku 31. stavak 5. Direktive o uslugama, predmetne provjere, inspekcije i istrage:

- se smiju biti diskriminacijske
- ne smiju biti motivirani činjenicom da je verifikator osnovan u drugoj državi članici, i
- moraju biti razmjerni

³⁹ Direktiva 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu, SL EU L 376/36.

NAT koji je akreditirao verifikatora mora uzeti u obzir informacije o provjerama, inspekcijama i istragama kao prigovor. To znači da u razumnom roku NAT mora:

- donijeti odluku o valjanosti prigovora;
- osigurati da se predmetnom verifikatoru omogući prilika da podnese svoje očitovanje o prigovoru;
- poduzeti primjerene radnje za rješavanje prigovora: npr. zatražiti od verifikatora da preda dodatne informacije i zatražiti od verifikatora da riješi nesukladnosti, pokretanje izvanredne procjene, ako je potrebno, ili izricanje administrativnih mjera ako nesukladnosti nisu riješene;
- evidentira prigovor i poduzete radnje; i
- odgovara NT-u ili NAT-u države članice koja je provela provjere, inspekciju ili istragu.

Ako informacije koje podnese NT ili NAT države članice koja je provela provjere, inspekciju ili istragu, osiguravaju dokaze o utvrđenim nesukladnostima verifikatora s UAV-om, NAT koji je akreditirao verifikatora mora poduzeti primjerene radnje za rješavanje prigovora i odgovara tom NT-u ili NAT-u u roku od tri mjeseca od datuma primitka prigovora. U svojem odgovoru NAT obavještava NT ili NAT o poduzetim radnjama i, prema potrebi, administrativnim mjerama koje su izrečene verifikatoru.

10. Razmjena informacija

Razmjena informacija na usklađen i dobro strukturiran način između različitih strana koje sudjeluju u postupcima usklađivanja s EU ETS sustavom ključna je za jačanje kvalitete verifikacije, i unapređenje transparentnosti u lancu usklađenosti. Bitna je razmjena informacija o pitanjima koja se odnose na verifikatore ne samo između NT-a i NAT-a u državi članici, nego i prekogranična razmjena informacija kada verifikatori posluju u drugoj državi članici. Poglavlje VI. UAV-a bavi se s obje ove situacije.

10.1 Suradnja i razmjena informacija unutar države članice

Od država članica zahtjeva se da uspostave učinkovitu razmjenu informacija i suradnju između svojeg NAT-a⁴⁰ i NT-a⁴¹. primjeri učinkovite suradnje su sastanci i pisana korespondencija između NAT-a i NT-a, koja osigurava redovitu razmjenu informacija o iskustvima s verifikatorima i nedostacima koji su uočeni tijekom pregleda verificiranih izvješća o emisijama ili NAT-ovoj prisutnosti u postupku verifikacije. U nekim državama članicama NT se također sastaje s njihovim verifikatorima kako bi objasnio nove zahtjeve u zakonodavstvu i raspravio o problemima koji se odnose na tumačenje zahtjeva za praćenje i izvještavanje.

Osim redovite suradnje i razmjene informacija, UAV utvrđuje strukturirane zahtjeve za razmjenu informacija u odgovarajućem trenutku kako bi se pružila podrška ne samo NAT-u ili NCT-u, nego i NT-u da ispunjava zahtjeve sukladnosti u pogledu osiguranja zadaća i nadzora kvalitete verifikacije. Razmjena informacija se odnosi na sljedeće zahtjeve.

Čl. 69.
st.1.
UAV

Broj	UAV odredba o razmjeni informacija
1	Obavijest koju verifikator šalje NAT-u ili NCT-u Prije, ili najkasnije 15. studenog svake godine, svaki verifikator mora poslati obavijest s informacijama NAT-u koji ga je akreditirao ⁴² . Informacije sadržane u obrascu obavijesti su indikativne i podložne promjenama, npr. datumi terenskih obilazaka se mogu promijeniti i u tom ih slučaju treba ažurirati. U slučaju promjena informacija, verifikator o tome mora obavijestiti NAT u roku koji je dogovoren s NAT-om ⁴³ .
2	Program rada NAT ⁴⁴ koristi informacije sadržane u obavijesti za izradu nacrta programa rada koji opisuje planirane aktivnosti koje se odnose na akreditaciju (npr. planirane procjene, planirane terenske preglede). Do 31. Prosinca svake godine NAT koji je akreditirao verifikatora mora predati program rada NT-u države članice u kojoj verifikator namjerava provesti verifikaciju, to znači da se program rada mora poslati NT-u druge države članice ako verifikator posluje u tim državama članicama. Informacije koje se šalju takvim NT-ima sadrže informacije samo o verifikatorima koji provode verifikaciju u njihovoj državi članici.

Čl. 76.
UAV

Čl. 70.
UAV

⁴⁰ U slučaju države članice koja koristi sustav certifikacije fizičkih osoba koje obavljaju verifikaciju, suradnju također treba uspostaviti između NAT-a i NT-a u toj državi članici.

⁴¹ Ovisno o slučaju, ovo je središnje nadležno tijelo koje je određeno za razmjenu informacija u skladu s člankom 96. stavkom 2. UAV-a.

⁴² Ili, ako država članica koristiti sustav certifikacije, NCT-u koji ga je certificirao.

⁴³ Promjene informacija koje su sadržane u obavijesti osobito su moguće u veljači i ožujku, kod verifikatora postrojenja s niskim emisijama ili verifikatora koji imaju nove klijente.

⁴⁴ Ili, ako država članica koristiti sustav certifikacije, NCT-u.

Broj	UAV odredba o razmjeni informacija	
3	<p>Razmjena informacija od NT-a prema NAT-u ili NCT-u</p> <p>Kada NT koji se navodi u polju 2 primi program rada, NAT-u mora osigurati sve informacije koje su bitne za procjenu verifikatora. Ove povratne informacije od NT-a prema NAT-u⁴⁵ mogu, na primjer, biti nacionalno zakonodavstvo, nacionalne smjernice, često postavljena pitanja ili obrazac PP-a države članice, obrazac izvješća o emisijama ili verifikacijskog izvješća.</p>	Čl. 70. st. 2. UAV
4	<p>Izvješće o upravljanju</p> <p>Do 1. lipnja svake godine NAT mora dostaviti povratne informacije u izvješću o upravljanju o aktivnostima koje su provedene u prethodnih 12 mjeseci. To podrazumijeva da će se aktivnosti koje se trebaju provesti u razdoblju nakon podnošenja izvješća o upravljanju (lipanj-prosinac) biti obuhvaćene izvještajem o upravljanju za sljedeću godinu⁴⁶. Izvješće o upravljanju šalje se NT-u države članice u kojoj verifikator provodi verifikaciju i državi članici u kojoj je verifikator akreditiran⁴⁷.</p>	Čl. 70. st. 3. UAV
5	<p>Razmjena informacija od NT-a prema NAT-u ili NCT-u</p> <p>NT ili država članica u kojoj verifikator provodi verifikaciju moraju razmijeniti određene informacije s NAT-om koji je akreditirao verifikatora⁴⁸. Ove informacije omogućavaju NAT-u da poduzme radnje u pogledu određenog verifikatora ako je NT utvrdio probleme tijekom inspekcije, pregleda izvješća operatera, procjene interne verifikacijske dokumentacije ili putem prigovora koji su dostavljeni NT-u. U svrhu podrške NAT-u u nadzoru i ostalim aktivnostima akreditacije važna je pravovremena razmjena informacija. Zbog toga se preporuča da NT podnese informacije do 30. rujna svake godine, osim ako se ne odnosi na informacije koje zahtijevaju hitno djelovanje NAT-a.</p> <p>Primjeri informacija koje treba bez odgađanja dostaviti NAT-u su: dokazi da verifikator ne poštuje odredbe UAV-a, problemi koje je uočio NT tijekom pregleda izvješća o emisijama ili procjene interne verifikacijske dokumentacije koja jasno pokazuje da verifikator nema dovoljno znanje ili stručnost u pogledu djelatnosti verifikatora u okviru opsega akreditacije, neman i značajne netočnosti, ili da je verifikator sudjelovao u uspostavi sustava praćenja operatera ili je sudjelovao u izradi nacrtu plana praćenja operatera, ali ipak provodi verifikaciju istog operatera itd.</p>	Čl. 72. UAV
6	<p>Hitna razmjena informacija o administrativnim mjerama</p> <p>NAT koji je akreditirao verifikatora mora bez odgađanja obavijestiti NT države članice u slučaju da takav verifikator provodi verifikaciju, a NT države članice u kojoj je akreditiran verifikator ako:</p> <ul style="list-style-type: none"> • NAT je verifikatoru izrekao administrativne mjere; • ukinuta je suspenzija akreditacije; • odluka o žalbi ukinula je odluku NAT-a o izricanju administrativnih mjera. <p>NAT treba podijeliti bitne informacije, npr. vrsta izrečenih administrativnih mjera i vrijeme nametanja administrativne mjere.</p>	Čl. 71. UAV

Ako je NAT⁴⁹ akreditirao verifikatora u državi članici gdje je osnovan i u kojoj provodi verifikaciju, tijekom razmjene informacija je sljedeći:

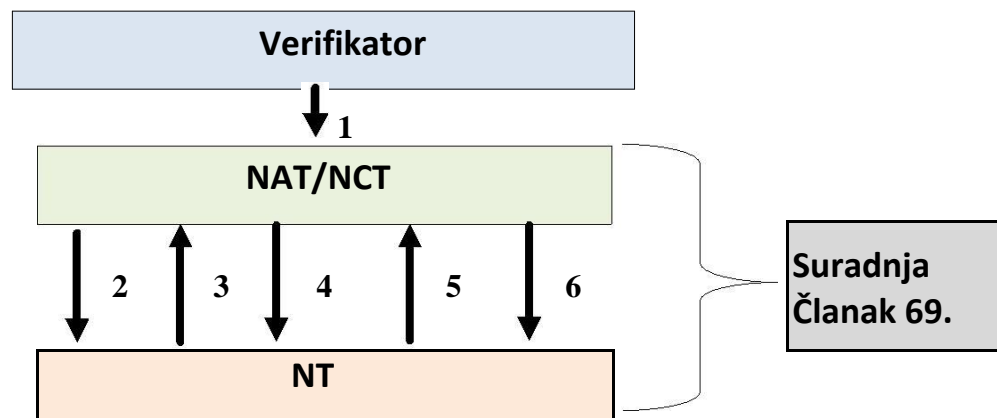
⁴⁵ Ili NCT-u ako država članica koristi sustav certifikacije, a verifikatore koji se navode u programu rada je certificirao NCT.

⁴⁶ Ako se informacije odnose na verifikatora kojega je akreditirao NAT iste države članice u kojoj je osnovan NT, predmetni NT će biti unaprijed biti obaviješten o aktivnostima koje su provedene u razdoblju lipanj-prosinac putem redovite razmjene informacija i kanala suradnje, kao što zahtijeva članak 69. UAV-a.

⁴⁷ Ili državi članici u kojoj je verifikator certificiran ako predmetna država članica ima uspostavljen sustav certifikacije, a predmetni verifikator je fizička osoba koju je certificirao NAT.

⁴⁸ Ili NCT-om koji je certificirao verifikatora, ovisno o slučaju.

⁴⁹ Ili ako je NCT certificirao.

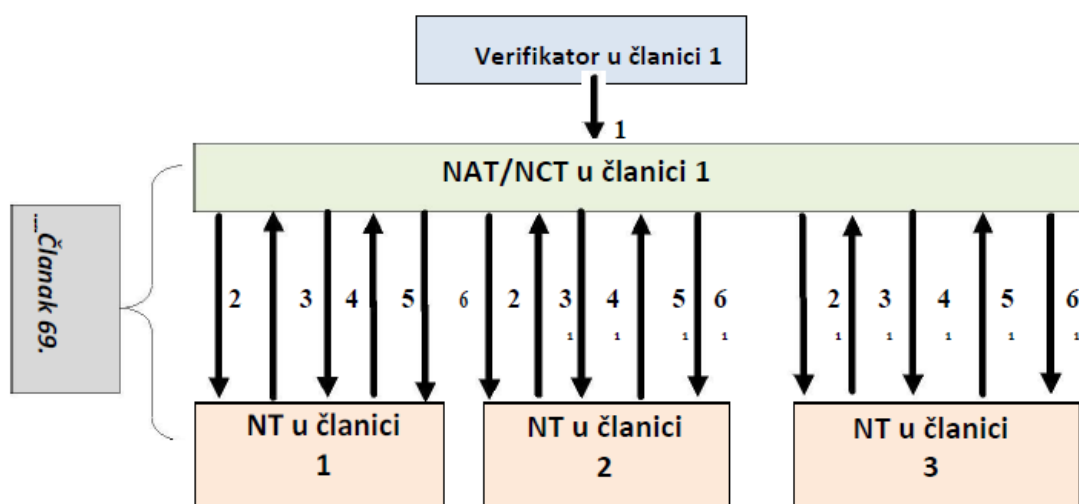
Slika 9.: Razmjena informacija unutar jedne države članice

10.2 Prekogranična razmjena informacija

Ako verifikator kojega je akreditirao NAT provodi verifikacijske aktivnosti u drugoj državi članici, UAV od NAT-a zahtijeva podnošenje programa rada i izvješća o upravljanju NT-u u svakoj državi članici u kojoj verifikator posluje. Nadalje, NT predmetne države članice mora razmijeniti informacije s NAT-om ako je primio prigovor na verifikatora ili je utvrdio probleme koji se odnose verifikatora tijekom pregleda izvješća o emisijama, inspekcije u operateru ili procjene interne verifikacijske dokumentacije.

Slika ispod predstavlja situaciju u kojoj:

- verifikatora je akreditirao NAT ili certificirao NCT u državi članici u kojoj je verifikator osnovan (članica 1); i
- verifikator provodi verifikaciju(e) u vlastitoj državi članici (članica 1) i drugoj državi članici (članica 2 – članica 3).

Slika 10.: Prekogranična razmjena informacija

10.3 Određivanje NT-a za razmjenu informacija

U nekim državama članica više od jednog NT-a odgovorno je za EU ETS aktivnosti. Na primjer, više NT-a može sudjelovati u dozvoljavanju i odobravanju PP-a ili država članica ima različite NT-e za očevidnik, pregled izvješća o emisijama i odobravanje PP-a. Ako je država članica odredila više NT-a, mora ovlastiti jedan NT kao središnje tijelo za razmjenu informacija. To znači da program rada, izvješće o upravljanju i informacije o izrečenim administrativnim mjerama moraju biti poslani središnjem tijelu, a ono zatim šalje te informacije NAT-u sukladno članku 72. UAV-a.

Čl. 69.
st. 2.
UAV

10.4 Informacije koje se odnose na nesukladnosti s UAV-om

NT-i provode provjere na licu mjesta verificiranih izvješća o emisijama koja su zaprimili do 31. ožujka svake godine. Također provode inspekcijski nadzor operatera kako bi osigurali da ispunjavaju uvjete UPI-ja i imaju ovlasti zahtijevati od verifikatora pristup internoj verifikacijskoj dokumentaciji.

Čl. 26.
st. 3.
UAV

U godišnjoj razmjeni informacija s NAT-om ili, ovisno o slučaju, NCT-om, NT razmjenjuje informacije koje su bitne da za odgovornosti i zadaće koje ima NAT ili NCT. Ako informacije koje dostavlja NT daju dokaze da se verifikator ne pridržava UAV-a, NAT⁵⁰ mora postupiti po prigovoru protiv verifikatora. To znači da NAT mora odlučiti o valjanosti prigovora, osigurati da dotičnom verifikatoru priliku da podnese svoje očitavanje, poduzme primjerene radnje za rješavanje prigovora i evidentira prigovor. Primjerene radnje mogu uključivati pokretanje izvanredne procjene, izricanje administrativnih mjera ili poduzimanje drugih mjera kako bi osigurao da će verifikator riješiti nesukladnosti. NAT mora odgovoriti NT-u koji je razmijenio informacije s NAT-om u roku od tri mjeseca od njihova primitka. U tim slučajevima NAT mora obavijestiti NT o poduzetim radnjama i, ovisno o slučaju, primijenjenim administrativnim mjerama.

Čl. 70.
st. 2.
UAV

10.5 Razmjena informacija o nadzoru

Ako verifikator obavlja verifikaciju u drugoj državi članici, NAT koji je akreditirao verifikatora može zatražiti od NAT-a u toj drugoj državi članici da obavi nadzor u njegovo ime i pod njegovom odgovornošću.

Čl. 49.
st. 5.
UAV

U takvim slučajevima NAT koji je proveo nadzor izvještava o svojim nalazima, odnosno šalje izvješće o procjeni, NAT koji je akreditirao verifikatora, osim ako se dva NAT-a ne dogovore drukčije.

Čl. 73.
st. 1.
UAV

Nat koji je akreditirao verifikatora mora uzeti u obzir te nalaze i izvješće o verifikaciji prilikom procjene da li verifikator ispunjava zahtjeve UAV-a. Ako izvješće o procjeni upućuje na to da se verifikator ne pridržava UAV-a, NAT koji je akreditirao verifikatora mora poduzeti odgovarajuće radnje. Ovisno o slučaju, NAT može izreći administrativne mjere. U tim slučajevima NAT mora obavijestiti NAT koji proveo nadzor o vrsti poduzetih radnji, na koji je način verifikator postupio po nalazima (ovisno o slučaju) te o izricanju administrativnih mjera, i koje su to mjere.

Čl. 73.
st. 2.
UAV

Čl. 73.
st. 3.
UAV

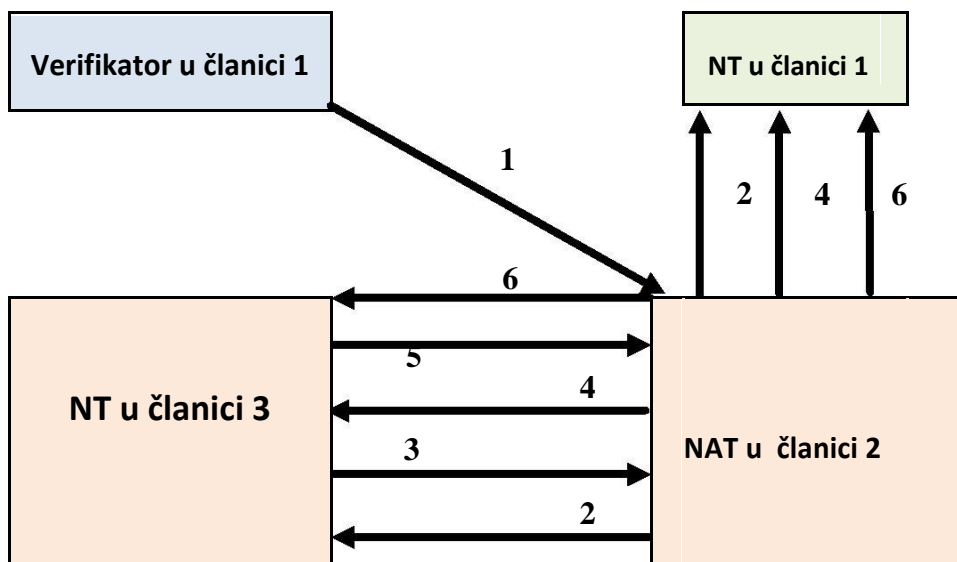
Članak 73. UAV-a ne primjenjuje se na NAT-ove budući da Uredba o akreditaciji 765/2008 i EA pravila sprečavaju da NAT provodi nadzor nad certificiranim verifikatorima. Ako NAT obavlja nadzor nad inozemnim certificiranim verifikatorom, predmetni NAT mora pratiti verificiranog verifikatora u provođenju verifikacije u drugoj državi članici u svrhu praćenja učinkovitosti verifikatora (vidi također ključnu uputu o certifikaciji (KUP II.11)).

⁵⁰ Ili NCT ako je država članica uspostavila sustav certifikacije i odnosi se na verifikatora kojega je verificirao predmetni NCT.

10.6 Razmjena informacija ako je verifikator akreditiran u drugoj državi članici

Državama članicama je omogućeno korištenje akreditacijskih usluga NAT-a u drugoj državi članici, ako država članica smatra da nije ekonomski značajno ili održivo da imenuje NAT ili osigura usluge akreditacije u vlastitoj državi članici. U tom slučaju primjenjuje se članak 74. UAV-a. Slika ispod pokazuje bitne pravce razmjenjivanja informacija.

Ako verifikatora koji je osnovan u državi članici 1 akreditira NAT iz države članice 2, a obavlja verifikaciju u državi članici 3, NAT mora obavijestiti dva NT-a: NT u državi članici 3 i NT u državi članici 1.

Slika 11: Razmjena informacija u slučaju iz članka 64. UAV-a

Objašnjenje strelica u dijagramu

Strelica 1: obavijest verifikatora do 15. studenog (članak 76. UAV-a)

Strelica 2: program rada koji NAT/NCT dostavlja NT-u do 31. prosinca (članak 70. stavak 1. UAV-a)

Strelica 3: informacije o nacionalnom zakonodavstvu/upute koje NT dostavlja NAT-u/NCT-u (članak 70. stavak 2. UAV-a)

Strelica 4: izvješće o upravljanju koje NAT/NCT dostavlja NAT-u/NCT-u do 1. lipnja (članak 70. stavak 3. UAV-a)

Strelica 5: godišnja razmjena informacija koje NT dostavlja NAT-u/NCT-u (članak 72. UAV-a)

Strelica 6: hitna razmjena informacija o administrativnim mjerama (članak 71. UAV-a)

10.7 Povjerljivost informacija u pogledu razmjene informacija

Neke informacije u obrascu za razmjenu informacija su osjetljive prirode. Norma EN ISO 17011 zabranjuje NAT-u javno otkrivanje informacija o verifikatoru osim ako europsko ili nacionalno zakonodavstvo ne zahtijeva javnu objavu takvih informacija. Direktiva 2003/04 o javnom pristupu informacijama o okolišu odnosi se na javna tijela koja posjeduju informacije o okolišu; NAT, NCT i NT su javna tijela u tom smislu.

utim, većina podataka u obrascima ne mogu se smatrati informacijama o okolišu. Ako se neke informacije iz obrasca odnose na pitanja okoliša: npr. informacije o nesukladnostima verifikatora koje su imale stvarni utjecaj na podatke o emisijama, a netko iz javnosti zahtijeva pristup izvješćima o razmijeni informacija, predmetne se informacije mogu uskratiti na temelju izuzeća iz članka 4. stavka 2. Direktive 2003/4, pod uvjetom da temelj za uskraćivanje informacija i čuvanje povjerljivosti određenih osjetljivih informacija nadilazi javni interes. U pogledu izuzetaka koji su propisani u članku 4. stavku 2. Direktive 2003/4 svaka strana može naznačiti u izvješćima o razmijeni informacija koje informacije smatraju osjetljivima.

Dodatne informacije o načinu tumačenja članka 63. UAV-a o pristupu informacijama i povjerljivosti informacija koje posjeduje NAT nalaze se u uputi o odnosu između UAV-a i norme EN ISO 17011 (KUP II.9).

10.8 Baza podataka

Svaki NAT⁵¹ mora uspostaviti i voditi bazu podataka koja osigurava pristup drugim NAT-ovima, NCT-im, NT-ima, verifikatorima, operaterima postrojenja i operaterima zrakoplova. To će omogućiti stranama da provjere status akreditacije ili certifikacije verifikatora. Baza podataka mora sadržavati najmanje sljedeće informacije, koje su također javno dostupne:

- ime i adresu svakog verifikatora kojega je akreditirao predmetni NAT ili, ovisno o slučaju, NCT;
- državu članicu u kojoj verifikator obavlja verifikaciju;
- opseg akreditacije svakog verifikatora;
- datum kada je odobrena akreditacija ili certifikacija i datum isteka akreditacije ili certifikacije;
- sve informacije o administrativnim mjerama koje su izrečene verifikatoru. To, na primjer, uključuje informacije o vrsti izrečene administrativne mjere, kada je izrečena, informacije o tome kada je ukinuta suspenzija ili kada je odluka o žalbi poništila izvornu odluku o izricanju administrativnih mjera.

čl. 75.
UPI

10.9 Obrasci za razmjenu informacija

Službe Komisije izradile su obrasce za sljedeće vrste razmjene informacija:

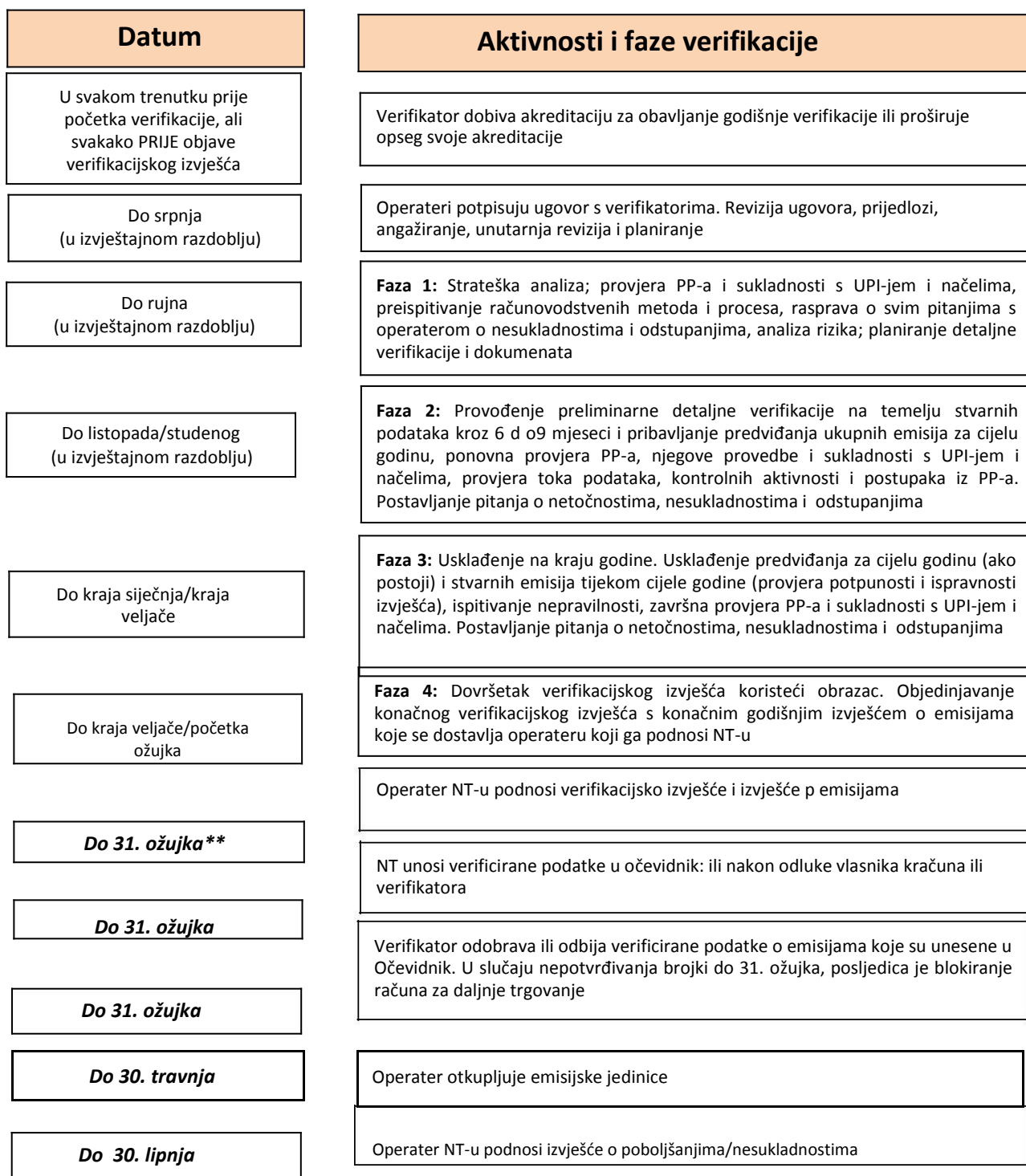
- obrazac obavijesti za verifikatore
- obrazac za godišnji program rada
- obrazac izvješća o upravljanju
- obrazac za razmjenu informacija između NT-a i NAT-a.

Pogledajte ključnu uputu o razmjeni informacija (KUP II.10) za upute o načinu ispunjavanja obrazaca i sadržaju tih obrazaca.

⁵¹ Ili NCT kad država članica ima uspostavljen sustav certificiranja.

Prilog I. Vremenski slijed verifikacije

Slika ispod prikazuje dijagram toka faza i aktivnosti verifikacije s predloženim vremenskim slijedom tijekom godine. Datumi otisnuti **podebljano u kurzivu** su obvezni i propisani zakonom. Datumi u običnom fontu su predloženi kako bi se postupak odvijao stabilno i da se osigura pravovremeni dovršetak verifikacija s obzirom na resurse kojima raspolaže verifikator. Napominjemo da predloženi vremenski slijed nije obavezan i nije nužno primjenjiv na sva postrojenja ili operatere zrakoplova.

** NT može zahtijevati od operatera postrojenja ili operatera zrakoplova da podnese verificirano izvješće o emisijama prije 31. ožujka, ali ne ranije od 28. veljače (članak 67. UPI-ja)

Slika 12.: Dijagram toka koji prikazuje postupak verifikacija i predložene rokove

Službeni verifikacijski postupak počinje nakon što postrojenje potpiše ugovor s verifikatorom. Faza 1 uključuje stratešku analizu, terenski obilazak, analizu rizika i izradu plana verifikacije od strane verifikatora. Faza 2 uključuje obavljanje preliminarne verifikacije dostupnih podataka (za razdoblje od šest do devet mjeseci) kako bi se utvrdili sva moguća pitanja između operatera i NT-a koja treba riješiti. Cilj ove važne faze je smanjiti opseg posla koji je potreban pri kraju godine. Faza 3 obuhvaća verifikatorovu provjeru preostalih podataka iz godine i preporuke za poboljšanja, te jamstvo da je godišnje izvješće o emisijama operatera potpuno i točno. Također je potreban temeljiti, neovisni pregled prije finalizacije verifikacijskog izvješća. Faza 4 zahtijeva od verifikatora da operateru podnese konačno verifikacijsko izvješće (koje uključuje verificirano godišnje izvješće o emisijama).

Prilog II. Interna verifikacijska dokumentacija

Interna verifikacijska dokumentacija verifikatora treba obuhvaćati barem sljedeće elemente:

- Rezultate procjene rizika za obavljanje verifikacije tijekom predugovorne faze i same procjene;
- Dodijeljeno vrijeme kao i sve revizije dodijeljenog vremena i razloge za revizije;
- Ugovor s operaterom i sve ostale bitne informacije koje su korištene u pripremi verifikacije;
- Informacije o verifikacijskom timu koji je obavio verifikaciju i način na koji je tim sastavljen:
 - imena EU ETS verifikatora, EU ETS glavnog verifikatora i ostalih bitnih članova tima;
 - kompetentnost tima da pokrije opseg akreditacije koja obuhvaća djelatnosti operatera;
 - uloge i odgovornosti svakog člana verifikacijskog tima;
 - vrijeme koje se svaki član tima proveo u obavljanju verifikacijskih aktivnosti.
- Zaključke o provjeri neovisnosti i nepristranosti i potvrda neovisnosti ispitivača da mogu početi s verifikacijom;
- Opseg verifikacije. U načelu, on mora biti u skladu s opsegom verifikacijskih aktivnosti koje su navedene u planu verifikacije, osim ako nije došlo do promjena u postupku verifikacije;
- Određivanje kriterija prema kojima je verificirano izvješće o emisijama ili izvješće o tonskim kilometrima kako bi se shvatili temelji za verifikacijski zaključak verifikatora;
- Zaključci o dodatnim točkama/preporukama iz prijašnjih pregleda
- Koje je informacije operatera verifikator koristio za unakrsnu provjeru podataka i provođenje drugih verifikacijskih aktivnosti ;
- Izvješće operatera o emisijama ili tonskim kilometrima;
- Zaključke o strateškoj analizi, analizi rizika i analizi procesa i to potpune;
- Plan verifikacije, sve revizije i ažuriranja plana s razlozima za izmjene i dopune plana, dodatne aktivnosti koje treba obaviti i ostale zaključke koji se odnose na plan verifikacije i analizu procesa;
- Obavljene verifikacijske aktivnosti i rezultate provjera kontrolnih aktivnosti, postupaka i podataka. Načelno, aktivnosti opisane u internoj verifikacijskoj dokumentaciji trebaju biti u skladu s planom verifikacije osim ako nije došlo do promjena tijekom verifikacijskog postupka;
- Značajne dokaze prikupljene tijekom verifikacije;
- Informacije o aktivnostima koje su provedene na terenu i izvan terena;
- Ako se odustalo od terenskog obilaska, razloge za odustajanje od terenskog obilaska, način provjere podataka i provođenja verifikacije bez izlaska na teren, odluku NT-a o odustajanju od terenskog obilaska i dokaze da su bili ispunjeni svi uvjeti za odustajanje od terenskog obilaska;
- Promjene koje su se desile tijekom postupka verifikacije;
- Informacije i dokaze o uzetim uzorcima i korištenoj metodi uzorkovanja;
- Razloge za povećanje ili smanjenje veličine uzorka i rješavanje svih utvrđenih problema, a koji su zahtijevali dodatnu istragu i rezultat, kao i dokaze o osnovi na kojoj su doneseni zaključci o izvješću o emisijama ili izvješću o tonskim kilometrima;

- Zaključci o kvaliteti podataka i značajnosti u pogledu odobrenih podataka koje je operater postrojenja ili operater zrakoplova naveo izvješću o emisijama ili izvješću o tonskim kilometrima.

To uključuje primijenjeni prag materijalnosti i opravdanje prosudbe koja se odnosi na kvantitativnu i kvalitativnu procjenu da li netočnosti ili nesukladnosti imaju značajan utjecaj na prijavljene podatke;

- Nesukladnosti i netočnosti koje je utvrdio verifikator, i opis načina na koji su riješene. Ako su te netočnosti i nesukladnosti riješene tijekom verifikacije, to treba naznačiti;
- Opravdanje verifikacijskog mišljenja koje je donio operater;
- Ako je potrebno, opis svih značajnih, inherentnih ograničenja koja su povezana s verifikacijom izvješća o emisijama ili izvješća o tonskim kilometrima u odnosu na kriterije. Treba biti jasno da li postoji ograničenje u opsegu verifikacije, jesu li nastupile okolnosti ili je nametnuto ograničenje koje je spriječilo verifikatora da pribavi dokaze potrebne da smanji verifikacijski rizik na prihvatljivu razinu;
- Zaključke o verifikaciji izvješća o emisijama ili izvješća o tonskim kilometrima;
- Rezultate neovisnog pregleda i ime neovisnog pregledatelja.

Prilog III. Detaljni korisnički priručnik o uputama

Poglavlje II. UAV

Načela verifikacije i opseg verifikacije	
Čl. 6	3.1.1 EDG I
Čl. 7(1) –(3)	3.1.2 - 3.1.4 EDG I
Čl. 7(4) – (6)	3.1.6 EDG I KUP II.1

Verifikacijski postupak	
Čl. 8-10	3.2.1 i 3.2.2 UPO I
Čl. 11	3.2.3 UPO I
Čl. 12	3.2.4 UPO I KUP II.2
Čl. 13	3.2.5 UPO I, KUP II.2
Čl. 14-19	3.2.6 UPO I, KUP II.3
Čl. 20	KUP II.4
Čl. 21, 31	3.2.7 UPO I, KUP II.5
Čl. 22-23	3.2.8 -3.2.9 EDG I
Čl. 24	3.2.10 UPO I
Čl. 25	3.2.11 UPO I
Čl. 26	3.2.12 UPO I, Prilog II. UPO I
Čl. 27 -28	3.2.13 UPO I, KUP II.6, Obrazac verifikacijskog izvješća
Čl. 29-30	3.3 UPO I

Mala i jednostavna postrojenja
(Čl. 33 AVR) - Poglavlje 4. UPO I

Poglavlje III. UAV

Kompetentnost	
Čl. 35	5.1 UPO I
Čl. 36	2 i 3 KUP II.7
Čl. 37	4 i 5 KUP II.7
Čl. 38	7 KUP II.7
Čl. 39	6 KUP II.7

Postupci/evidencija/ komunikacija/ EN ISO 14065	
Čl. 40.	3.8 3.9 KUP II.8
Čl. 41	3.5 KUP II.8
Prilog II.	KUP II.8

Nepriistranost (Čl. 42)

5.2 UPO I
3.2 KUP II.8

Pretpostavka
sukladnosti sa
zahtjevima (Čl. 4)

Odjeljci 1. i 2. KUP II.8

Poglavlje IV. UAV

Opseg akreditacije i postupak akreditacije	
43. i Prilog I.	6.1 UPO I
44.	6.2 UPO I
44	6.3.1 UPO I
45	6.3.2 UPO I
46	6.3.3 UPO I
47	6.3.4, 6.3.5 UPO

Praćenje verifikatora i administrativne mjere	
49	6.4.1 UPO I
50	6.4.2 UPO I
51	6.4.3 UPO I
52	6.4.4 UPO I
53	6.5 UPO I

Poglavlje V. UAV

Zahtjevi NAT-a	
54 (1) (4)- (6)	7.1 UPO I KUP II.9
55	7.2 UPO I
56	1 i 3.2 KUP II.9
57	3.3 KUP II.9
58	3.3 KUP II.9
59	3.3 KUP II.9
60	3.4 KUP II.9
61	3.4 KUP II.9
62	3.6 KUP II.9
63	3.7 KUP II.9
Prilog III.	KUP II.9
Istorazinska procjena/uzajamno priznavanje /certifikacija	
64 (1) – (4)	Poglavlje 8.
54 (2) (3)	KUP 11
64 (5)	KUP 11
65	Poglavlje 8.
66 -67	Poglavlje 9.
68	

Okvirna akreditacija (Čl.
5)

Odjeljci 1. i 2. KUP II.9

Poglavlje VI. UAV

Poglavlje 10. UPO I	
Obrasci za razmjenu informacija	
KUP 10 (obraci s objašnjenjima)	

Prilog IV. Mjerodavno zakonodavstvo i UPI upute

Relevantno zakonodavstvo

Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. kojom se utvrđuje shema za trgovanje kvotama emisije stakleničkih plinova unutar Zajednice i kojom se izmjenjuje i dopunjuje Direktiva Vijeća 96/61/EZ, posljednja izmjena na temelju Direktive 2009/29/EZ. Preuzimanje konsolidirane verzije: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2003L0087:20090625:EN:PDF>

Uredba Komisije (EU) br. 601/2012 od 21. lipnja 2012. o praćenju i izvješćivanju o emisijama stakleničkih plinova u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL EU, L 181/30: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:181:0030:0104:en:PDF>

Uredba Komisije (EU) br. 600/2012 od 21. lipnja 2012. o verifikaciji izvješća o emisijama stakleničkih plinova i izvješća o tonskim kilometrima te o akreditaciji verifikatora u skladu s Direktivom 2003/87, SL EU, L 181/1: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:181:0001:0029:en:PDF>

Uredba (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o utvrđivanju zahtjeva za akreditaciju i za nadzor tržišta u odnosu na stavljanje proizvoda na tržište i o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 339/93, SL EU, L 218/30.

Odluka Komisije od 18. srpnja 2007. o donošenju smjernica za praćenje i izvješćivanje o emisijama stakleničkih plinova u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL EU, 31 August 2007, L229/1

Upute izrađene kao podrška tumačenju UPI-ja

Uputa br. 1: „Uputa o praćenju i izvješćivanju – Opće upute za postrojenja“.

Uputa br. 2: „Uputa o praćenju i izvješćivanju – Opće upute za operatere zrakoplova“. U ovom dokumentu prikazana su načela i metode praćenja koje su navedene u UPI-ju koje su bitne za zrakoplovni sektor. Također uključuje naputak s obrascima plana praćenja koje sastavlja Komisija.

Uputa br. 3: „Pitanja biomase u EU ETS sustavu“. U ovom dokumentu raspravlja se o primjeni kriterija održivosti na biomasu, kao i o zahtjevima članaka 38., 39. i 53. UPI-ja. Ovaj dokument bitan je za operatere postrojenja kao i za operatere zrakoplova.

Uputa br. 4: „Vodič za procjenu nesigurnosti“. Ovaj dokument koji se odnosi na postrojenja dane informacije o procjeni nesigurnosti koja je povezana s mjernom opremom koja se koristi, i na taj način pomaže operateru da odredi da li može udovoljiti zahtjeve određene razine.

Uputa br. 5: „Uputa o uzorkovanju i analizi“ (samo za postrojenja). Ovaj dokument bavi se kriterijima za korištenje neakreditiranih laboratorija, izradom plana uzorkovanja, i raznim drugim povezanim pitanjima koja se odnose na praćenje emisija u EU ETS sustavu.

Uputa br. 6: „Aktivnosti toka podataka i sustav nadzora“. U ovom dokumentu navode se mogućnosti za opisivanje aktivnosti toka podataka za praćenje u EU ETS sustavu, procjenu rizika kao dio sustava nadzora i primjere aktivnosti nadzora.

Prilog V. Akronimi

Kratica	Objašnjenje
UAV	Uredba o akreditaciji i verifikaciji (AV Uredba)
NT	Nadležno tijelo
CCS	Hvatanje i [geološko] skladištenje ugljika
EA	Europska suradnja na akreditaciji
EU ETS	EU Sustav za trgovanje emisijama stakleničkih plinova
PP	Plan praćenja
MRG 2007	Smjernice za praćenje i izvješćivanje
UPI	Uredba o praćenju i izvješćivanju
MS	Država/e članica/e
NCT	Nacionalno certifikacijsko tijelo
NAT	Nacionalno akreditacijsko tijelo
Dozvola	Dozvola za emisije stakleničkih plinova u EU ETS sustavu